VANDAAG

VERMEULEN ...nieuw Rotterdam...

110E JAARGANG — NO.: 93 ZATERDAG 8 MEI 1993

AMIGOE

Preke

Vrede voor alle moeders

Bosnische Serviërs zetten strijd onverminderd voort

Clinton verwacht snel gezamenlijk optreden

WASHINGTON/SARAJEVO - De Amerikaanse president Bill Clinton heeft vrijdagavond gezegd dat er meer overeenstemming tussen de Verenigde Staten (VS) en Europa is over de in Bosnië te nemen stappen dan men zich over het algemeen realiseert. De president zei te verwachten dat er heel binnenkort "een gezamenlijke aanpak" uit de bus zal komen. Inmiddels blijven de Bosnische Serviërs de moslim-plaats Zepa aanvallen.

Op een persconferentie na afloop van gesprekken met de voorzitter van de EG-commissie Jacques Delors en de voorzitter van de EG-ministerraad, de Deen Poul Rasmussen, zei Clinton dat er "een heleboel overeenstemming is over wat er gedaan moet worden. Er is nog wat verschil van mening hier en daar over wat de specifieke tactische stappen moeten worden. Maar er is veel meer overeenstemming dan U denkt en ik denk dat we in de komende dagen een gemeenschappelijke aanpak uit de bus zullen zien komen."

HAALBAAR

Clinton zei verder dat hij, als hij de Amerikaanse luchtmacht wil inzetten om de Bosnische Serviërs te dwingen een vredesakkoord te accepteren, met een scherp omlijnd plan zal komen. "Ik zou dan met een zeer specifieke, duidelijk omschreven strategie komen en met zeer duidelijk omschreven tactische doelen voor de luchtmacht. Een strategie met een begin, een midden en een eind, die naar onze militaire adviseurs me verzekerd hebben, haalbaar is."

Clinton sprak kort nadat de Amerikaanse minister van Buitenlandse zaken Warren Christopher vrijdag zijn toernee langs zes Europese landen afsloot met een gesprek met Italiaanse leiders in Rome. Van de Italianen kreeg Christopher steun voor zijn voorstellen van mogelijke luchtaanvallen tegen de Bosnische Serviërs en voor een opheffing van het wapenembargo teneinde de Bosnische moslims in staat te stellen zich te bewapenen.

BEWAKEN

De Amerikaanse minister, die voor zijn vertrek uit Rome concludeerde dat de VS en Europa het eens zijn over de noodzaak hardere actie tegen de Serviërs te ondernemen, ontmoette eerder op de dag in Bonn de Nederlandse minister van Buitenlandse zaken Kooijmans. Kooijmans verzette zich bij die gelegenheid tegen het opheffen van het wapenembargo en stelde zich gereserveerd op tegenover het idee van luchtbombardementen. Wel steunde Kooijmans het idee om de door de VN uitgeroepen "veilige gebieden" vanuit de lucht te bewaken. Hij verklaarde dat Nederland bereid was hieraan mee te doen.

De diplomatieke activiteiten rond Bosnië-Hercegovina vonden plaats terwijl de Bosnische Serviërs vrijdag, zonder acht te slaan op het besluit van de VN-Veiligheidsraad (V-raad) om vijf "veilige gebieden" uit te roepen, hun aanvallen voortzetten. Vooral de moslim-enclave Zepa, met Sarajevo, Tuzla, Gorazde, en Bihac, een van de vijf gebieden die door de VN-Veiligheidsraad (V-raad) was aangewezen, was het doelwit van hun aanvallen.

Ook rond de stad Bihac werd de strijd voortgezet. VN-functionarissen deelden mee dat twee mensen werden gedood en dat er tien gewond raakten. Kroatische en moslim-vertegenwoordigers uit Bihac riepen vrijdag in Zagreb op tot hulp, omdat de driehonderdduizend mensen in de enclave sinds een maand leven onder een "totale blokkade" en niet meer in staat zouden zijn zich te verdedigen.

In de noordelijke plaats **Banja Luka werden intussen vrijdagmorgen vroeg twee eeuwenoude moskeeën opgeblazen. Het ging om de Ferhad Pasha-moskee uit 1583 en de Arnaudaija-moskee uit 1587.** Een derde moskee werd eveneens beschadigd. Klaarblijkelijk was de maatregel bedoeld om de enkele honderden moslims die nog in deze overwegend Servische plaats zijn achtergebleven, bang te maken en op de vlucht te jagen. Politie zette de omgeving van de opgeblazen gebouwen af, zodat ze niet benaderd konden worden. Een woordvoerder van het Hoge VN-commissariaat voor de vluchtelingen (UNHCR) zei dat beide gebouwen volledig leken te zijn verwoest.

President Perez bij gouverneurs

■ *CARACAS - President Carlos Andres Perez van Venezuela heeft vrijdag tegenover de Venezolaanse gouverneurs in het Witte Huis van Caracas meegedeeld dat hij onmiddellijk aftreedt als het Hooggerechtshof een onderzoek naar eventuele corruptie onderneemt waain hij een aandeel zou hebben gehad. Zijn eerdere verzoek om de eventuele gerechtelijke procedure tegen hem te verhaasten is afgewezen.*

ALM en SLM versterken samenwerking

WILLEMSTAD —De luchtvaartmaatschappijen ALM en SLM gaan hun samenwerking uitbreiden. Besloten is de kosten en baten op de route Paramaribo te delen en daarnaast de overige vluchten zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen. De samenwerkingsovereenkomst hiertoe werd onlangs ondertekend, zo maakt de ALM bekend.

Een jaar geleden gingen de ALM en SLM al samenwerken ...

caps is volgens de commissie het ontbreken van douanecontrole tussen het franse en nederlandse deel van het eiland en het feit dat op de franse bankfilialen buiten Frankrijk geen controle kan worden uitgeoefend door de Franse Centrale Bank. Ook wordt opgemerkt dat grote hoeveelheden baar geld in bankkluizen kunnen worden ondergebracht, zonder dat daarop controle wordt uitgeoefend. De commissie stelt voor dat Frankrijk een soort 'bankpolitie' in het leven roept.

In het rapport wordt ook geconcludeerd dat witgewassen gelden in legale activiteiten worden geinvesteerd, vooral in golfbanen, onroerende goed (import-exportbedrijven, conventiecentra, restaurants, verzorgingsklinieken) en casino's. Met name ten aanzien van casino's wordt het Nederlandse deel van Sint Maarten genoemd. Een van de weinige namen die in dit verband valt, is die van de Zuid-Afrikaan Sol Kirzner. De herkomst van de fondsen die zijn aangewend voor het aan de Nederlandse kant gelegen casino dat hij exploiteert, zou volgens het rapport 'verre van doorzichtig' zijn.

Algemene overtuiging in Washington:

Irak achter verijdelde aanslag op Bush in Kuwayt

WASHINGTON - De Amerikaanse regering meent dat Irak de samenzwering tegen ex-president George Bush in Kuwayt op touw heeft gezet, die half april werd ontdekt. Het plan was om Bush tijdens zijn bezoek aan het emiraat van 14 tot 16 april te vermoorden.

Een Amerikaanse functionaris noemde de samenzwering "een zeer ernstige provocatie". Washington zou zich momenteel bezinnen op een antwoord, maar de adviseurs zijn verdeeld. "Als we vaststellen dat Irak betrokken is bij terrorisme dan zullen de Verenigde Staten actie nemen", zei Witte Huis-woordvoerder George Stephanopoulos.

De Kuwaytse autoriteiten hebben in verband met de samenzwering elf Iraki's en vijf anderen opgepakt en een grote hoeveelheid explosieven in beslag genomen. De Amerikaanse president Bill Clinton heeft FBI-en CIA-agenten naar Kuwayt-stad gestuurd om de zaak te onderzoeken.

Jeltsin: Morgen in Moskou geen ongeregeldheden

MOSKOU - Duizenden Moskovieten hebben vrijdag de laatste eer bewezen aan de politieman die bij de onlusten op 1 mei dodelijk gewond was geraakt. Tot de aanwezigen behoorde ook president Boris Jeltsin, die beloofde dat de "schuldigen gestraft zullen worden".

De inwoners van Moskou hoeven volgens Jeltsin niet bang te zijn dat het opnieuw tot ongeregeldheden zal komen wanneer zondag de overwinning op nazi-Duitsland herdacht wordt. "De veiligheidstroepen zijn klaar voor 9 mei," aldus de president. De angst bestaat dat het zondag opnieuw uit de hand zal lopen. Dan houden de conservatieven, met aan hun hoofd parlementsvoorzitter Roeslan Chasboelatov, een betoging door het centrum van Moskou, die moet eindigen op het Rode Plein.

Blank Zuid-Afrika verenigt zich

■*PRETORIA - Blank Zuid-Afrika voelt de macht uit zijn handen glippen. Daarom heeft men zijn krachten gebundeld in het Afrikaner peoples front. Dit wordt geleid door het kwartet bestaande uit (vlnr) Andries Byers van de Afrikander volks unie, Constand Viljoen, de vroegere commandant van de Zuid-afrikaanse defensiestrijdmacht, Jaap Maris van de Reformed nationalist party en Ferdi Hartzenberg van de Conservatieve partij. Tijdens de persconferentie moest duidelijk worden dat zij de gang van zaken zoals deze zich nu ontwikkelt niet meer nemen.*

steekt hand uit

el eens lastig et werk?

w sexueel lastig gevallen ndashon Sentro di Dama gs te komen. De stichting hun probleem willen

'Slechts gemeentelijke bevoegdheden vo

PLO wijst Isra autonomie-voor

TUNIS/TEL AVIV - De Palestijnse Bevrijdingsorganisatie (PLO) heeft vrijdag een voorstel van Israël over Palestijns zelfbestuur in de bezette gebieden afgewezen. "Wij wijzen een project af dat alleen maar gemeentelijke bevoegdheden geeft aan de Palestijnen en de mate van bezetting reduceert, maar die wel legitimeert", aldus PLO-woordvoerder Yassir Abed Rabbo vanuit Tunis.

Israel stemde donderdag voor het eerst in met een internationaal toezicht op de verkiezingen voor Palestijnse raden, zo meldde de Israëlische radio. Die zouden gedurende een overgangstijd van vijf jaar de bezette gebieden moeten besturen. Israël wil echter dat de raden alleen administratieve bevoegdheden krijgen en geen wetgevende. Dat laatste is voor de PLO onaanvaardbaar, zei Rabbo. Door de Israëlische houding dreigen volgens hem de vredesbesprekingen over het Midden-Oosten in Washington in een impasse te raken. De besprekingen worden maandag voortgezet, nadat zowel Israël als de Arabische staten en de Palestijnen deze week daartoe hadden besloten.

Israël gaf de Palestijnse onderhandelaars in Washington donderdag een ontwerp mee over zelfbestuur voor de 1,75 miljoen Palestijnen in de bezette gebieden.

Volgens Rabbo bevat het Israëlische ontwerp voor zelfbestuur weinig nieuwe elementen vergeleken met eerdere plannen. "De Palestijnen krijgen enkele bevoegdheden op het terrein van gezondheidszorg en onderwijs, maar niet op het gebied van veiligheid", zei hij.

Rabbo maakte er ook bezwaar tegen dat het document niet rept over de positie van oost-Jeruzalem, wat volgens hem de Palestijnen toekomt. Bovendien wordt in het ontwerp de situatie van de joodse nederzettingen geconsolideerd. Rabbo ontkende dat Israël instemt met een internationaal toezicht op de verkiezingen in de bezette gebieden. Het centraal comite van PLO's belangrijkste factie Fatah kwam gisteren (vrijdag) in Tunis bijeen om de situatie in het Midden-Oosten te bespreken.

De woordvoerder van de Israëlische premier Yitzhak Rabin weigerde vrijdag te reageren op de afwijzing van de PLO van het Israëlische plan. Onze onderhandelaars in Washington zullen er wel op reageren, luidde het commentaar vanuit Jeruzalem. "Als de Israëlische delegatie premier Rabin om advies vraagt, zullen we de situatie wel bestuderen."

Colombiaanse priester bij terreur betrokken:

Journalist cel in na weigeren rectificatie

BOGOTA - De Colombiaanse journalist Mario Pastrana gaat voor tien dagen de gevangenis in, omdat hij weigert een artikel over de priester Bernardo Marin te rectificeren.

In 'La Prensa', een van de grootste kranten van Colombia, schreef Pastrana dat Marin lid is van het Nationaal Bevrijdingsleger, een linkse guerrillabeweging. De priester deed de journalist daarop een proces aan. De rechter achtte de beschuldiging onvoldoende bewezen en verplichtte Pastrana tot een rectificatie.

Tijdens het proces liet de openbare aanklager in Colombia Marin arresteren op beschuldiging van terrorisme. Voor Pastrana was dat reden zijn woorden niet terug te nemen, omdat hij "de waarheid niet kon rectificeren". Hij keurde het af dat "grote criminelen en terroristen in Colombia vrij mogen rondlopen en dat een journalist de gevangenis in moet, nadat hij is aangeklaagd door mensen die banden hebben met het terrorisme". De rechtbanken in Colombia steunen naar zijn mening het terrorisme en "de rechters draaien overal om heen".

Ook bij Siemens:

Massale stakingen in Zweden

STOCKHOLM - Tienduizenden werknemers in de Zweedse elektrotechniek zijn vrijdag in staking gegaan en er dreigen nog meer stakingen in het land, waar de arbeidsverhoudingen doorgaans zo harmonieus zijn.

De staking gaat om salaris en treft bedrijven als Siemens en Asea Brown Boveri. Directies van getroffen ondernemingen hebben gedreigd zeker twintigduizend mensen van werk uit te sluiten, maar hebben niet gezegd wanneer het dreigement in daden wordt omgezet. De recessie heeft de arbeidsverhoudingen in Zweden onder druk gezet. Tienduizenden werknemers in de elektrotechnische sector gingen vrijdag in actie.

Op zoek naar de kerntaken en de bezuinigingsposten

De rode draad langs de lange weg terug naar de geloofwaardigheid

Hoe wordt een overheid weer geloofwaardig? Stanley Betrian heeft zo zijn ideeën. Nee, hij laat zich niet haasten door de druk van toekomstconferentie deel II. Hij en eilandsgast, de Rotterdamse loco-burgemeester ir. P.O. Vermeulen spreken om beurten over de problemen die bestuurders moeten zien op te lossen.

= door Joël Labadie =

Het Nieuw Beleid. Gevleugeld woord en gehekelde dooddoener. Aan gedeputeerde Betrian van Financiën is het om onder zware kritiek van vakbonden, werkgeversorganisaties en maatschappijkritische opiniegevers als Kousa Komun en media-commentatoren gestalte te geven aan de nieuwe richting die het eilandgebied wel zal moeten gaan. Want zoals het nu gaat (met een lege schatkist, onvoldoende financieel beheer en "ondeugdelijk bestuur") kan het echt niet. Zegt ook Nederland.

In dat Europese landje zijn vanzelfsprekend ook problemen. Misschien niet dezelfde als Curaçao kent. Maar in grote lijnen zijn er overeenkomsten zegt reserve-stadsbaas Vermeulen van de Maasstad. Hij was in Willemstad vanwege bestaande samenwerkingsverbanden tussen de besturen van de twee havensteden. Rotterdam zag zich halverwege de jaren tachtig gedwongen tot een *face-lift*. *Nieuw Rotterdam* heette de ietwat voorspelbare titel van de renovatie van het eigen imago van de havenstad. Het was tijd om niet langer te zeuren, maar daadwerkelijk iets te doen, vond men. Belangrijkste vragen aan het begin van de rit waren: wat zijn de kerntaken van de overheid? En klopt het dat de burger steeds vaker het gevoel krijgt dat hij van het kastje naar de muur wordt gestuurd?

Vermeulen: "Daarnaast waren er meer economische problemen voor Rotterdam. De stad merkte de invloed van de oliecrisis in de haven. Er was een behoorlijke vermindering van werkgelegenheid net als in de rest van Nederland en ook in bij voorbeeld Groot-Brittannië. De conclusies van onze zelfbezinning vroegen om drie hoofdlijnen van aanpak. Ten eerste economische stappen, waaronder een bewuste stimulering van activiteiten en ruimtelijke ontwikkeling in de binnenstad. Niet langer alleen sociale woningbouw plegen, maar de stad ook aantrekkelijker maken voor hogere inkomens."

TRAMPOLINE

"Ten tweede was sociale vernieuwing nodig. Of de overheid niet meer trampoline in plaats van vangnet moest zijn, was de vraag. Onderwijsproblemen, werkgelegenheid, de instroom van buitenlanders - bij voorbeeld de Antilliaanen en Surinamers in Hoogvliet - en wijkverbeteringsprojecten werden aandachtspunt. Ten derde was er bestuurlijke vernieuwing nodig. Niet teveel in het stadhuis blijven zitten. We hadden het wethouder-op-de-koffie-project. Doel: van burgers horen over specifieke problemen. Dat betekent natuurlijk niet dat burgemeester en wethouders de volgende ochtend om half negen op kantoor de problemen oplosten. De beleidsvernieuwing heeft gewerkt. Hoewel nog lang niet alles dik-voor-mekaar is. We zijn nog steeds bezig. Er zijn ruim 200 straatprojecten die ervoor zorgen dat wijkbewoners weer interesse krijgen voor hun flatgalerij óf woonhoek. Tegenover de werkloosheid konden duizenden nieuwe banen gesteld worden in de afgelopen jaren. En er is meer aandacht voor projecten voor nieuwkomers uit het buitenland."

RODE DRAAD

Fijn voor Rotterdam dat het weer een beetje gaat, maar Curaçao ligt niet aan de monding van de Maas/Rijn. Wat mag de Curaçaose burger van 'de' nieuwe aanpak verwachten? Eerst nog even de problemen van dit Caribische rotsblok volgens Betrian: "Drugs, criminaliteit, achteruitgang in het onderwijs, woningnood, wantrouwen tussen de sociale partners en een slecht functionerend overheidsapparaat. Natuurlijk loopt het financieel tekort als een rode draad door het verhaal."

Hij vervolgt: "Duidelijk is dat je niet met alleen financiële oplossingen kunt komen. Het Nieuw Beleid is dan ook beslist niet een proces van vandaag op morgen. Doel is een stabiele samenleving te bereiken op een manier die brede maatschappelijke steun geniet. Ook wij hebben daar drie trajecten voor gekozen. Die zijn in december bekendgemaakt en later ook besproken met sociale groepen."

De gedeputeerde somt op: "Allereerst is er het acute probleem van de financiële tekorten van het eilandgebied. Dat betekende dat benzine 12 cent per liter duurder werd. En het betekende een zes-procents economische heffing. Maatregelen die betrekkelijk rustig zijn aanvaard, tot mijn verbazing. Ten tweede was er onze beleidspresentatie via de Perspectievennota. Daarop zijn positieve reacties van de gesprekspartners van de overheid gekomen. De beleidsnota wordt aan de hand daarvan herschreven en is eind volgende maand zo ongeveer klaar. Daarop volgt de derde stap: het structureel project. Daarbij gaat het om een analyse van de kerntaken van de overheid en het exact aangeven op welke posten in de begroting er bezuinigd gaat worden. Stap twee en drie moeten leiden tot een vijf-jaren-plan."

PLAATJE

"Met de Toekomstconferentie hebben wij niets van doen. Wij moeten ons niet nog een keer laten haasten. Nee, er is door Nederland ook geen tussentijds financieel plaatje gevraagd. Sterker nog. Nederland wist aanvankelijk niet eens dat wij met het project 'Nieuw Beleid' bezig waren."

De kersverse financiële man van het team Wilsoe, Betrian, Bentoera, Arrindell, Peternella, Abraham, Page en Mendes de Gouveia gebaart met zijn handen en zegt: "Het is een proces. Een verandering van gedrag. We zijn nog maar kort bezig. Sinds januari eigenlijk. Je kunt moeilijk alle problemen tegelijk aanpakken. Toch, in de gesprekken met de sociale partners, zie je dat er zaken zijn die vragen om een acute aanpak."

Voorbeelden? Betrian: "Onze mentaliteit in de belastinginning en -betaling moet veranderen. De belastingdienst is bezig met een ingrijpende inhaalactie en wij hebben de indicatie dat het loopt. Er is ook een gedragsverandering nodig onder de bestuurders. Ze moeten sneller reageren. Maar vergeet niet dat waar we als samenleving nu beland zijn een proces was twintig jaar. Het is moeilijk om dan in korte tijd een mentaliteitsverandering te weeg te brengen bij de politiek en de burgerij. Ik bedoel bij voorbeeld dit: Ik zit ongeveer vier maanden in het bestuurscollege, maar als je ziet hoeveel mensen me persoonlijk bellen om te vragen om een baan en daarbij meteen vertellen van welke politieke partij ze zijn, dan denk ik tja..."

A- EN B-AGENDA'S

"Nog zo iets. Er gebeuren een heleboel goede en belangrijke dingen op overheidsniveau. Maar die blijven binnenshuis. Niemand weet het. Dat komt omdat onze eigen p.r. naar de gemeenschap toe slecht is. Er moet een organisatie komen voor de verbetering van de communicatie van de overheid. Wij zouden moeten leren omgaan met a- en b-agenda's. De ene vermeldt zaken die de burger zou moeten weten zodat hij kan zien waar het BC zich precies mee bezighoudt. De andere agenda bevat meer gevoelige zaken die niet de publiciteit behoeven. Die agenda's moeten we zien te koppelen aan de vergaderingen van het BC. Sinds een maand hebben we een duidelijke scheiding in ons overleg aangebracht. Woensdagochtend vergaderen we over wat gevoeligere zaken als benoemingen en andere personeelsaangelegenheden. 's Middags bewaren we voor beleidszaken. Met een betere en actieve communicatie naar de samenleving stimuleer je dat er meer informatie vrijkomt en bestrijd je het verschijnsel dat er met alle dingen die uitlekken ook zaken bekend worden in een stadium dat prematuur is."

De loco-burgemeester haakt in: "In Rotterdam werken we met een stadskrant en het gemeentehuis heeft een actieve communicatieafdeling."

MEETWERK

Zeer zeker hebben de loco en de lokaal met elkaar van gedachten gewisseld over wegen naar een nieuwe aanpak. Misschien wel tips van de koninkrijksburen. Maar geen directe bemoeienis. De Rotterdammer: 'Nee, nee, het is niet de juiste methode dat de een de ander zou komen vertellen hoe het moet. Meer van hoe pakken jullie het aan en hoe doen wij het. Elk bestuurlijk gebied moet zijn specifieke weg zien te vinden. Het gaat om maatwerk, begrijpt u."

Aan Betrian cum suis nu dus om het meetwerk nauwkeurig te verrichten zodat voorkomen wordt dat het bezuinigingsjasje op de verkeerde plaatsen knelt.

Gedeputeerde Stanley Betrian is coördinator van de stuurgroep Nieuw Beleid, gericht op de aanpak van sociale problemen, het wegwerken van financieringstekorten en grote schulden en het weer geloofwaardig maken van het eilandsbestuur en zijn ambtelijk apparaat. Zijn Rotterdamse collega loco-burgemeester ir. P. Vermeulen (links) belast met stadsvernieuwing en huisvesting hakte al eens met het vernieuwingsbijltje. Vermeulen was hier met een delegatie voor samenwerking in onderwijs- en milieuzaken. Al eerder werkten Willemstad en Rotterdam samen op het gebied van planning van monumentenbeleid en eilandelijke ontwikkeling.

Studeren aan lokale IFE gestimuleerd

WILLEMSTAD — Het ministerie van Volksgezondheid en Milieu (Vomil) en de stichting Studiefinanciering (SSC) trachten de studie aan de lokale verpleegstersopleiding IFE te stimuleren.

De gedachte komt voort uit een gesignaleerd tekort aan verpleegkundigen. Volgens het Vomil-jaarverslag 1992 maakt men zich op het ministerie ernstige zorgen om deze ontwikkeling.

De SSC denkt aan een overeenkomst met IFE-studenten: zij krijgen een beurs op voorwaarde dat zij na voltooiing van hun opleiding een aantal jaren op Curaçao blijven werken. Volgens SSC-directeur R. Kleinmoedig reageren de aankomende studenten daarop echter met de vraag: "Kunnen we dat niet afkopen?".

"De gedachte leeft nog niet bij de bevolking dat men een bepaalde verantwoordelijkheid heeft tegenover de gemeenschap die de studiegelden ter beschikking stelt", aldus Kleinmoedig. Hij blijft echter proberen de verpleegkundigen hier op te leiden en ook hier te houden.

Veel duurder dan beurzen voor Nederland

Vanaf 1994/95 afgelopen met studiebeurzen voor Amerika

WILLEMSTAD — Vanaf het studiejaar 1994/95 is het afgelopen met studiebeurzen voor studies aan Amerikaanse universiteiten. Dat vertelt Ronnie Kleinmoedig van de Stichting Studiefinanciering Curaçao (SSC).

Volgens Kleinmoedig is men met de vermindering van het aantal beurzen al in 1992 begonnen. Toen kregen dertig studenten een beurs. In 1993 zijn dat er nog maar vijftien.

De kosten van beurzen voor de Verenigde Staten zijn te hoog. De driehonderd studenten aldaar die door de SSC worden gefinancierd nemen circa veertien miljoen gulden per jaar voor hun rekening. Dat is ruim een derde van het SSC-budget. De SSC verleent in totaal aan circa 4500 studenten financiering in de vorm van leningen.

Per 'Amerikaanse' student komt die veertien miljoen neer op ongeveer 46.500 gulden per jaar. Een student in Nederland kost jaarlijks gemiddeld 'slechts' 10.000 gulden.

Eerder al was Kleinmoedig begonnen de uitgaven voor de zogenaamde *summer courses* aan Amerikaanse universiteiten van een miljoen naar 100.000 gulden per jaar terug te brengen. "Op zich zijn die cursussen heel nuttig voor verkorting van de studietijd. Maar ze werden ook oneigenlijk gebruikt. Bij voorbeeld om de slechte resultaten die door het jaar heen werden behaald weer goed te maken. Dat hebben we aan banden gelegd".

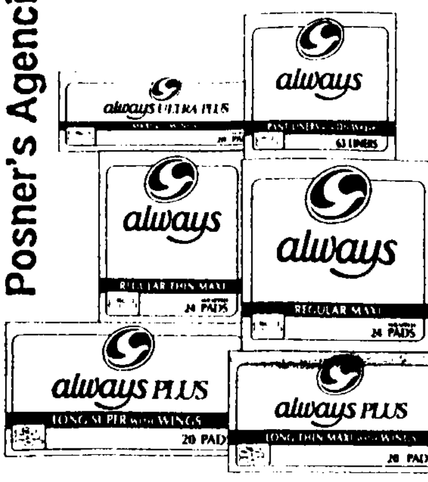
De bezuinigingen zijn dringend noodzakelijk. Het budget van 40.5 miljoen waarover de SSC beschikt, wordt volgend schooljaar (1993/94) verlaagd met acht miljoen. "Dat betekent ook minder beurzen voor de Curaçaose studenten die in Nederland gaan studeren", aldus Kleinmoedig. Hij denkt zo'n tweehonderd beurzen (van de 350) te moeten schrappen.

Met nadruk stelt hij echter dat dit zijn voorstel is. "Het bestuur heeft de vrijheid om er anders over te denken". Over de selectiecriteria voor het al dan niet toekennen van een beurs wil hij zich niet uitlaten. Wat mij betreft mogen die openbaar zijn, maar daarvoor heb ik de goedkeuring van het bestuur nodig".

SSC int oude studieschulden

WILLEMSTAD — De stichting Studiefinanciering Curaçao (SSC) gaat vanaf 1 juli 1993 oude studieschulden innen. "Die zijn tot nog toe nooit door de ex-studenten terugbetaald. Daar is ook nooit om gevraagd". zegt SSC-directeur R. Kleinmoedig. Het is zijn doelstelling om voorlopig per maand een miljoen gulden binnen te halen.

Om de financiële speelruimte van de SSC te vergroten is Kleinmoedig in 1991 al begonnen de ouderlijke bijdrage aan de studiefinanciering via een bankmachtiging automatisch te incasseren. Kreeg men voorheen per maand slechts 20.000 gulden ouderlijke bijdragen binnen, sinds augustus 1992 is dat bedrag via 50.000 en 80.000 gulden opgelopen tot 105.000 gulden per maand. "En we zijn van plan dat op te voeren tot 200.000 per maand".

Vanaf januari uit overheidshanden

Arawak Craft Products officieel aan Westwerf

WILLEMSTAD — Gedeputeerde van Economische Zaken, E. Mendes de Gouveia, sloeg vrijdag 7 mei met een hamer de ketting kapot, die Arawak Clay Products nog met de overheid verbond. Daarmee verrichtte hij tevens de officiële opening van het nieuwe onderkomen van het bedrijf aan de Westwerf te Otrobanda. De nieuwe naam luidt: Arawak Craft Products.

Het bedrijf ontstond in 1981 als een overheidsproject naar een idee van Len Gillen. Doel was de vervaardiging van tegels met toeristisch georiënteerde opdruk. Het bedrijf werd te Brievengat gevestigd. Na verloop van tijd begon men ook andere toeristische produkten te maken.

Het probleem was echter de lokatie. Er kwamen te weinig toeristen, ook al ligt landhuis Brievengat bij wijze van spreken om de hoek. Het bedrijf was afhankelijk van toerbussen, die soms te kort bleven wachten om het bedrijf voldoende verkoop op te leveren.

Al in 1989 werd besloten naar een andere ruimte om te zien. Curaçao Ports Authority zocht te zelfder tijd naar produktiebedrijven voor de oude KNSM-loodsen aan de Westwerf. Het heeft twee jaar geduurd, voordat een van de loodsen omgetoverd was in een compacte keramiekfabriek met showroom, koffieshop en expositieruimte.

In het kader van de privatisering van overheids-n.v.'s werd het bedrijf per 1 januari 1993 omgezet in Arawak Craft Products n.v. De verhuizing naar de Westwerf vond zijn beslag en vanaf gisteren is het pand, gelegen tegenover de kade voor de cruiseschepen, officieel in gebruik gesteld.

Op de bovengalerij van het pand aan de Westwerf is vanaf heden een overzichtstentoonstelling van hedendaagse keramiek op Curaçao te bezichtigen (zie elders in deze editie).

Römer: geen bezwaar tegen Nederlanders

WILLEMSTAD — Minister van Justitie S. Römer is ervan overtuigd, dat 'we de uitvoering van het Criminaliteitsbestrijdingsplan voor het grootste deel zelf kunnen doen'.

De Antillianisering, die zij en de regering voorstaan, betekent niet dat er geen Nederlanders op de Antillen kunnen werken, zo laat zij weten. "Als we bepaalde functies niet lokaal kunnen invullen met Antillianen of hier al wonende Nederlanders, dan heb ik er geen enkel bezwaar tegen om mensen uit Nederland te laten komen".

Op Sint Maarten

Crisisprogramma voor Kadaster dringend nodig

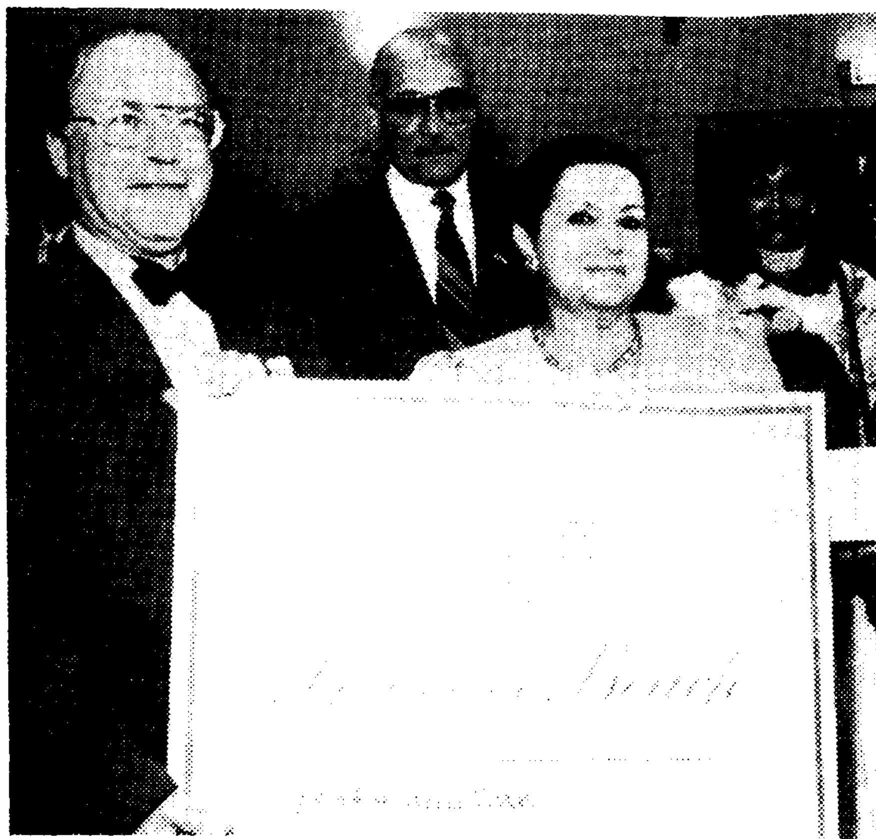
WILLEMSTAD —Bij naar schatting 60 procent van alle in erfpacht uitgegeven kavels op Sint Maarten bestaat er een afwijking van de voorwaarden waaronder die kavels zijn uitgegeven. Zo blijkt uit een onderzoek dat de Stichting ABC Advies in opdracht van de commissie grondbeleid van de eilandsraad van Sint Maarten heeft verricht. Er zou dan ook een crisisprogramma moet worden opgesteld voor het kadaster.

Die afwijkingen van de voorwaarden bestaan uit het gebruik zonder titel; afwijkingen met betrekking tot de feitelijk in gebruik genomen oppervlakte grond ten opzichte van wat in het uitgiftebesluit -en meestal ook de notariële akte- is aangegeven; afwijking in de functie waartoe de grond is uitgegeven, zoals winkel- of bedrijfsuitoefening hoewel de grond voor woondoeleinden was uitgegeven; en afwijkingen in de vorm van onderverkaveling zonder schriftelijke toestemming van het eilandsbestuur, dan wel illegale uitgifte door de erfpachter in onderhuur waarbij ook wordt bebouwd.

Als gevolg van die afwijkingen krijgt het eilandsbestuur lagere opbrengsten uit erfpachtcanons dan waarop zij recht heeft. Een van de aanbevelingen in het rapport is dan ook een crisisprogramma op te stellen voor het nu volstrekt ontoereikend opererende kadaster. De huidige niet goed functionerende landmeetdienst zou moeten worden opgeheven. Daarvoor in de plaats zou een dienst moeten komen, die voor alle drie Bovenwindse eilanden metingen verricht.

Een aantal aktiviteiten van het kadaster zouden kunnen worden geprivatiseerd (zoals het vervaardigen van kaarten en leggers) en er moet een inhaalprogramma worden opgesteld. Het ooit door KLM Aerocarto gemaakte cartografisch materiaal zal nu toch wel snel moeten worden verwerkt, zo wordt gewaarschuwd, want als men daarmee nog langer wacht is het materiaal zo verouderd dat het niet meer bruikbaar is.

Een andere aanbeveling is de overdracht van landseigendom van de Antillen naar het eilandgebied Sint Maarten. Ook moet er een inventarisatie van de in erfpacht uitgegeven gronden worden gemaakt, dient de eilandsverordening op de erfpachtsuitgifte op een aantal punten te worden herzien en verdient het aanbeveling op sanering van het juridische eigendom toe te passen. Om speculatie tegen te gaan kan worden gedacht aan het invoeren van een grond- of onroerende zaaksbelasting. Tot slot wordt aanbevolen de dienst Domeinbeheer om te vormen tot een Grondbedrijf.

De consul van de Dominicaanse Republiek glundert met de enveloppe die haar recht geeft op een verblijf van een weekend in de nieuwe Ambassador-vleugel van het Princess Beach Hotel. Haar lotnummer werd getrokken door de zoon van de naast haar poserende Martin Vlietman. Die toont het nieuwe logo van het Princess Beach Hotel.

Nieuwe vleugel geopend

Princess Beach Hotel treedt toe tot concern Holiday Inn

WILLEMSTAD — Het Princess Beach Hotel maakt vanaf 1 januari 1994 deel uit van Holiday Inn, een van de grootste hotelconcerns ter wereld. Dat maakte president-directeur Vlietman van de Princess Beach Holding gisteravond bekend bij de opening van de nieuwe Ambassador-vleugel van het hotel en het nieuwe Flamboyant Conferentiecentrum.

In zijn openingstoespraak schetste Vlietman voor zo'n 800 genodigden de grote problemen waarmee de hotels op Curaçao de laatste tijd te maken hebben gehad. Terwijl het Avila Beach, het Sonesta, Porto Paseo, Seru Coral en diverse pensions in 1992 en 1993 voor een aanzienlijke uitbreiding van het aantal kamers zorgden, daalde de gemiddelde hotelbezetting op het eiland aanzienlijk.

Volgens Vlietman vergt de nieuwbouw van genoemde hotels een investering van $160 tot $200 per dag. "Maar voor Princess Beach verwachten we dit jaar niet meer dan $75 per dag per kamer terug te verdienen." Een situatie die nog slechter zou uitvallen als het casino van het hotel niet zo goed zou draaien.

Vlietman herhaalde in dit verband zijn aanbevelingen aan de politiek alles in het werk te stellen om de KLM zijn monopolie te ontnemen en om American Airlines naar Curaçao terug te halen.

Een aardig succes noemde de president van de Princess Beach Holding het dat vanaf januari aanstaande Princess Beach onderdeel wordt van de wereldwijd opererende hotelketen Holiday Inn. Het mag dan op zijn logo voeren 'Holiday Inn Crowne Plaza Resort'.

De nu gereedgekomen Ambassador-vleugel van het hotel bevat 139 luxe kamers en suites.

Princess Beach is daarmee het grootste hotel van Curaçao geworden, met een totaal van 340 kamers. In de afgelopen tijd werd bovendien de lobby gerenoveerd, het casino vergroot, werden twee nieuwe restaurants in gebruik genomen, een dive shop en een tweede zwembad met vergroot terras. Het nieuwe conferentiecentrum Flamboyant kan 350 mensen herbergen.

Passagiers dragen weinig bij aan economie

CHO wil belasting op cruisetoeristen

WILLEMSTAD — De Caribische Hotelorganisatie (CHO) stelt vragen bij het cruisetoerisme. De scheepspassagiers die de eilanden bezoeken zouden weinig geld in de eilandeconomie steken en de cruiselijnen betalen vergeleken met de hotels weinig tot geen belasting.

Het is de vraag of de cruiseschepen zo bevoordeeld moeten worden, zo stelt de CHO. Het is namelijk twijfelachtig of de cruisepassagiers wel enig echt geld uitgeven op de eilanden. Alles, inclusief de excursies, wordt namelijk aan boord van het schip aangeboden, terwijl de meesten op het schip dineren, omdat alle maaltijden in de cruiseprijs inbegrepen zijn.

De CHO wil niet beweren dat de cruiselijnen geen enkele bijdrage aan de eilandeconomie leveren, maar meent wel dat zij bij voorbeeld belasting zouden kunnen betalen. Zo niet, dan ontstaat oneerlijke concurrentie tussen cruiseschepen en landgebonden industrie (hotels en dergelijke).

Andere vragen die de CHO opwerpt:

* Storten de schepen afval in de havens dat het ecologisch evenwicht verstoort?
* Gebruiken zij onze natuurlijke rijkdommen zonder ervoor te betalen, alleen maar omdat we denken dat we de toeristen nodig hebben?
* Hoeveel geld spenderen de cruisetoeristen en wie profiteert van hun uitgaven?
* Verliezen we waardevolle lokale krachten aan de cruiseschepen, omdat zij hogere salarissen kunnen betalen?

De CHO klaagt dat in de afgelopen jaren de hotel- en luchthavenbelasting steeds weer gestegen is. Dit zou een gevolg zijn van de almaar groter afhankelijkheid van de toeristenindustrie. Door die belasting wordt de concurrentie met andere toeristische gebieden steeds groter.

Om al deze redenen verzoekt de CHO de regeringen dan ook om eens goed te kijken naar de opbrengsten van de cruiseschepen. Bonaire heeft enkele weken geleden reeds besloten om op korte termijn belasting te heffen op cruisetoeristen.

Rapport bij minister BZ

Franse commissie deed onderzoek naar maffia bewust in het geheim

WILLEMSTAD —De Franse commissie die eind vorig jaar onderzoek heeft gedaan naar de invloed van de maffia in Frankrijk en Frans (alsmede Nederlands) Sint Maarten, heeft bewust geen ruchtbaarheid gegeven aan dat onderzoek. Er werd voor gekozen dit onderzoek in het geheim uit te voeren. Zo staat te lezen in het 128 pagina's tellende eindverslag, dat op 27 januari aan de voorzitter van de Nationale Assemblée werd gepresenteerd. Volgens de commissie was geheimhouding nodig om achter de waarheid te kunnen komen.

Zodoende werd er ook op grondgebied van het Koninkrijk door Fransen onderzoek gedaan, zonder de toestemming van de betrokken Nederlandse en Antilliaanse autoriteiten. Het rapport valt nu onder de minister van Buitenlandse Zaken en niet onder de minister(s) van Justitie, ook al handelt het over de infiltratie van de Italiaanse maffia in Frankrijk en daarbuiten.

De commissie kon haar onderzoek in het geheim doen op grond van een wet die Frankrijk in juli '92 had aangenomen. De commissie baseerde haar verslag op gesprekken die werden gevoerd met rechters, officieren van Justitie, rechercheurs, douaniers, politieambtenaren en journalisten. Ter bescherming van de ondervraagde personen, worden hun namen niet genoemd.

Het rapport was in maart aanleiding voor kritische vragen van VVD-kamerleden Terpstra en Wiebenga aan minister Hirsch Ballin over de in het rapport geconstateerde criminele praktijken bij ondermeer het witwassen via op Nederlands Sint Maarten gevestigde (off shore)banken. Hirsch Ballin wilde pas op de vragen antwoorden nadat hij een reactie van zijn Antilliaanse collega had ontvangen. Vervolgens werd het rapport doorgeleid naar de minister van Buitenlandse Zaken. Statenleden kregen vorige week desgevraagd van minister Römer (Justitie) een kopie toegezegd.

AKTIVITEITEN

Spectaculaire onthullingen bevat het rapport -ondanks de diplomatieke implicaties van het onderzoek- niet: er is gekozen voor een vrij algemene beschrijving van de werkwijze van de maffia en waar die aktiviteiten plaatvinden, maar namen van 'verdachte' personen of bedrijven komen er weinig in voor. Wel is de commissie scherp in haar constatering dat de off shore in het algemeen zich kan onttrekken aan nationale wetgeving op het gebied van de bestrijding van witwassen en dat de Nederlandse en Nederlands-Antilliaande autoriteiten te weinig maatregelen daartegen treffen.

In het eerste deel wordt de organisatie en de werkwijze van de maffia beschreven. In het tweede deel wordt bekeken in hoeverre die praktijken in Frankrijk plaatsvinden. In het derde deel worden conclusies en aanbevelingen gedaan. Een van de constateringen is, dat Frankrijk en Nederland zullen moeten onderhandelen over manieren om de via Sint Maarten lopende drugshandel en het witwassen van criminele vermogens tegen te gaan.

PARADIJZEN

De commissie komt tot de conclusie dat geweldadige afpersing en sluikhandel in Frankrijk niet of nauwelijks voorkomen, maar dat het land wel kwetsbaar is voor het witwassen van criminele vermogens.

Hierbij wordt verwezen naar de bancaire paradijzen die vanuit Frankrijk snel bereikbaar zijn, zoals Zwitserland, Luxemburg, Monaco, Andorra en de Britse Kanaaleilanden, en naar Caribische eilanden, Sint Maarten in het bijzonder. Een van de handicaps is volgens de commissie het ontbreken van douanecontrole tussen het franse en nederlandse deel van het eiland en het feit dat op de franse bankfilialen buiten Frankrijk geen controle kan worden uitgeoefend door de Franse Centrale Bank. Ook wordt opgemerkt dat grote hoeveelheden baar geld in bankkluizen kunnen worden ondergebracht, zonder dat daarop controle wordt uitgeoefend. De commissie stelt voor dat Frankrijk een soort 'bankpolitie' in het leven roept.

In het rapport wordt ook geconcludeerd dat witgewassen gelden in legale aktiviteiten worden geinvesteerd, vooral in golfbanen, onroerende goed (import-exportbedrijven, conventiecentra, restaurants, verzorgingsklinieken) en casino's. Met name ten aanzien van casino's wordt het Nederlandse deel van Sint Maarten genoemd. Een van de weinige namen die in dit verband valt, is die van de Zuid-Afrikaan Sol Kirzner. De herkomst van de fondsen die zijn aangewend voor het aan de Nederlandse kant gelegen casino dat hij exploiteert, zou volgens het rapport 'verre van doorzichtig' zijn.

Vrouwencentrum steekt hand uit

Als vrouw wel eens lastig gevallen op het werk?

WILLEMSTAD — Als vrouw sexueel lastig gevallen door de werkgever? Bel Fundashon Sentro di Dama en maak een afspraak om langs te komen. De stichting hoort mensen aan die hun probleem willen bespreken, geeft informatie over hoe om te gaan met ongewenste intimiteiten en wijst de beste weg naar de advocaat en de rechter. De stichting is te bereiken via tel. 684647.

Het vrouwencentrum blijft nog steeds staan achter een vrouw die in een juridische procedure is verwikkeld en zich heeft beklaagd over haar werkgever die haar lastigviel. De vrouw is onlangs uitgeroepen tot vrouw van het jaar omdat zij een daad durfde te stellen door naar de rechter te stappen. De werkgever is al gehoord en ontkent. Het O.M. heeft de zaak al enige maanden liggen, maar heeft de kwestie nog niet voor de rechter gebracht.

Het vrouwencentrum behandelde in de twaalf maanden vóór oktober 1992 veertig gevallen van geweldpleging. Het merendeel daarvan had te maken met sexuele intimidatie. De onderhavige kwestie is de eerste die betrekking heeft op ongewenste benadering op de werkvloer. Het wordt gezien als een proefproces voor andere klachten over werkgevers die het vrouwencentrum op het oog heeft.

De steunbetuiging van het vrouwencentrum is een reactie op een verklaring van het bestuur van de vakbond CFW. Daaruit zou gebleken zijn dat er binnen de organisatie waarin het conflict speelt andere kwesties zijn die erin geresulteerd hebben dat de vrouw en de werkgever in onmin met elkaar zijn geraakt. In dat licht werd de toekenning van de titel van vrouw van het jaar in twijfel getrokken. Het laatste woord is hierover nog niet gevallen. Om en nabij honderd CFW-leden zegden hun lidmaatschap op, om zo hun steun te betuigen aan een persoon die in een conflict met de leiding van dezelfde organisatie van zijn taken ontheven werd wegens ondeugdelijk financieel beheer.

De vertrekkende leden werken allemaal bij een bedrijf dat op zijn beurt helemaal niets te maken heeft met het financieel conflict of de beschuldiging van ongewenste intimiteiten.

Moederdag-bijeenkomst voor bejaarde dames

WILLEMSTAD —Restaurant Meetpoint te Koredor houdt morgen vanaf twaalf uur een moederdagbijeenkomst voor dames van de bejaardentehuizen Miwe Lita en Chalom.

Het restaurant is ook geopend voor andere moeders.

Een levensmiddelenbedrijf op Bonaire zoekt:

EEN

Commercieel manager

PROFIEL

- Jong, dynamisch, flexibel, improvisatietalent.
- Leeftijd ± 30 jaar.

EISEN

- Werkervaring in verkoop of marketingfunktie.
- Opleiding Middelbare Hotelvakschool of vergelijkbaar.
- Kennis van de levensmiddellen markt.

Schriftelijke sollicitaties met C.V. en foto richten aan Consales N.V., P.O.Box 3006, Curaçao, o.v.v. "commercieel manager".

OPENBARE VERKOOP

Op woensdag 26 mei 1993 des voormiddags om 10.00 uur, zal ten kantore van ondergetekende, krachtens artikel 1203 lid 2 van het Burgerlijk Wetboek van de Nederlandse Antillen, de openbare verkoop worden gehouden van:

een perceel grond gelegen in het Tweede District van Curacao, op OOST JONGBLOED, ter grootte van 745 m2, nader omschreven in meetbrief nummer 524 van 29 november 1972, met het daarop gebouwde, plaatselijk bekend als CASSANDRAWEG KAVEL NUMMER 4.

De veilingsvoorwaarden zullen gedurende één week vóór de veiling voor belanghebbenden ter inzage liggen ten kantore van ondergetekende en houden onder meer in dat executant van iedere bieder de overlegging van een garantie kan eisen als waarborg voor de betaling van de koopsom en kosten.

Mr. F.E. Gijsbertha, waarnemer van het vacante notariskantoor Mr. H.A. Sperwer, Neptunusweg 18 Telefoon: 374377

THERE ARE ONLY 7 RESTAURANTS IN THE WORLD THAT CAN PREPARE THE BEST STEAK. 5 ARE IN ARGENTINA 1 IN CURACAO.....

only EL GAUCHO

New Address: Schottegatweg Oost 173 - Tel: 601887

Open: 12.00 - 14.30 HRS. And 18.30 - 23.00 HRS.

EL GAUCHO also offering its Business-Lunch at special low prices.

STATEN VAN DE NEDERLANDSE ANTILLEN

PLECHTIGE VERGADERING

van de

STATEN VAN DE NEDERLANDSE ANTILLEN

op **dinsdag de 11de mei 1993, om 09.00 uur** des voormiddags ter gelegenheid van de opening van de zitting 1993-1994 door Z.E. de Gouverneur van de Nederlandse Antillen

De Griffier,
mr. C.M. Grüning.

KANTOREN TE HUUR

Dit is uw kans om met uw eigen kantoor te beginnen in een goede buurt en in een nieuw gebouw.

Afmeting van de kantoren varieert tussen $6m^2$ en $35 m^2$.

Geïnteresseerden kunnen vanaf 10 mei de kantoren bekijken.

Tijd: 8.30 a.m. tot 11.30 a.m.
4.00 p.m. tot 6.00 p.m.
Op zaterdag: 8.30 a.m. tot 1.00 p.m.

Adres: Pater Euwensweg 50.
Telefoon: 612022
Fax: 612790

Op 10 mei 1983 worden de afrekeningsnotas over de periode JANUARI 1992 t/m DECEMBER 1992 rondgebracht in de volgende buurten:

Mundu Nobo
Juan Domingo
Charo
Plantersrust
Sta. Helena
Wishi

Het betreft hier de waterverbruikers van wie het rekeningnummer met 02 begint. Als u bij deze groep behoort, en u heeft op 12 mei uw afrekening niet ontvangen, wordt u verzocht kontakt met ons op te nemen. De telefoonnummers hiervoor zijn 623161, 626250, 623310, toestel 367 of 368. Ook degenen die hun afrekening ontvangen hebben en eventueel in aanmerking komen voor een restitutie kunnen deze zelfde nummers bellen voor een afspraak.

---

het zijn de kleine dingen die het doen

Proficiat Mai

Amstelita

Jon Secada live in Aruba, mis deze unieke kans niet!

Maduro Travel heeft voor dit concert een speciale reis samengesteld. De onderstaande prijzen zijn per persoon en zijn alleen geldig voor personen die woonachtig zijn op de Nederlandse Antillen.

Fl. 349,- per persoon in een "Double"
Fl. 318,- per persoon in een "Triple"
Fl. 306,- per persoon in een "Quad"
Vertrek : 12 juni
Terug : 14 juni

Inbegrepen in het pakket:
- Retour ticket Curaçao-Aruba
- Twee nachten hotel accommodatie (Holiday Inn)
- Continental Breakfast
- Welcome drankje bij aankomst
- Holiday Inn T-shirt
- Entree kaartjes voor het concert

Belangrijk: Na 1 juni worden de prijzen voor het bovenstaande pakket met ... per persoon verhoogd.

...kend pakket Jazz & ... Music Festival in Aruba

... vanaf 11 juni t/m 14 juni van dit geweldige Jazz spektakel. ... ende bands en artiesten zult u te zien krijgen:
: Mayra Valdez - Irakere - Jerry Riviera
: Alex Bugnon - Chris Walker - Brecker Bros
: Ropes der Tales - Ilan Chester - Jon Secada

Maduro Travel heeft voor deze drie dagen een speciale reis samengesteld, welke alleen geldig is voor personen die woonachtig zijn op de Nederlandse Antillen.

Fl. 496,- per persoon in een "Double"
Fl. 451,- per persoon in een "Triple"
Fl. 434,- per persoon in een "Quad"

Inbegrepen in het pakket:
- Retour ticket Curaçao-Aruba
- Drie nachten hotel accommodatie in Holiday Inn
- Continental Breakfast
- Welcome drankje bij aankomst in het hotel
- Holiday Inn T-shirt
- Entree kaartjes voor drie dagen in het Jazz Festival

Belangrijk: na 1 juni worden de prijzen voor het bovenstaande pakket met Fl. 60,- verhoogd

Weekend Getaways

maduro travel

ARUBA
AGENDA

KANTOORUREN AMIGOE
open van 08.30-12.00/14.30-17.30 uur; zaterdag gesloten.

TELEFOON
24333.
Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639, 22316 en 24508. **Pageboy 127-0379.**

TELEFAX: 22368.

BANKREKENINGNUMMER
10.815.445 Banco di Caribe.

POLITIE
11100 (centrale) en 11141 (informatie).

ALARMCENTRALE
115.

****

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag vóór 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

****

WACHTREGELING DOKTOREN
(zaterdag/zondag van 09.00-10.00/17.00-18.00 uur)
Oranjestad, Madiki, Tanki Flip, Noord, Tanki Leendert, Paradera en Sta. Cruz: dokter J. Every via Horacio Oduber Hospitaal (tel.: 24300) of via Alarmcentrum (115).
Pos Chiquito, Savaneta en San Nicolas: dokter C.E. Zaandam via Centro Medico San Nicolas (tel.: 48833) of via Alarmcentrum (115).

****

BOTICA'S
(nachtdienst)
Beneden de brug:
Santa Maria, Santa Cruz 52-D. Tel.: 35585.
Boven de brug:
Savaneta, Saveneta.

****

VOOR BRANDGEVALLEN, ongelukken of een of ander ongeluk gelieve Alarmcentrale (tel.: 115) op te bellen.

****

CENTRO MEDICO CARABOBO
(Engelandstraat 7, tel.: 21777)
De wacht heeft dra Lili G. Beke-Martinez, tel.: 24696.

****

WIT GELE KRUIS ARUBA ZUIGELINGENBUREAU
(Koningstraat 22, tel.: 24444)
Dagelijks geopend van 07.30-12.00/13.50-17.00 uur; maandag te Paradera (tel.: 25543) van 08.00-11.00 uur; dinsdag: San Nicolas (45906)/Noord (23425) van 08.00-11.00 uur; woensdag: Santa Cruz 28288) van 08.00-11.00 uur; donderdag: Dakota (29008), Oranjestad (23168), Savaneta (47020) en Brazil (48301) van 08.00-11.00 uur.

****

ZWANGER? STICHTING CIZKA geeft informatie en brengt u in contact met leden die zwangerschapsbegeleiding, verloskundige hulp en kraamzorg bieden. Bel 37687.

****

INFORMATIECENTRUM KONINGIN WILHELMINA FONDS (voor de kankerbestrijding op Aruba)
Geopend van maandag t/m vrijdag van 08.30-11.30 uur - J.E. Irausquinplein 3 (juist achter de pastorie van Oranjestad).

****

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE
Tel.: 38989 (24 uur per dag).

AIDS-HOTLINE
Vragen? Bel dan 23040/27352 tussen 07.30-12.00/13.00-16.30 uur.

****

FADA/PRIDE
(Van Walbeeckstraat 25, tel.: 32999)
Open van maandag tot en met vrijdag van 08.00-16.00 uur voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/drugsmisbruik.

****

AMNESTY INTERNATIONAL ARUBA
P.O. Box 1029, tel.: 27808/48124.

****

DIERENARTSEN
P. Barendsen en T.J.M. Wools, tel.: 21720.
Voor spoedgevallen buiten kantooruren tel.: 115.

****

BRIDGECLUB ARUBA ARIBA
(Tivoliclub, Wilhelminastraat 16)
Dinsdagavond om 19.30 uur speelavond.
Voor opgave/informatie tel.: 24953.

****

TELEARUBA
ZATERDAG: 18.00 Cartoons; 18.30 3-2-1 Contact; 19.00 You Can't Take It With You;19.30 Lesa Klensch; 19.50 Big Story; 20.10 Nos cu Noe; 21.10 CNN International Hour; 21.45 Movie: **Jack the Ripper**; 23.30 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.

ZONDAG: 16.00 Studio Sport; 17.15 After School Special; 18.03 Movie: **Girls Who Spelled Freedom**; 19.30 Show-Time; 20.30 CNN News; 290.50 Health Week; 21.05 Week in REview; 21.50 Movie: **Hostage Flight**; 23.30 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.

****

ZATERDAG
DIVERSEN
YMCA GOLDEN AGERS: 19.30 uur Moederdagviering - gebouw te San Nicolas.

****

ZONDAG
DIVERSEN
JEUGDGROEP V/D FATIMAKERK: 08.00 uur Heilige mis voor alle moeders - Fatimakerk te Dakota.

****

MAANDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 0f 25111).

BEGELEIDINGSCENTRUM GEESTELIJK GEHANDICAPTEN 'MAN NA OBRA': elke maandag en donderdag van 09.00-12.30 uur gelegenheid om produkten te kopen in het oude gebouw van Bibito Pin, t/o protestantse kerk, Piedra Plat.

****

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat. 19.00 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur.
PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur.
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur.

****

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur ds A. van den Doel (crèche en zondagsschool).
SEROE COLORADO: 08.30 uur ds A. van den Doel.
SAN NICOLAS: 09.00 uur ds. G.J. Dekker.
PIEDRA PLAT: 10.30 uur zondagsschool; 17.30 uur ds. G.J. Dekker.

****

KAPEL MARINIERSKAZERNE SAVANETA
09.30 uur kerkdienst.

Rechter kan jeugdige autodieven geen gevangenisstraf opleggen

ORANJESTAD — Het jeugdige trio G.R.(16), I.L.(15) en G.M.(14) dat zich de eerste drie maanden van het jaar schuldig maakte aan autodiefstallen, kon gisteren door de rechter geen gevangenisstraf worden opgelegd, vanwege hun leeftijd. Het drietal kwam er met voorwaardelijke straffen, geldboetes en onder toezicht stellen van de reclassering vanaf. Betreurd werd dat er op Aruba nog steeds geen opvangmogelijkheden voor dit soort jongeren zijn.

Bij behandeling van deze 'joyriding zaak' bleek dat het trio regelmatig in de avonduren de parkeerplaatsen van de grote hotels bezocht en er met verhuurwagens vandoor ging. G.R., die als de leider wordt gezien, slaagde er in korte tijd in niet minder dan twaalf jeeps te stelen. G.R., die na eerste aanhouding op vrije voeten werd gesteld, werd enige dagen later aangehouden omdat hij zich wederom schuldig had gemaakt aan diefstal van een auto.

Rechter mr. H. van der Griendt liet de aanwezige moeders duidelijk horen, dat zij uiteindelijk verantwoordelijk zijn voor hun kinderen, waarbij bleek dat de moeders hun kinderen waarschuwen maar dit schijnbaar geen invloed had. Officier van Justitie mr. Lie-A-Kwie betreurde het dat op Aruba geen mogelijkheid is voor opvang van minderjarigen. Wel bestaat de mogelijkheid de kinderen ter beschikking van de overheid te stellen.

Tegen G.R. eiste de officier een maand voorwaardelijke gevangenisstraf met een proeftijd van twee jaar met de bijzondere voorwaarden dat hij aan de rechtbank een verklaring overlegt dat hij naar Puerto Rico is vertrokken om zijn studie voort te zetten. De rechter, die in hem de leider van het trio zag, veroordeelde hem tot drie maanden, waarvan 64 dagen voorwaardelijk met een proeftijd van drie jaar. Voorts onder toezichtstellen van de reclassering en zijn studie in Puerto Rico voortzetten. G.R. kreeg de ernstige waarschuwing van de rechter dat wanneer hij weer op het dievepad gaat, hij wordt ingesloten.

Tegen I.L. eiste de officier drie weken voorwaardelijke gevangenisstraf met een proeftijd van twee jaar. Tegen G.M. kon hij gezien zijn leeftijd geen gevangenisstraf eisen. Na een korte schorsing wees de rechter erop dat gezien het feit dat G.M. en I.L. geen zestien jaar zijn, zij niet tot een gevangenisstraf veroordeeld kunnen worden. Beiden kregen een voorwaardelijke boete van negentig florin met een proeftijd van twee jaar. Met de bijzondere voorwaarden dat zij onder toezicht van de reclassering komen en weer naar school gaan.

Federal Express breidt service uit met vliegtuig

ORANJESTAD — Federal Express is met een Embraer-vliegtuig uit Venezuela naar Aruba en Curaçao gaan vliegen, waardoor haar vervoerscapaciteit aanmerkelijk is toegenomen. Hierdoor kunnen in één dag tijd de stukken in duizend plaatsen of bestemmingen in de Verenigde Staten en Canada worden afgeleverd.

De vierduizend pound capaciteit van het vliegtuig stelt Federal Express nu in staat meer stukken, ook zwaarder van gewicht en nu opgevoerd tot 150 pounds per stuk, te vervoeren. De Caribbean manager van Federal Express, Ken May, verklaarde in Puerto Rico dat ook de controle op de verzendingen van het begin tot aflevering mogelijk is.

Met een zekere trots voegde hij eraan toe dat Federal Express de grootste luchtvervoer maatschappij op dit gebied is. Iedere werkdag worden meer dan 1.5 miljoen stukken in 180 landen of gebieden afgeleverd, waaraan 95.000 personen werken. De omzet bedroeg vorig jaar reeds 7.6 biljoen dollar.

Federal Express Aruba heeft sinds kort haar kantoor in het ENNIA-gebouw verlaten. Gezien de enorme groei en het ook dichter bij de luchthaven zitten werd in het Browninvesty Financiel Center te Wajaca de intrek genomen, hetgeen ook op Aruba de service ten goede komt.

Hyatt's opbrengst met Moederdag voor Unicef

ORANJESTAD — In samenwerking met bijna honderd Hyatt hotels, houdt Hyatt Aruba een actie voor Unicef. Van elke brunch die tijdens Moederdag wordt geserveerd, wordt één dollar opzij gelegd voor een goed doel.

Het ingezamelde geld is ditmaal bestemd voor de hongerlijdende mannen, vrouwen en kinderen in Somalië en om onderwijsprogramma's in de Verenigde Staten te ondersteunen.

Hyatt Corporation is zeer actief met het inzamelen van geld voor goede doelen. Onlangs brachten de Hyatt hotels bijna 250.000 dollar bijeen voor Unicef met hun jaarlijkse *'World's Largest Office Party'*.

De Moederdag brunch is van 9 tot 15 uur. De prijs voor volwassenen bedraagt 25 dollar en voor kinderen onder twaalf jaar 12.50 dollar.

Goede kansen voor Dyanne

ORANJESTAD — Miss Aruba 1993, Dyanne Escalona, doet het uitstekend in Mexico, waar op 21 mei aanstaande de Miss Universe verkiezing plaatsvindt. Vanavond treden de kandidaten op in nationale klederdracht.

Dyanne trekt niet alleen in de Mexicaanse maar ook in de internationale pers alle aandacht. Associated Press verspreidde gisteren een foto van Aruba's mooiste.

Goede prestatie tennisdelegatie

ORANJESTAD — Een Arubaanse tennis-jeugddelegatie heeft 30 april en 1 mei meegedaan aan het Dutch Caribbean Tournament, dat op Curaçao werd gehouden op de CSC banen. Van de zeven categoriën sleepte Aruba drie overwinningen in de wacht.

Informatie-avond door vakbonden

ORANJESTAD — De samenwerkende vakbonden, SIMAR, FTA, SWA, ABV, UPA en SPA, houden twee studieavonden over het document Staatkundige Structuur die door een commissie werd samengesteld en door de vakbonden aangenomen op de onlangs gehouden studiedag.

Het programma vermeldt inleidingen door FTA-voorzitter Anselmo Pontilius en commissie-voorzitter drs. Ralph van Breet, gelegenheid voor het stellen van vragen, debat en gelegenheid voor het indienen van moties.

De eerste informatieavond is op dinsdag 11 mei in Sociedad Bolivariana te Oranjestad en de tweede avond op donderdag 13 mei in het FTA-gebouw te San Nicolas. De aanvang is op beide avonden om 19.30 uur.

Gouverneursbezoek hospitaal

■ *ORANJESTAD — De gouverneur van de Nederlandse Antillen, mr. Jaime Saleh, en de gouverneur van Aruba, mr. Olindo Koolman, brachten gisteren, vergezeld van hun echtgenotes, een bezoek aan het Dr. Horacio Oduber Hospitaal. Zij werden ontvangen door algemeen directeur dokter John Leo, leden van de Regentenraad en mevrouw Grace Maduro van Personeelszaken. Na een uiteenzetting door dokter Leo, werd een rondgang door het gebouw gemaakt. Gouverneur Saleh en echtgenote keerden vrijdagmiddag, na een tweedaags bezoek, terug naar Curaçao.*

Volgende week conferentie Diners Club in Sonesta

ORANJESTAD — In het Sonesta hotel wordt volgende week een conferentie van Diners Club Caribbean gehouden. De conferentie begint aanstaande dinsdag en duurt twee weken. Internationale vertegenwoordigers, voornamelijk uit Latijns Amerika en de Caribbean zijn hierbij aanwezig.

Alejandro Arteaga, algemeen directeur van Diners Club del Caribe, gaf tijdens een persconferentie in tegenwoordigheid van enige vertegenwoordigers, waaronder Jeanette M. Baiz die Dinersclub op Aruba vertegenwoordigt, een uiteenzetting van de komende conferentie.

Gesproken zal worden over de recente ontwikkelingen van de organisatie, alsmede plannen voor de toekomst, voornamelijk wat Latijns Amerika en in het bijzonder Aruba betreft. De bezoekers aan de conferentie krijgen alle gelegenheid kennis te maken wat Aruba te bieden heeft.

Het is de eerste maal dat een dergelijke bijeenkomst op Aruba wordt gehouden, waarbij verschillende vergaderingen worden gehouden en gesproken zal worden over marketing, operations en franchises. Arteaga zette uiteen dat de belangstelling voor de Diners Club credietkaarten toeneemt en dat er inmiddels ongeveer vier miljoen kaarthouders zijn.

Antillen en Aruba welkom bij grote hout-expositie

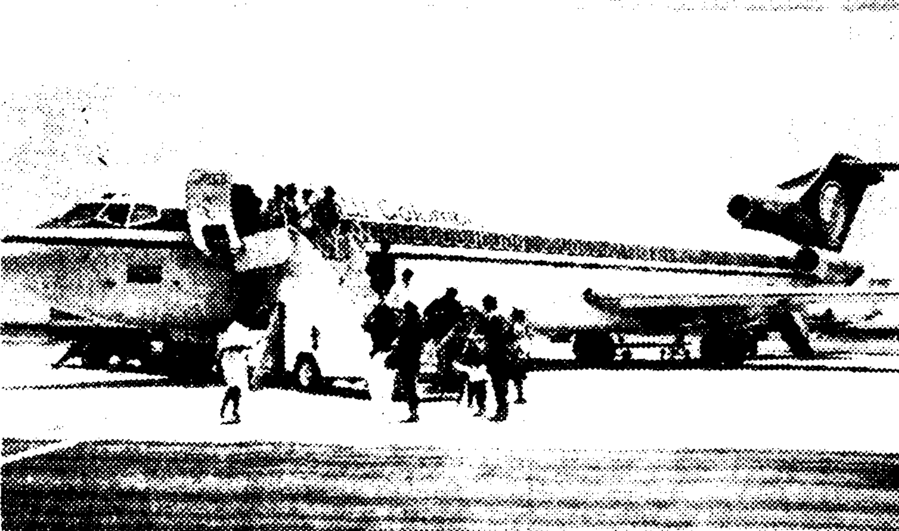
ORANJESTAD — Aruba en de Antillen hebben een uitnodiging ontvangen om deel te nemen aan de 'Third World Expo' te Puerto Rico over alles wat met hout te maken heeft: technologie, gereedschap, timmerhout, machines, ijzerwaren, panelen, accessoires en alle bijbehorende produkten.

De groots opgezette expositie wordt gehouden in het Roberto Clemente Coliseum te San Juan, Puerto Rico, op 11, 12 en 13 februari 1994. Maar liefst 45 landen uit de Cariben, Centraal en Zuid Amerika zijn uitgenodigd.

Verwacht wordt dat honderden importeurs, distributeurs en agenten geïnteresseerd zullen zijn in de import en verkoop van machines, houtprodukten en nieuwe technologieën die tijdens de expositie getoond zullen worden.

Voor deze hout-expositie is een bedrag van maar liefst 120.000 dollar uitgetrokken voor promotie en publiciteit. De bedrijven die geïnteresseerd zijn in deelname aan de expositie, betalen 1.200 dollar voor de 7.5 vierkante meter om hun een kraampje op te zetten.

Eerste SAM-vlucht

■ *ORANJESTAD — Donderdagmiddag landde de eerste vlucht van de Colombiaanse luchtvaartmaatschappij SAM voor de nieuwe verbinding tussen de Colombiaanse steden Cali, Medellin, Barranquilla en Aruba. Na aankomst werd in de aankomsthal van de Beatrix luchthaven een welkomstcocktail gedronken. Minister van Toerisme, ing. Eddy Briesen, heette de eerste gasten, waaronder SAM's vicepresident Javier Dario Toro, verkoop-manager Freddie Lopez Lema en de directrice van het Arubaanse toeristenkantoor in Colombia, Miriam Dabian, een hartelijke welkom toe. De SAM-vluchten worden twee keer per week, op donderdag en zondag, uitgevoerd.*

Spelkamer voor 'Bibito Pin'

ORANJESTAD — 'Pasadia Bibito Pin' opent op 11 mei om 10 uur een zogenaamde snoezelruimte en een spelkamer.

De twee kamers worden gebruikt om therapie te geven aan personen met een geestelijke vertraging. De technieken zijn gebaseerd op principes van ultramoderne verzorging. Met de opening van deze twee kamers doet Stichting De Geestelijk Gehandicapte een grote stap vooruit in kwaliteitsverhoging van de zorg aan haar klanten.

Nieuw bestuur voor ATIA

ORANJESTAD — Het nieuwe bestuur van Aruba Trade & Industry Association (ATIA) heeft in zijn eerste vergadering de bestuursfuncties verdeeld.

Het bestuur is als volgt samengesteld: voorzitter H. Schnog, eerste vice-voorzitter B. Reeve, tweede vice-voorzitter R. Barros, secretaris D. Stowe en penningmeester J. Schilders. Leden: W. Carson, L. Connor, T. Cordeiro, F. Sophia, C. Taylor, M. van Romondt, director H. Kuiperi en kantoor-secretaris R. Wolff.

Aanvang nieuwe voetbalcompetitie

ORANJESTAD — In het RCA-sportcentrum wordt zaterdag 8 mei gestart met de nieuwe non-amateur voetbalcompetitie.

De activiteiten beginnen om 20 uur met een defilé en toespraken, gevolgd door de eerste competitiewedstrijd tussen kampioen Estrella en benjamin Riverplate. De competitie wordt dit jaar in drie fasen verdeeld: twee eliminatie-ronden, twee halve finale-ronden en twee finaleronden.

Ondertekening ontwikkelingsfonds

■ *ORANJESTAD — Tussen Aruba en de EG vond de ondertekening plaats van de overeenkomst voor het zevende Europese ontwikkelingsfonds. Voor Aruba tekende de minister van Economische Zaken, ing. Eddy Briesen en voor de EG-commissie, R. Vesque, in het bijzijn van drs. Humphrey van Trikt, directeur Directie Economische Zaken, Handel en Industrie. Dit zevende EG-fonds stelt een bedrag van 7.9 miljoen Europese dollar ter beschikking van het nationaal programma van de Arubaanse regering en 4 miljoen Europese dollar voor de regionale ontwikkeling. De Arubaanse regering zal 85 procent van het nationale fonds besteden aan toeristische projekten en 15 procent aan andere projekten, zoals studies en technische samenwerking. Het regionale fonds, dat alleen gebruikt kan worden in samenwerking met andere landen die banden hebben met de EG, zal bestemd worden voor het stimuleren van het regionale toerisme en andere culturele en educatieve programma's.*

Bridgers spelen laatste deel van viertallen competitie

ORANJESTAD — Bij bridgeclub Aruba Ariba is het laatste deel van de viertallen competitie gespeeld. Het viertal van Eyck eindigde als eerste met een score van negentig VP. Tweede werd het team Somers met een verschil van tien VP. De derde plaats werd bezet door het team van Klaveren met 56 VP, gevolgd door het team Bilderbeek met 41 VP. Het team Aal sloot de rij met 32 VP.

Het was tevens de laatste avond van de premie-drives die tegelijkertijd werden gehouden. Van de zeventien paren die hieraan deelnamen, streek het gastechtpaar van 't Veld wederom met de eer door te eindigen met een score van 66.33 procent. De dames Haupt/Pas bezetten de tweede plaats (59.18 procent) op de voet gevolgd door het echtpaar Reeve met 58.93 procent.

Echtpaar Hooghwinkel, het tweede gastechtpaar dat aan deze drive meedeed, behaalde een score van 53.27 procent, hiermee de vierde plaats innemend. Het paar Eilers/de Vries en de dames Tromp/Heeregrave kregen een gedeelde vijfde plaats met 52.30 procent. De zesde plaats met 51.19 procent was voor het echtpaar Tjin-Tham-Sjin. Met een score van 51.02 procent werd het damespaar Abady/Ruiz zevende. De overige paren scoorden allen beneden de vijftig procent.

Volgende week wordt de club-parencompetitie voortgezet en begonnen aan de derde ronde.

Openbare behandeling begrotingen

ORANJESTAD — De Staten van Aruba beginnen maandagmorgen om 10 uur met openbare behandeling van de verschillende begrotingen voor 1993. De media hebben over deze te behandelen zaken geen stukken van de Staten ontvangen.

De zeven punten tellende agenda vermeldt onder meer: vasstelling begroting Landsbedrijf Ontwikkelingsprojecten, begroting DOW, begroting Luchthavendienst en uiteindelijk de landsbegroting voor het dienstjaar 1993. Voor de eerste maal wordt geen begroting voor het WEB behandeld, aangezien het WEB een n.v. is geworden.

Nog een seizoen bij AC Milan

Ruud Gullit tekent volgende week bij

MILAAN — Ruud Gullit heeft overeenstemming bereikt met AC Milan over een nieuwe verbintenis van een jaar. De Nederlander van Surinaamse afkomst wordt en is met andere woorden nog niet afgeschreven. Uit kringen van de Italiaanse kampioen werd vrijdag vernomen dat de international van Oranje in de loop van volgende week bijtekent.

Al jaren presteert Gullit niet meer op het niveau dat hij dat deed een aantal jaren geleden. De bijna 31-jarige aanvaller, onlangs met het Nederlands elftal op Wembley niet echt op dreef tegen Engeland, maakte de laatste weken wel enkele belangrijke doelpunten voor zijn Milanese club.

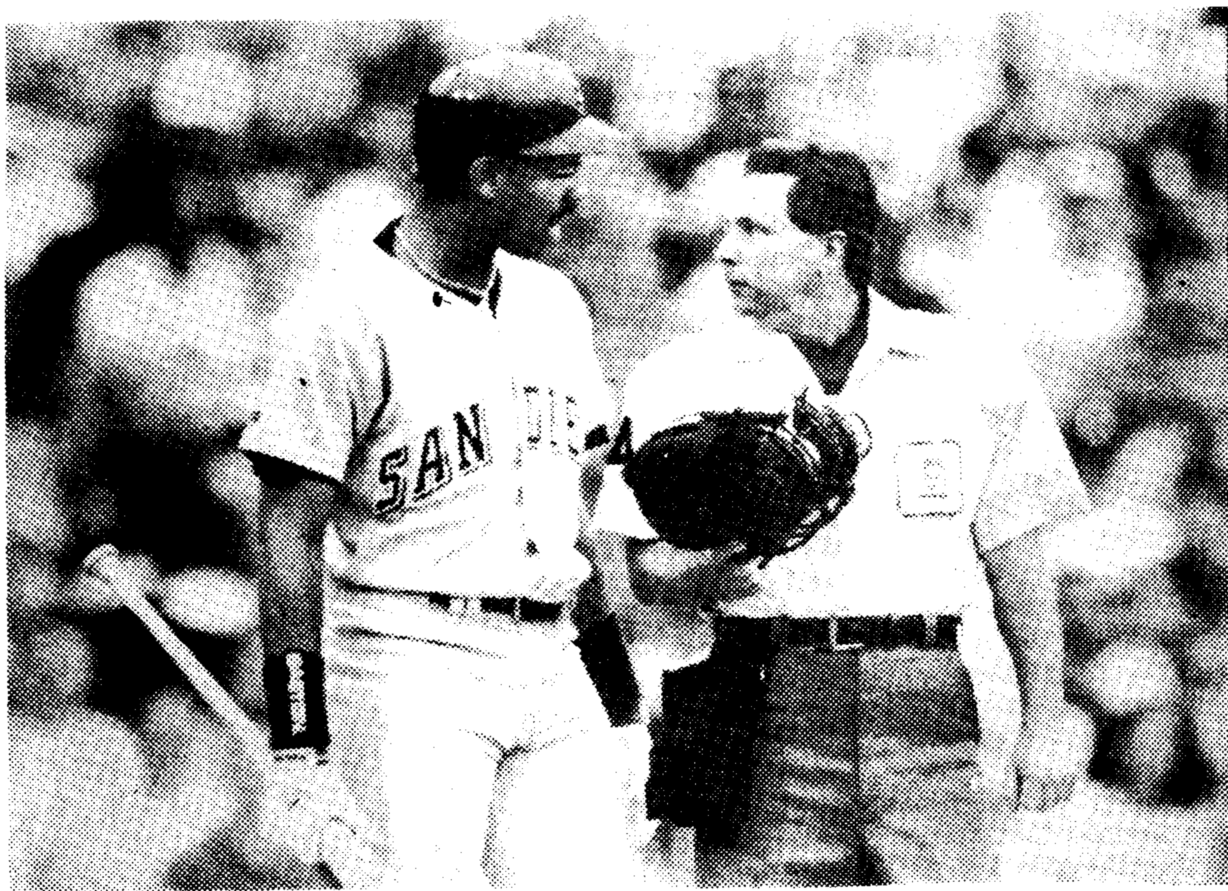
Mede door die doelproductiviteit van Gullit trok Silvio Berlusconi, de grote baas van AC Milan, de conclusie dat de speler fysiek nog sterk genoeg is voor minstens nog een seizoen topvoetbal. Eerder al verklaarde Berlusconi er vanuit te gaan dat Gullit zou blijven. De speler zelf deed geen concrete mededelingen. Deze week werden nog enkele openstaande details van het nieuwe contract uitgewerkt.

De verwachting is dat Gullit, samen met zijn landgenoten Frank Rijkaard en Marco van Basten, op 26 mei in München zal spelen in de finale van de strijd om de Europese beker voor landskampioenen. Tegenstander is de Franse kampioen Olympique Marseille.

Met Gullit won AC Milan tot nu toe twee nationale titels en twee Europese bekers voor landskampioenen. In beide Europese finales, tegen Steaua Boekarest (4-0) en tegen Benfica (1-0), namen de Nederlanders alle doelpunten voor hun rekening. Van Basten en Gullit beiden twee keer tegen Steaua en Rijkaard een keer tegen Benfica.

* * * * *

VOETBAL / ZEIST — De wedstrijd tussen Emmen en Heracles, in de eerste divisie, is vastgesteld voor zaterdagavond 15 mei. Aanvankelijk was het duel voor zondag 16 mei gepland.

■*CHICAGO — In de Major league is de kans groot dat een honkballer uit het veld wordt gestuurd, indien hij demonstratief protesteert tegen een beslissing van de 'chief-umpire'. Dit was het geval met Derek Bell van de San Diego Padres. Hij kreeg drieslag, maar was het helemaal niet eens met de 'call' van de umpire. Hij bleef aanhouden met zijn protest en werd vandaar het veld uitgestuurd.*

Na 1-0 winst op Groningen

MVV heeft nog kans op Europees voetbal

MAASTRICHT — MVV won met de minimale score (1-0) van FC Groningen, maar aan de andere kant moet het elftal zich alvast wennen aan het komende Meijer-loze tijdperk. De toekomstige spits van PSV verliet vrijdag vroegtijdig en per brancard het veld tegen Groningen. Met de krappe overwinning op Groningen, behoudt MVV een kleine kans op Europees voetbal.

Eric Maes verving de eenvoudig international, maar hij had weinig in te brengen in het luchtruim voor Lodewijks. Het spel van MVV is goeddeels afgestemd op Meijer. Tot het duel met Groningen maakte hij twintig van de 47 doelpunten en had hij in tal van andere treffers een aandeel.

Het is geen wonder dat trainer Vergoossen in de enigszins vergelijkbare Van Hooijdonk (NAC) een aardig alternatief zag, maar hij is blijkbaar te duur. Directeur Weijzen zoekt nu in Scandinavië naar spelers die een contract willen accepteren om in Maastricht te spelen.

Sinds de nederlaag van vorige week tegen Vitesse, kan MVV nog slechts hopen op Europees voetbal. De Limburgse ploeg heeft vier verliespunten meer dan de Arnhemmers en drie meer dan FC Twente. Alleen een zege op Groningen, dat veilig in de middenmoot staat en binnenkort Theo Vonk presenteert als nieuwe trainer, kon dus eventueel nog helpen.

MVV startte uitstekend: na ruim zes minuten kopte Meijer een vrije trap van Benneker door, waarna Lanckohr met een lobje scoorde. Met negen doelpunten is hij na Meijer MVV's tweede schutter. De Maastrichtenaren bleven vol op de aanval spelen en boden Groningen genoeg ruimte. Hamming, met vijf doelpunten in twee duels de sensatie van de laatste weken, stond meestal buitenspel of hij miste en van Van Duren is weinig te vrezen.

Na 33 minuten verloor MVV zijn spits Meijer. De speler wilde, op eigen speelhelft, een moeilijke bal met een sliding binnenhouden. Wilson was echter ook in de buurt en Meijer kwam onder diens noppen terecht. Als de bikkelharde slagerszoon dat doet, is wel wat aan de hand. MVV zocht het verder in de combinatie en de snelheid van Hofman, Scheepers en Lanckohr. Beide partijen kregen nog kansjes, invaller Blaauw schoot voor Groningen tegen de paal, maar de 1-0 in het voordeel van MVV bleef staan.

* * * * *

BASKETBAL / NEW YORK — Shaquille O'Neal is door de NBA gekozen tot *rookie* (nieuwkomer) van het jaar. De center van 2 meter en 16 centimeter had een indrukwekkend jaar bij Orlando Magic. De speler sloot het seizoen af met fraaie gemiddelden: 23,4 punten, 13,9 rebounds en 3,53 blocks. In de verkiezing kreeg hij 96 van de 98 stemmen.

PSV volgende tegenstander

Roda JC in gevarenzone na verlies tegen Utrecht

KERKRADE — Roda JC gaat een angstig competitieslot tegemoet. Na de nederlaag van 1-3 tegen FC Utrecht vrijdag is de marge — vier en zes punten — met de drie laagst geklasseerde ploegen nog niet echt verontrustend, maar met de thuiswedstrijd tegen PSV aanstaande dinsdag in het verschiet wordt het einde voor de Kerkaadse elf benauwd en spannend.

Zeker omdat de ploeg zonder Hanssen nauwelijks in staat is degradatievoetbal te spelen. Roda JC miste zijn ziel, de stoere verdediger en aanjager. De 34-jarige aanvoerder vertrok dinsdag naar Japan, waar hij in dienst van Yomiuri gaat voetballen. Hij is aangetrokken voor zijn defensieve en leiderscapaciteiten.

Een leider in het veld ontbeerden de Limburgers vrijdagavond. De goede wil niet, maar daar win je geen wedstrijd mee. Zelfs niet tegen een tegenstander als FC Utrecht — zonder de basisspelers Van der Meer, Roest en Liesdek — die nog louter om de winstpremie voetbalt en die vrijdag gemakkelijk verdiende.

De sukkelende thuisclub leek aanvankelijk het gemis van Hanssen te compenseren. De Limburgers creëerden kansen, maar faalden in de afwerking. Vanderbroeck, Trost en Van de Luer misten in kansrijke positie en verzuimden de basis voor het behoud van het eredivisieschap te leggen. De combinaties oogden aardig, de afwerking was om te huilen.

FC Utrecht hield bijna moeiteloos Roda JC van het lijf, sprong ook effectiever met de scoringsmogelijkheden om. Tussen de 27e en 30e minuut werden de Limburgers op een achterstand van 0-2 gezet door Van der Net en Bijl. Scheidsrechter Van Dijk kwam vier minuten voor de pauze het team van trainer Stevens te hulp. Hij zag in een onschuldige overtreding van Plugboer tegen Broeders een strafschop. Van de Luer buitte het cadeautje uit: 1-2.

Roda JC deed ook na de hervatting zijn uiterste best beter voor de dag te komen, maar alle pogingen daartoe mislukten. Tien minuten na de rust greep Stevens in, hij ging alles of niets spelen. Ter Avest werd naar de kant gehaald en Haan ingebracht als derde spits naast Hofstede en Jansen. Het baatte niet. Aanvaller Jansen werd geruild voor middenvelder Romero, maar ook die kon de broodnodige bezieling niet in de zachtaardige ploeg brengen.

Iets minder dan twintig minuten voor tijd besliste FC Utrecht het duel definitief. Invaller Smit kreeg per toeval de bal voor de voet, Waterreus verslikte zich in het stuiterende leer: 1-3.

Na winst op Koreaan Kim

Delibas bereikt tweede ronde WK-boksen Tampere

TAMPERE — Orhan Delibas is niet bijgelovig, maar de Arnhemmer van Marokkaanse afkomst moet vanaf vrijdag echter wel aan voortekens gaan geloven. Dit nadat hij in de eerste ronde van de strijd om de wereldtitels in Tampere op punten (10-1) had gewonnen van de Zuidkoreaan Hee-Joon Kim.

In twee belangrijke internationale bokstoernooien in 1992 kreeg Delibas in de eerste ronde ook een Zuidkoreaanse tegenstander. In de strijd om de Chemie Pokal in Halle die hij won, was dat Young-Rok Lee (21-10). Enkele maanden later bij het Olympisch toernooi, dat de Nederlandse zwaarwelter uiteindelijk het zilver opleverde, ging Ki Choi op punten (3-0) ten onder.

Trainer Hennie van Bemmel had vrijdagmiddag bij de loting onmiddellijk moeten terugdenken aan Halle en Barcelona. "Die Koreanen zijn stugge jongens. In Duitsland kreeg Orhan zelfs acht tellen rust, maar kwam hij geweldig terug. In Barcelona was het benauwd met die 3-0."

Vrijdag kende Delibas echter totaal geen problemen. In de eerste ronde spaarde de Arnhemmer duidelijk zijn energie tegen de rechtsvoorstaande bokser uit Seoul. Het feit dat zijn tegenstander 'verkeerd' voorstond had Delibas niet verrast. Een van de leden van de Nederlandse ploeg was bij de *warming up* van Kim gaan kijken en had gezien dat de Koreaan rechts voorstond. Die informatie werd dankbaar aanvaard, maar had nauwelijks betekenis. "Wanneer hij nog tegen een rechtsvoorstaande tegenstander moet opzien, ben ik verkeerd met hem bezig geweest", stelde Van Bemmel die Delibas al ruim acht jaar begeleidt, nuchter vast.

Delibas begon heel rustig, nam het midden van de ring en kwam pas tegen het slot van de eerste ronde met enkele combinaties door. In de ogen van de jury had dat weinig betekenis want na de eerste drie minuten was voor de Nederlander een en voor Kim geen treffer geregistreerd.

"Ik dacht dat ik na die eerste ronde verder voorstond", bekende Delibas na afloop. "Ik kreeg dan ook het horen dat ik meer moest doen." dat advies nam hij duidelijk ter harte. Delibas ging zijn tegenstander opjagen, stootte combinaties naar het hoofd en lichaam en was de baas in de ring. Het kwam in de score (6-1) duidelijk tot uiting. Op dat moment was Delibas veilig.

De wetenschap dat hij om wereldkampioen te worden vijf partijen zal moeten boksen, dwong Delibas tot zuinig omgaan met zijn krachten. In de laatste drie minuten had Kim nauwelijks iets in te brengen. Delibas was telkens snel weg en de Koreaan moest met nog een minuut te boksen na een linkse hoek op het hoofd zelfs acht tellen rust nemen van de Finse arbiter Tapio Pakkanen. Zondag ontmoet Delibas in de tweede ronde de Armeniër Vahe Koharian, die op punten (16-5) de Italiaan Antonio Perugino versloeg.

■ *SEVILLA — Diego Armando Maradona blijft volhouden met zijn ontslag bij het Spaanse elftal van Sevilla. De Argentijnse stervoetballer wil het volgende voetbalseizoen niet meer uitkomen voor de Spaanse club. Op de foto een moment waarop de vedette capriolen maakt met de bal tijdens een clubtraining in Spanje.*

Opnieuw gelijkspel tegen topclub

Nieuweling C.H. Mahuma heeft ook geen respect voor S.U.B.T.

WILLEMSTAD — Het dit seizoen gepromoveerde Centro Hubenil (CH) Mahuma toonde gisteravond opnieuw dat het niet onderdoet voor de gevestigde ploegen in de hoogste afdeling van het Curaçaose voetbal. Na de sensationele overwinning op regerend kampioen Sithoc in de openingswedstrijd van de competitie en het verdienstelijke 1-1 gelijkspel met subkampioen Jong Holland, toonde het Mahuma-elftal zich gisteravond ook tegen SUBT een gelijkwaardige tegenstander. De eindstand van 1-1 was reeds bij de rust bereikt. In de andere wedstrijd speelde Centro Dominguito het elftal van Victory Boys naar een 2-0 nederlaag.

Het treffen CH Mahuma -SUBT lokte — een voor lokale voetbalbegrippen — groot publiek van 645 personen naar het Sentro Deportivo Kòrsou (SDK). De gang naar het stadion bleek gerechtvaardigd. De twee ploegen zorgden voor een boeiend schouwspel met de nodige technische en taktische hoogstandjes en met volle overgave van de spelers.

Mahuma scoorde weer het eerst, maar dit maal niet geheel op eigen kracht. Het doelpunt was namelijk een autogoal van Ingemar Jandroep, die in de 42e minuut in zweefduik een keiharde vrije trap van Gerald Biliosa probeerde weg te koppen, maar precies een averechts resultaat bereikte. De bal veranderde niet voldoende van koers en verdween in het doel; doelman Rodney Pieter kon met geen mogelijkheid ingrijpen.

GELIJKMAKER

SUBT herstelde echter meteen zijn fout. Nauwelijks twee minuten laten moest keeper Ivan Hansen op zijn beurt de bal uit het net vissen nadat de gelijkmaker daarin was gedeponeerd door Gerson Rifaela. De uiterst actieve Rifaela speelde zich in uitstekende positie en kreeg de bal met een schitterende *throughpass* toegetikt door Curley Rock. Rifaela dribbelde enkele meters naar voren en versloeg Hansen met een beheerst schot. Daarmee werd de 1-1 stand bereikt die de beste weergave was van de krachtsverhoudingen in de eerste helft.

In de hervatting had SUBT een licht overwicht, maar niet voldoende om naar winst te kunnen doordrukken. Luttele seconden voor tijd lukte dat bijna toen Shurendy Francinet alleen voor Hansen kwam te staan. Van dichtbij schoot hij echter op onbegrijpelijke wijze naast.

Met de puntendeling behielden beide teams hun ongeslagen status. Hun record is identiek: drie gespeeld, één gewonnen, twee gelijkgespeeld en drie doelpunten voor en twee tegen. Hun achterstand op lijstaanvoerder Jong Colombia bedraagt twee punten.

EERSTE ZEGE

Iets minder dan tweehonderd toeschouwers zagen Centro Dominguito de eerste competitiezege behalen ten koste van Victory Boys. Een pijnlijk resultaat voor de Sta. Rosaploeg, aangezien het Centro twee keer de kans bood om het eigen doel van de elf meter-stip onder schot te nemen. Strafschoppenspecialist Clifford Braafhart van de Dominguito-ploeg maakte geen fout.

Deze buitenkansjes waren echter wel het logische gevolg van een voortdurende druk die Centro vanaf het begin op Vicotry Boys uitoefende. Dit dankzij de stuwende kracht die uitging van de middenlinie, waar Kelly Maxwell zijn rentree met subliem spel vierde. Het duurde echter lang voordat Centro loon naar werken kreeg.

Het eerste doelpunt viel in de dertigste minuut van de tweede helft toen verdediger Frensel Bernardus in het strafschopgebied *hands* beging. Vijf minuten later was Braafhart weer succesvol in de twee een-op-een krachtmeting met doelman Waldi Graanoogst. Centro kreeg deze tweede strafschop toegekend doordat Rubinet Sylvanie bij een doorbraak onderuit werd gehaald.

De overwinning is de eerste van het seizoen voor Centro dat met dit succes twee teams (Victory Boys en De Koning) achter zich liet. Voor Victory Boys was dit de tweede verliespartij. In drie wedstrijden oogste het slechts één winstpunt.

In de tweede divisie blijkt het gedegradeerde Undeba heer en meester te zijn. Gisteravond bleek het ook voor Juventud Westpunt verschillende maten te groot: 5-0. De treffers waren van Broertje Rosina (2), Shurmel Lodowika (2) en Sherwin Rosalina.

Meisje krijgt bokslicentie

SEATTLE — De Amerikaanse boksbond moet de 16-jarige Jennifer McCleery een bokslicentie ter beschikking stellen. Dat is de uitspraak van rechter Barbara Rothstein van het Hof van Seattle.

De 1 meter 66 lange, 60 kilo wegende scholiere uit Bellingham, Washington had de bond aangeklaagd wegens discriminatie. Zij wil onder de naam Dallas Malloy de ring in. De bond weigerde een licentie af te geven. Vooor het Hof werd McCleery bijgestaan door advocaten van de Civil Liberties Union, de beweging voor de rechten van de burger.

Rothstein zegt in haar uitspraak dat de statuten en reglementen van de bond in strijd zijn met de anti-discriminatie bepalingen van de staat Washington. Zij eist dat de bond McCleery onverwijld in het bezit stelt van een licentie.

Bovendien wil zij dat de bond haar statuten en reglementen aanpast. De toezegging van bondsafgevaardigde Konnor dat overwogen wordt een liga voor vrouwelijke boksers op te richten, vindt ze te vrijblijvend.

VOETBAL / TENERIFE — De Argentijn Jorge Valdano heeft zijn contract met de Spaanse eerste divisieclub Tenerife verlengd. Vorig seizoen loodste de Zuidamerikaan de club terug naar de hoogste voetbalafdeling. Zeven duels voor het einde van de competitie staat de ploeg op een vijfde plaats, goed voor deelneming aan het UEFA-Bekertoernooi.

* * * * *

VOETBAL / BARCELONA — Jordi Cruijff, zoon van de oefenmeester van Barcelona Johan Cruijff, is door de tuchtcommissie van de Spaanse voetbalbond twee duels geschorst. Cruijff (20) junior, die uitkomt voor het tweede team van Barcelona dat in de tweede divisie speelt, werd twee wedstrijden op non-actief gesteld omdat hij de scheidsrechter had beledigd.

* * * * *

VOETBAL / BRUSSEL — De schorsing van Jo Bonfrere als trainer van de Belgische tweede klasser Verbroedering Geel is met een half jaar teruggebracht. Aanvankelijk werd de Nederlander geschorst tot 1 juli 1994, wegens vermeende handtastelijkheden jegens de grensrechter. Bonfrere overweegt nog de burgerrechter in te schakelen om van zijn straf af te komen.

Uitslagen en standen Major league Baseball

WASHINGTON/NEW YORK — Er werden maar liefst veertien wedstrijden afgewerkt op vrijdag in de Major league Basball: zeven in de American en eveneens zeven in de National league. In de American league behaalden de California Angels een krappe 4-3 overwinning op de Oakland Athletics, terwijl de Detroit Tigers met 7-6 zegevierden op de New York Yankees. Met deze winsten behielden zowel de Angels als de Tigers hun koppositie in respectievelijk de West- en Oost-divisie van de American league.

UITSLAGEN

In de American league werd de volgende uitslagen geregistreerd: Toronto Blue Jays-Baltimore Orioles 3-2; Boston Red Sox-Milwaukee Brewers 1-0; Chicago White Sox-Cleveland Indians 6-5; Kansas City Royal-Texas Rangers 9-4; Detroit Tigers-New York Yankees 7-6 (12 innings); California Angels-Oakland Athletics 4-3 en Minnesota Twins-Seattle Mariners 5-4.

Van de afgewerkte wedstrijden in de National league ziet het resultatenoverzicht als volgt uit: San Diego Padres-Chicago Cubs 2-1; New York Mets-Florida Marlins 4-0; Philadelphia Phillies-St. Louis Cardinals 4-3; Montreal Expos-Pittsburgh Pirates 1-0; Cincinnati Reds-Houston Astros 7-5; Atlanta Braves-Colorado Rockies 13-5 en San Francisco Giants-Los Angeles Dodgers 8-5.

STANDEN

De stand in de American league Oost-divisie ziet er als volgt uit:

1. Detroit	27	17-10	.630	—
2. Boston	29	17-12	.586	1,0
3. Toronto	29	16-13	.552	2,0
4. New York	28	15-13	.536	2,5
5. Milwaukee	26	11-15	.423	5,5
6. Cleveland	29	12-17	.414	6,0
7. Baltimore	27	10-17	.370	7,0

De stand in de West-divisie:

1. California	26	16-10	.615	—
2. Chicago	27	16-11	.593	0,5
3. Texas	27	15-12	.556	1,5
4. Seattle	29	14-15	.483	3,5
5. Minnesota	27	12-15	.444	4,5
6. Kansas City	28	12-16	.429	5,0
7. Oakland	25	09-16	.360	6,5

De stand in de National league Oost-divisie:

1. Philadelphia	27	20-07	.741	—
2. Montreal	28	16-12	.571	4,5
3. St. Louis	28	15-13	.536	5,5
4. Chicago	27	13-14	.481	7,0
5. Pittsburgh	27	13-14	.481	7,0
6. Florida	28	12-16	.429	8,5
7. New York	26	10-16	.385	9,5

De stand in de West-divisie:

1. San Francisco	29	19-10	.655	—
2. Houston	28	16-12	.571	2,5
3. Atlanta	31	16-15	.516	4,0
4. San Diego	27	12-15	.444	6,0
5. Cincinnati	28	12-16	.429	6,5
6. Los Angeles	28	11-17	.393	7,5
7. Colorado	28	10-18	.357	8,5

■ *LAS VEGAS — In de Amerikaanse staat Las Vegas wordt vandaag een boksgala gehouden met diverse titelgevechten. In het zwaargewicht ontmoet uitdager Tony Tucker (op foto met gebalde vuist en dynamiet in de linkerhand) de WBC-kampioen Lenox Lewis. Tucker lijkt boze plannen te hebben voor de Britse kampioen.*

Op de andere foto maakt Julio Cesar Chavez, kampioen in het vedergewicht, een gebaar alsof hij uitdager Terrence Alli vandaag zal vermorzelen. In beide titelgevechten is Don King een van de promotors.

Meijer krijgt elf hechtingen

MAASTRICHT — De vleeswond in het rechter onderbeen van Erik Meijer is vrijdag in het ziekenhuis van Maastricht met elf hechtingen gedicht. De spits van MVV liep de blessure op in de 33ste minuut van het duel met FC Groningen, toen hij de bal met een sliding binnen de lijnen wilde houden. Hij kwam in aanraking met de noppen van Wilson. Dé verwachting van de dokter is dat Meijer hooguit twee weken niet zal kunnen spelen.

Krajicek overtuigend weggespeeld door gravelspecialist Sanchez

HAMBURG — Richard Krajicek heeft de halve strijd van het Open Duits Kampioenschap in Hamburg niet gehaald. De geroutineerde Spaanse 'gravelbijter' Emilio Sanchez heeft de Nederlandse nummer één vrijdag tot wanhoop gedreven. De halve finales worden nu verspeeld tussen oud-Wimbledonkampioen Michael Stich, zijn verrassende Münchener clubgenoot Bernd Karbacher, de Rus Alexander Tsjesnokov en de Spanjaard Sanchez.

Krajicek verliet vol walging het Centre Court van de Rothenbaum in Hamburg. De nederlaag tegen Sanchez in de kwartfinales van de German Open (7-6, 3-6 en nogmaals 3-6) was, zeker op het trage gemalen baksteen, niet zo onthutsend. De manier waarop hij werd weggespeeld was wel zeer onthutsend. De Hagenaar van Tsjechische ouders, zevende geplaatst, speelde dramatisch zwak en sloeg 45 afzwaaiers. Van zijn backhand kwam geen een winnende klap.

SETPUNTEN

In de eerste set ontsnapte de 21-jarige Nederlander, de nummer dertien van de wereld, nog. Sanchez verwierf op 6-5 zes setpunten, maar wist er niet één te verzilveren. In de tiebreak leidde de Spanjaard nog met 3-1 en 4-2, maar Krajicek eigende zich met zijn eerste (van vier) ace in de wedstrijd de setwinst toe: 7-4.

In de tweede set verloor Krajicek in de derde game zijn opslag. Sanchez benutte zijn tiende breekpunt in de partij. Op 3-4 kreeg de Nederlander zijn eerste drie breekpunten op de opslag van Sanchez. De Spanjaard overleefde de hachelijke situatie, 3-5. Krajicek raakte erdoor zo aangeslagen dat hij de negende game en de tweede set cadeau gaf. Hij ramde vier ballen in het net: 3-6.

In de derde opende Krajicek agressief. Op 15-40 had hij andermaal twee breekpunten, maar wederom slaagde Sanchez er in de game naar zich toe te trekken. Het was ook het breekpunt in de wedstrijd. De Hagenaar was totaal uit zijn doen, verloor prompt zijn opslag en kwam er niet meer aan te pas. Na twee uur en tien minuten was de 'oude' Sanchez de eerste halve finalist in Hamburg.

De Spanjaard werd gevolgd door Tsjesnokov, Karbacher en Stich. De eerste deklasseerde de Argentijn Horacio de la Upena die het met twee gewonnen games in de eerste set moest doen. Karbacher had heel wat meer te stellen met de taaie Zweed Magnus Gustafsson. Die gaf zich pas na twee uur en 37 minuten van vaak saai baseline-tennis gewonnen: 7-5 5-7 en 4-6.

Stich ging heel wat voortvarender te werk tegen Ivan Lendl, de oud-aanvoerder van de wereldranglijst, die s'ochtends eerst nog even een game moest winnen tegen Marcus Ondruska om zich kwartfinalist te mogen noemen. Hij had er maar ruim een uur plezier van. De 25-jarige Duitser zat na precies 72 minuten (6-3 en 6-2) weer en nu blij in de kleedkamer. Zijn volgende klus is Sanchez, die Hamburg ook al van idool Boris Becker — donderdag net zo slecht als Krajicek vrijdag — afhielp.

Het Nederlandse succes kwam vrijdag uit het dubbelspel. Paul Haarhuis en Mark Koevermans versloegen de favorieten John Fitzgerald (Australië) en Anders Jarryd (Zweden) in drie games. Krajicek en Menno Oosting drongen tot de halve finales door ten koste van het Duitse tweetal Göllner/Prinosil

UITSLAGEN

In Hamburg werd de wedstrijd uit de derde ronde, Lendl (VS/3)-Ondruska (Z-Af) afgespeeld: 2-6, 6-1 en 6-4. De kwartfinales: Emilio Sanchez (Spa/16)-Krajicek (Ned/7) 6-7, 6-3 en 6-3; Tsjesnokov (Rus)-De la Pena (Arg) 6-2 en 6-0; Karbacher (Dui)-Gustafsson (Zwe) 5-7, 7-5 en 6-4; Stich (Dui/6)-Lendl 6-3 en 6-2. De kwartfinales in het dubbelspel: Krajicek/Oosting (Ned)-Göllner/Prinosil (Dui) 6-3 en 6-3; Haarhuis/Koevermans (Ned/7)-Fitzgerald/Jarryd (Aus/Zwe/1) 5-7, 6-4 en 6-3; Casal/Emilio Sanchez (Spa)-DeVries/MacPherson (VS/Aus) 7-6 en 6-4; Connell/Galbraith (Can/VS)-Mattar/Oncins (Bra) 7-6 en 6-4.

In Tampa werd de tweede ronde afgewerkt met de volgende uitslagen: Fromberg (Aus)-Reneberg (VS) 6-2, 4-6 en 6-2; Wheaton (VS)-Pernfors (Zwe) 7-6, 5-7 en 6-1. In de kwartfinale: Shelton (VS)-Masur (Aus/2) 6-4 en 6-4. Er werden Davis-Cupwedstrijden verspeeld in de Euro-Afrikaanse zone: Malta-Djibouti 3-0; Estland-Benin 3-0 en Oekraïne-Togo 3-0.

Tennistop in halve finale Rome

Sabatini schakelt publiekslieveling uit

ROME — Het tennistoernooi in Rome heeft voor de halve finales bijna alle favorieten overgehouden. Dat betekende vrijdag wel de uitschakeling van Francesca Bentivoglio, die in een week tot de publiekslieveling uitgroeide. De Italiaanse werd weggeempt door Gabriela Sabatini.

De pas zestienjarige qualifier, 329ste op de wereldranglijst, drong tot ieders en haar eigen verbazing ten koste van de geplaatste Jana Novotna (Tsj/7) en Natalja Zvereva (W-Rus/15) door tot de kwartfinales. Daar was Sabatini een te groot obstakel. De Argentijnse mag blijven hopen op haar vijfde Italiaanse titel. Ze gunde 'Cinderalla' Bentivoglio in beide sets slechts één game.

Ook Martina Navratilova, die zondag in de eindstrijd tegenover Arantxa Sanchez-Vicario werd verwacht, haalde de laatste vier niet. De 36-jarige Amerikaanse, die tien weken niet in actie kwam, verloor kansloos van de Spaanse Conchita Martinez: 1-6 en 4-6.

Mary Joe Fernandez (VS/4) was bijna een hele werkdag (zeven uur) bezig met de Duitse Anke Huber. De partij werd langdurig onderbroken door regen en hagel. Na uren wachten kon het tweetal toch weer de baan op. Fernandez bleek de pauze het best doorgekomen: 6-4, 5-7 en 7-6. Sanchez-Vicario, die eerder Brenda Schultz een halt toeriep, had in de late avond niets te duchten van Olympisch kampioene Jennifer Capriati: 6-2 en 6-2.

UITSLAGEN

Het resultatenoverzicht van de kwartfinale in het toernooi van Rome: Mary Joe Fernandez (VS/4)-Huber (Dui/8) 6-4, 5-7 en 7-6; Martinez (Spa/6)-Navratilova (VS/2) 6-1 en 6-4; Sabatini (Arg/3)-Bentivoglio (Ita) 6-1 en 6-1; Sanchez-Vicario (Spa/1)-Capriati (VS/5) 6-2 en 6-2.

In Luik werden ook de kwartfinales verspeeld: Bobkova (Tsj)-Brioekovets (Oek) 6-2 en 6-2; Fusai (Fra)-Ruano (Spa) 3-6, 6-0 en 6-2; Kschwendt (Lux/6)-Nowak (Pol) 6-0, 3-6 en 6-3 en Mothes (Fra)-Dahlman (Zwe) 6-2 en 6-2.

Forget mist belangrijke tennistoernooien

PARIJS — Guy Forget zal niet deelnemen aan de Grand Slam tennistoernooien op Roland Garros en Wimbledon. De Franse nummer één wordt geplaagd door een blessure aan de rechter knie.

Forget moet op medisch advies een maand rust nemen. Daardoor mist hij de tennisstrijd in eigen land. Die begint over twee weken in Parijs. Twee weken na beëindiging start Wimbledon.

Bij de vrouwen heeft Martina Navratilova na haar verlies in Rome nogmaals verklaard dat ze niet op het gravel van Roland Garros zal verschijnen. De Amerikaanse geeft de voorkeur aan het gras van Wimbledon en vindt de termijn tussen beide toernooien te kort voor een zorgvuldige voorbereiding op Wimbledon.

* * * * *

VOETBAL / ROTTERDAM — Feyenoord-Willem II is verplaatst naar zaterdag 22 mei. Het competitieduel was aanvankelijk vastgesteld voor vrijdagavond 21 mei.

Bonaire in honkbaltoernooi

PANAMA — Tien Latijnsamerikaanse landen, waaronder Bonaire in vertegenwoordiging van de Nederlandse Antillen, hebben hun deelname bevestigd aan het 17de Little League Honkbal Kampioenschap. Het kampioenschap vindt tussen 24 juli en 2 augustus plaats in Panama. De deelnemende landen zijn tot nu toe Mexico, Guatemala, Puerto Rico, Santo Domingo, Virgen Islands, Sint Maarten, Venezuela, Nicaragua, Bonaire en Panama.

SPORT AGENDA

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
Zwembad:
open van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; dinsdag- en donderdagmorgen gesloten.

PISINA BENNIE LEITO
(Gouverneur Van Slobbeweg z/n, Rif)
open voor publiek-zwemmen (toegang kinderen t/m 14 jaar één gulden en volwassenen twee gulden): vrijdag van 20.00-22.30 uur; zaterdag van 14.00-17.00 uur en zondag van 12.00-17.00 uur.

SENTRO DI BARRIO JANWE
Dammen:
elke donderdag van 15.00-18.00 uur damles en -training voor de jeugd vanaf acht tot achttien jaar.
Schaakvereniging Janwé:
elke zaterdag van 09.00-12.00 uur schaakles en -training voor de jeugd vanaf zeven tot 23 jaar.

DAMACOR BOWLING CLUB
(Chuchubiweg)
openingstijden: maandag t/m donderdag van 17.00-02.00 uur; vrijdag en zaterdag van 16.00 uur tot na 02.00 uur; zondag vanaf 13.00 uur.

RUST & BURGH
(Schaakvereniging Curaçao)
iedere maandagavond om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

* * * * * * * *

ZATERDAG
BASEBALL
(Febeko)
AA-klasse
19.30 uur Wild Cats vs Royal Scorpions - Sentro Deportivo Kòrsou.

* * * * * * * *

ZONDAG
WINDSURFEN
(Speedsails/Infotrans)
11.00 uur vervolg wedstrijden om de Infotrans Cup - strand Seaquarium

OFFICIËLE OPENING
EN FLAMBO

WILLEMSTAD— *Een impressie van de nieuwe Am... telt 139 ruim opgezette en luxe kamers en suites. H... waarmee dit het grootste resort van het eiland is ge... plaats biedt aan 350 congresgangers. Het afgelopen j... 1994 maakt het Princess Beach deel uit van de grote ... Resort.*

MBASSADOR WING
ANT ROOM

Journaliste mag toch in Nederland blijven

Marhé: 'Persvrijheid een luxe in Suriname'

AMSTERDAM — "In Nederland is het gewoon dat een journalist los van de partijbelangen zijn bericht schrijft. Maar een journalist in Suriname schrijft namens iets of iemand. Een volkomen onafhankelijke pers wordt gezien als een luxe." Dat zegt de Surinaamse *free lance*-journalist Usha Marhé deze week in een interview met *Vrij Nederland*. Marhé, 29 jaar, kwam deze week in het nieuws, omdat ze van Justitie toestemming kreeg in Nederland te blijven.

Usha Marhé, onlangs nog genommerd voor de ADO-Mediaprijs, kreeg enkele weken geleden van de Nederlandse Vreemlingenpolitie bericht dat ze zich op 12 mei met een vliegticket Amsterdam/Paramaribo zou moeten melden. Ze kwam in juli 1990 naar Nederland nadat men haar had aangeraden Suriname te verlaten. Een gezamenlijke actie van de Nederlandse Vereniging van Journalisten en de Tilburgse Academie voor Journalistiek deden staatssecretaris Aad Kosto (Justitie) van gedachten veranderen.

De problemen begonnen voor Usha Marhé in Suriname na interviews met Ronnie Brunswijk en andere leden van het Junglecommando. Ze merkte dat ze in haar land niet meer werd gezien als Usha Marhé. "Voor de een werd ik een agente van de Nederlandse BVD (Binnenlandse Veiligheidsdienst), een spion van Brunswijk. Voor de ander was ik een spion van Bouterse. Je voelt hoe zich langzamerhand een net om je heen sluit. Mensen bij wie ik tot dan toe in en uit liep, waren plotseling onbereikbaar. Ik mocht niet meer op persconferenties van het leger komen. Politici draaiden zich om als ze me zagen."

Haar grote 'fout' maakte Usha Marhé op 26 maart 1990 Brunswijk en Bouterse voerden toen besprekingen in Paramaribo. Usha Marhé wilde bij die gelegenheid de beide Nederlandse adviseurs van Brunswijk interviewen. In het hotel was het te gevaarlijk. Vandaar dat zij hen vroeg bij haar thuis te komen. Een van de adviseurs, Jan Kensenhuis, kwam naar haar toe. Tijdens het interview hoorde zij dat er in de stad geschoten was. Uit Moengra belden de leden van het Junglecommando op om te vragen of Brunswijk nog in leven was. Ze kon er geen antwoord op geven en alleen maar vertellen dat Kensenhuis op dat moment bij haar thuis zat. 'Achteraf stom', zegt ze. "Ik had kunnen bedenken dat de telefoon werd afgeluisterd."

Vanaf dat moment werd ze rechtstreeks geïntimideerd. De perschef van het leger gaf haar de dringende raad naar het buitenland te vertrekken. Ze ging naar Nederland. Over de intimidatie vertelt ze in *Vrij Nederland*: "In de nacht hielden auto's voor mijn huis stil. Een paar minuten. Dan trokken ze weer op. Ik sliep niet meer, ik was bang, ik had niemand die ik kon vertrouwen. De perschef van het leger zei tegen mij: houd er rekening mee Usha, er kan een gekke militair zijn die het in zijn hoofd haalt om te denken: die Usha, die is van het Junglecommando. Die kan ik wel eens gaan opzoeken. Je moet het zelf weten, Usha."

Het ergste vond ze dat ze in die moeilijke tijd in Suriname door geen enkele collega-journalist gesteund werd. Integendeel. Zodra ze de kans hadden, hielpen ze bij de verspreiding van de lasterpraatjes die over haar de ronde gingen doen.

Usha Marhé vertelt *Vrij Nederland* na het moeilijke begin in Nederland geleerd te heben hoe ze zich moet handhaven. "Het naïve is ze kwijt. Vrijheid heeft ze ervoor teruggekregen, geestelijke vrijheid. Daar zonder kan ze niet meer functioneren. In Suriname, zegt de Staat der Nederland, mag je gaan en staan waar je wilt. Wat helpt het als alle Surinaamse journalisten het tegenovergestelde beweren? Als je zegt dat de praktijk heel anders is dan de theorie? Zij gaat niet terug. Punt uit", aldus het weekblad.

Usha Marhé zegt het gevoel van ontheemd zijn te kennen dat Rushdie beschrijft. "Er is een nieuw soort mensen aan het ontstaan op deze wereld. Mensen die nergens thuis horen, mensen die vrij willen denken, vrij willen leven, zonder binding met een land, vrije wereldburgers. Zulke mensen passen in geen enkel systeem. Zo iemand ben ik", zegt ze in *Vrij Nederland*.

Doctoor op z'n plaats

WILLEMSTAD — De Doctoor (dr. M.F. Da Costa Gomez) kan weer trots zijn op het naar hem vernoemde plein. Op donderdagavond is het geheel gerenoveerde plein in aanwezigheid van talloze gezagdragers officieel geopend. Het standbeeld van de Doctoor kwam door de verbouwingen op een ander plekje te staan.

Elke nieuwe arts kost een miljoen per jaar

Vomil en SSC proberen samen aantal artsen terug te dringen

WILLEMSTAD — Het is al tien jaar bekend dat Curaçao te veel artsen heeft. Het is daarom onverantwoord om eindexaminandi een beurs voor een studie medicijnen te geven. Dat meent Ronnie Kleinmoedig, directeur van de stichting Studiefinanciering Curaçao (SSC). Samen met waarnemend directeur van het ministerie van Volksgezondheid en Milieu (Vomil), T. Vissers, legt hij uit, waarom.

"Ik weet dat het een harde maatregel is, maar het is nu eenmaal niet anders. Bovendien heb ik het op de voorlichtingsavond voor ouders en leerlingen begin november duidelijk verteld: beurzen voor (para)medische studies zijn dit jaar niet haalbaar. Maar leerlingen en ouders hebben mijn opmerking gewoon niet serieus genomen. Ze denken dat ze wel een 'politiek contact' kunnen inschakelen".

Kleinmoedig vertelt hoe in 1989 bij voorbeeld alle verzoeken om een beurs voor een medische studie werden afgewezen. Onder politieke druk werden zij later echter alsnog toegekend.

Het kwam dan ook als een grote schok toen een aantal leerlingen begin maart van dit jaar een brief in de bus kreeg waaruit bleek dat zij niet voor een studiebeurs van Curaçao in aanmerking komen. Dat betekent namelijk dat zij alsnog een beurs in Nederland moeten aanvragen en mee moeten loten voor een studieplaats medicijnen. Of zij moeten beslissen een andere studie te volgen.

Dat laatste willen veel leerlingen niet. Zij hebben hun zinnen gezet op die ene studie. Kleinmoedig vindt het echter vreemd dat ouders, dekanen en leerlingen zich zeer oppervlakkig informeren over een studierichting, die zij zogenaamd bewust hebben gekozen.

Bij Vomil is men al een hele tijd, onder leiding van F. Parker, bezig met een nota Beroepskrachtenplanning. Daaruit blijkt aan welke beroepen Curaçao de volgende jaren wel en geen behoefte heeft. Artsen zijn er voorlopig voldoende en dat betekent dat studenten die over vijf of tien jaar met hun artsendiploma op zak naar het eiland terugkeren werkeloos worden.

"Daarnaast", aldus Vissers, "betekenen extra artsen een verhoging van de financiële uitgaven. Elke arts kost ons een miljoen op jaarbasis". Hij legt uit dat het aandeel van de gezondheidszorg in de uitgaven overal ter wereld groeit. "Het marktmechanisme werkt nu eenmaal niet in de gezondheidszorg. Een nieuwe arts erbij betekent meer verrichtingen en meer ziekenhuisopnames. Het is gewoonweg niet verstandig om de opleidingen verder te financieren. We moeten dat afremmen en de eerste stap daartoe is nu gezet".

■ *Ronnie Kleinmoedig: 'Het is vandaag precies een jaar geleden dat de SSC naar het nieuwe pand aan Pietermaai is verhuisd'.*

De volgende stap zal zijn de wetgeving aan te passen. Daarin wordt de instroom van artsen, een vestigingsbeleid en de praktijkgrootte geregeld. Voorts zal ook de invoering van de AZV (Algemene Ziektekostenverzekering) de kosten van de gezondheidszorg moeten terugdringen. "Daarin wordt het toelatingsbeleid geregeld. Niet iedere zorgverlener heeft dan meer het recht om patiënten te behandelen. Dat kan alleen als zij een contract hebben met de verzekeringsmaatschappijen", aldus Vissers.

Vomil en SSC zullen nauw blijven samenwerken zodat SSC op de hoogte blijft van de nieuwste ontwikkelingen. Vissers: "We moeten voortdurend bijstellen. Blijven kijken naar de cijfers van het CBS over bevolkingsopbouw, het voorkomen van bepaalde ziektes in bepaalde leeftijdscategorieën enzovoorts. Op die manier kunnen wij op tijd stimuleren dat de juiste mensen op de juiste plaats komen. Niet onder politieke druk of onder de gevoelens van de dag".

Met al deze middelen kan de ontwikkeling beter bepaald worden en gaat men van een negatief beleid (geen beurzen voor (para)medische studies) naar een selectief beleid. "Dan weten de mensen ook wat hen te wachten staat en worden de financiële middelen op de lange termijn op de juiste manier aangewend", aldus Vissers.

Met de 102 studenten medicijnen die nu in Nederland met een Curaçaose studiebeurs een opleiding volgen wordt een overeenkomst gesloten. Kleinmoedig: "We moeten voorkomen dat we straks huisartsen op twee niveaus krijgen. Tegenwoordig ben je eerst basisarts, en daarmee mag je je op Curaçao officieel nog steeds als huisarts vestigen. Zolang dat nog niet wettelijk geregeld is, zitten we met dat probleem".

Daarnaast bestaat er in Nederland een beperkt aantal studieplaatsen voor de vervolgopleiding tot huisarts. We zijn nu in overleg met Vomil om te bekijken of we een aantal artsen niet binnen ons systeem kunnen opleiden tot huisarts. Maar daar hangt natuurlijk wel een prijskaartje aan. En de capaciteit is een knelpunt. Vomil heeft al laten weten er niet meer dan acht per jaar te kunnen helpen aan een opleidingsplaats. De rest zal dus op een wachtlijst moeten".

Kleinmoedig wil heel duidelijk maken dat de SSC een verantwoordelijkheid kent tegenover de studenten. "Als we dit niet doen, krijgen we over een aantal jaren te horen dat de afgestudeerden werkeloos zijn, terwijl wij hun studie hebben gefinancierd".

'Dekanen functioneren belabberd'

WILLEMSTAD — "De dekanen functioneren allerbelabberdst", zegt de directeur van de SSC, R. Kleinmoedig. Hij doet deze uitspraak naar aanleiding van de protesten van dekanen. Zij zeggen nooit officieel bericht ontvangen te hebben dat de SSC de studie medicijnen niet meer zal financieren.

"Zij horen geïnformeerd te zijn over de studie-ontwikkelingen. Wie heeft de cijfers van de volkstelling gelezen, of de nota Beroepskrachtenplanning? Ze moeten de krant lezen. Ze hoeven niet als kleine kinderen te wachten tot zij een brief van ons krijgen over het niet sturen van een brief hierover. Dat ik dat niet heb gedaan, kun je als fout aanmerken, maar de dekanen mogen zich niet achter een brief verschuilen".

GGD wil zwangerenpaspoort nog dit jaar gaan invoeren

WILLEMSTAD — Van 1 oktober tot 31 december '92 is op initiatief van de GGD en in samenwerking met een aantal vroedvrouwen een proef gedaan met het invoeren van een zogeheten zwangerenpaspoort. De resultaten daarvan waren dermate positief, dat mogelijk dit jaar nog het systeem voor alle zwangeren kan worden ingevoerd, zo hoopt Izzy Gerstenbluth, GGD-arts, die het project begeleid.

Een van de oorzaken van het zeer hoge perinatale sterftecijfer op Curaçao (het overlijden van baby's vanaf de 28-ste zwangerschapweek tot een week na de geboorte bedraagt 30 per 1000 geboortes), is het niet of niet tijdig aanwezig zijn van gegevens die duidelijk maken of de vrouw een verhoogd risico heeft. De gegevens zijn er wel, maar verspreid over de verschillende zorgverleners die de vrouw gedurende haar zwangerschap bezoekt. Die zorgverleners houden ook niet allemaal dezelfde soort gegevens bij of controleren niet alle aspekten bij elk onderzoek.

Dit zou kunnen worden ondervangen als alle zorgverleners eenzelfde soort registratie bijhouden en daarnaast deze gegevens ook aantekenen op het zwangerenpaspoort, dat de vrouw in kwestie altijd bij zich heeft. Zo zijn de kerngegevens over het verloop van de zwangerschap altijd direct beschikbaar voor de volgende behandelaar en kan tijdig worden ingegrepen. Nu is immers het ontbreken van de gegevens een van de redenen dat de doodgeboorte zo onevenredig hoog is (75 procent van alle gevallen van perinatale sterfte).

Het zwangerenpaspoort werd ontwikkeld door het Centro Latino Americano de Perinatologia y Desarollo Humano (CLAP). Het systeem wordt al in een aantal Latijns-Amerikaanse landen gehanteerd. Voor Curaçao zullen enkele aanpassingen plaatsvinden, maar de opzet van het systeem blijft gehandhaafd. Zo kan men, zowel in het registratiesysteem als in het 'paspoort', in een oogopslag zien of iemand in de risicogroep dreigt te raken of daar al inzit, omdat die factoren op de witte kaart worden aangekruist in een geelgekleurd vakje. Dat springt er uit.

Uit de GGD-test van eind vorig jaar blijkt, dat ook de zwangere vrouwen die er aan meededen enthousiast waren, aldus Gerstenbluth. Het registratie- en paspoortsysteem valt of staat echter met de medewerking van alle bij zwangerschap en geboorte betrokken beroepssectoren: huisarts, vroedvrouw en gynaecoloog. De bedoeling is het systeem gefaseerd te gaan invoeren, te beginnen door de vroedvrouwen. Een aantal gynaecologen zouden zich ook bereid hebben verklaard met het registratiesysteem te gaan werken.

Gerstenbluth wil uiteindelijk toe naar een situatie waarin ook gegevens zullen worden bijgehouden na de geboorte van baby's met een verhoogd risico. Niet onderkende afwijkingen tijdens de zwangerschap en/of geboorte leiden vaak tot ontwikkelingsstoornissen bij het jonge kind. Bij een goede registratie van de ontwikkeling van het kind kunnen die kinderen met een verhoogd risico eerder worden gesignaleerd en geholpen.

■ *WILLEMSTAD — Op de foto de directie-leden met directeur Jon Stuewe (eerste van rechts), vakbondsleider Erwin Koenze (derde van rechts) en een aantal Continental-werknemers.*

Continental Milling een stap verder met ISO 9000

WILLEMSTAD — De Curaçaose graanverwerkingsfabrikant Continental Milling heeft met succes de eerste fase van de internationaal erkende ISO 9000 kwaliteits- en standaardisatiesysteem afgerond. Dit feit werd vrijdag in de Ferry Terminalhal door de directie, vakbondsleider Erwin Koenze en de werknemers van de meelfabriek gevierd. ISO 9000 is een gedocumenteerd systeem van productie- en kwaliteitsbeheersing dat in veel Europese landen en in de VS wordt gehanteerd.

Continental Milling, lid van de industriëlenorganisatie ASINA, is het eerste bedrijf op het eiland én in dit deel van het Caraïbisch gebied dat het zover heeft gebracht tot nu toe. Nooit eerder heeft een Curaçaos bedrijf de eerste fase van de ISO 9000 succesvol afgerond.

ISO staat voor de International Standards Organization en is op het moment de mondiaal meest geaccepteerde waarderingssysteem voor kwaliteits beoordeling. Diverse landen zoals de Verenigde Staten, Groot Brittanië en alle landen van de Europese Gemeenschap (EG) hebben de ISO 9000 overgenomen als de nationale standaard voor kwaliteit.

Het bestuur van ASINA applaudiseert dit streven van zowel Continental Milling als van andere leden, die de kwaliteit van de dagelijkse productie willen verbeteren. Op het moment bevinden zich namelijk nog vijf ASINA-leden in de startblokken voor het verkrijgen van het felbegeerde en hoog aangeprezen ISO 9000 certificaat. Het ASINA-bestuur meent verder dat door toedoen van Continental Milling andere bedrijven op het eiland ook geïnteresseerd raakten om het certificaat binnen te halen.

Dit certificaat is van groot belang voor fabrieken die niet alleen naar het buitenland willen exporteren, maar de eigen consumenten een kwalitatief goed product wil leveren. Het is namelijk een marketingsinstrument en het biedt bovendien de garantie van consistentie in kwaliteit.

Continental Milling-directeur Jon Stuewe benadrukte dan ook dit aspect van kwaliteitsbeheersing voor de lokale consumptie. Hij is de mening toegedaan dat de totale productie op een kwalitatief hoog niveau moet zijn. Dit stimuleert de verkoop en export van het product.

Het bedrijf begon in juni 1992 met de introductie van de ISO 9000 standaard. Na bijna een jaar blikt de directie tevreden terug, nadat werd meegedeeld dat de eerste ronde succesvol is afgerond. Op het eiland hebben diverse buitenlandse medewerkers van ISO 9000 meegelopen in het bedrijf. De directie moest zelfs op hun aanwijzingen aan- en toepassingen aanbrengen in het productiesysteem, dat tot dan toe gehanteerd werd door het Curaçaos bedrijf.

AGENDA

[illegible]

KRALENDIJK — Vrijdagochtend zijn opnieuw twee leden van de Servisio Sentral di Vigilansia (SSV) beëdigd als agent in buitengewone dienst. Zij werken bij de SSV als hulpbewakingsambtenaar.

Beide nieuwe SSV-ers werken ter Rincon waar zij belast zijn met de bewaking van het Hulpbestuurskantoor en de Maduro & Curiels Bank.

Tot hun taak behoort ook boswachterswerk. Zij controleren de mondi, de terreinen van kunuku en afgeschoten registreren de geiten. Overigens is de laatste functie niet nieuw voor de beiden agenten in buitengewone dienst. Zij deden dit werk vroeger al dienst van Domeinbeheer.

Op de foto Minguel Arcangel en Herman Beaumont, terwijl zij de eed afleggen in handen van gezaghebber mr. Frits Goedgedrag.

Sarajevo niet akkoord met Zepa-plan

SARAJEVO - De Bosnische (moslim-)president Alija Izetbegovic heeft zaterdag het akkoord over de bescherming en demilitarisering van Zepa en Gorazde afgewezen. Zo werd vernomen in VN-kringen.

Het akkoord, waarover de Franse generaal Morillon had onderhandeld, was wel goedgekeurd door de bevelhebber van de Bosnische Serviërs, Ratko Mladic. Maar Izetbegovic had bezwaar tegen "de eenzijdige ontwapening van onze verdedigers". Morillon gaat nu naar Pale, het hoofdkwartier van de Bosnische Serviërs bij Sarajevo, voor een nieuwe ontmoeting met Mladic om een akkoord te bereiken dat voor alle partijen aanvaardbaar is.

Europa noch VN-bevolking overtuigd nut inzet troepen

Bosnië ligt Clinton erg zwaar op de maag

WASHINGTON - Bosnië ligt de Amerikaanse president Bill Clinton zwaar op de maag. Sinds zijn inauguratie, ruim honderd dagen geleden, worstelt hij met het probleem hoe het bloedvergieten in voormalig Joegoslavië te stoppen. Inmiddels is het een prestigekwestie geworden. Nu het zelfbenoemde parlement van de Bosnische Serviërs het internationale vredesplan van Vance en Owen heeft afgewezen, moet hij zijn dreigementen aan de Servische beulen omzetten in daden. Dit terwijl Europa niet staat te trappelen om in actie te komen.

Een groot probleem voor Clinton is dat hij er maar niet in slaagt de Europeanen mee te krijgen voor militair ingrijpen. Na het "teleurstellende" besluit in Pale riep hij de bondgenoten opnieuw op met verenende krachten een einde te maken aan de "barbaarse en cynische" politiek van etnische zuiveringen, die volgens hem een belediging voor de wereld zijn. Zijn minister Warren Christopher had hij er al op uitgestuurd om de vrienden in Europa op één lijn te krijgen voor harde actie.

Maar meer dan welwillende toezeggingen over verder overleg en uitspraken dat "er militaire actie niet langer uitgesloten [illegible] [illegible] De Veiligheidsraad (V-raad) riep donderdag nog eens vijf moslim-steden tot "veilige gebieden" uit onder [illegible]

GUERRILLAPARADIJS

Maar de situatie in het reeds beveiligde Srebrenica in oost-Bosnië leert dat dit een [illegible] is en het strijdtoneel slechts verplaatst. Het zijn niet de harde maatregelen die Clinton voor ogen heeft, zoals het bombarderen van Bosnisch-Servische stellingen en aanvoerroutes, al dan niet in combinatie met opheffing van het wapenembargo tegen de Bosnische moslims.

Maar niet alleen de Europeanen zijn voorzichtig, het Pentagon en de Amerikaanse bevolking voelen ook weinig voor interventie. De militaire top vreest dat door de ondoorzichtige slagvelden in Bosnië-Herzegovina de Amerikaanse troepen in een tweede Vietnam verzeild raken. Deskundigen schetsen het terrein als een guerrilla-paradijs waar achter iedere bergtop en in iedere bocht het gevaar van een hinderlaag loert. Generaal Colin Powell, voorzitter van de chefs van staven, is bang volledig verstrikt te raken in de Balkan, waar de Duitsers in de Tweede Wereldoorlog er al niet in slaagden orde op zaken te stellen.

En de Amerikaanse doorsnee-burger die toch al niets van het conflict begrijpt en bovendien in de huidige economische situatie zijn aandacht meer richten op zijn eigen lot, is nauwelijks enthousiast te krijgen voor [illegible] "Het Amerikaanse volk [illegible] Balkan [illegible] [illegible] zaken van het huis van afgevaardigden, onlangs.

GEEN SADDAM

Voor de Amerikanen is [illegible] waar mensen om niet te bevatten redenen genoegen scheppen in moorden. Er is geen economisch belang en geen duidelijke vijand zoals Saddam Hussayn in de Golfoorlog, waarbij de toenmalige president George Bush wel overweldigende steun van het volk kreeg voor interventie. Uit een onderzoek blijkt dat slechts een krappe meerderheid (52 procent) voorstander is van het sturen van VN-troepen, inclusief een aantal Amerikaanse militairen, om de Bosnische moslims te helpen zichzelf te verdedigen. Voor het bombarderen van Servische artillerie en bevoorradingslijnen is volgens deze peiling zelfs niet eens een meerderheid.

In het congres ligt het al niet veel gemakkelijker. Ook daar zijn de meningen verdeeld. Voor het sturen van Amerikaanse grondtroepen zelfs na instemming van alle strijdende partijen in Bosnië met een vredesakkoord wel een meerderheid te vinden te zijn onder beide partijen. Maar anders ligt het indien Amerikaanse militairen verwikkeld kunnen raken in grondgevechten.

Zo'n operatie vereist de instemming van het congres, zo hebben politieke topadviseurs Clinton gewaarschuwd. Om die te krijgen zal de president eerst zijn volk duidelijk moeten [illegible] Amerikaanse levens op het spel [illegible] [illegible] is dit helemaal geen uitdaging.

Voor Clinton vormt de Balkan de test of hij als wereldleider en leider van het Amerikaanse volk zijn [illegible]

Overgangspresident wil snel met Tamils praten

Eenheid van Sri Lanka en vrede hoogste prioriteiten

COLOMBO [illegible]

[illegible]

[illegible] Vellupilla Prabhakaran [illegible]

DIEPGAAND OVERLEG

[illegible]

Geen krediet vertrouwen van parlement

[illegible]

Djibouti [illegible]

DJIBOUTI [illegible]

BESCHIKKING

De Gezaghebber van het Eilandgebied Curaçao, Plaatselijk Hoofd van Politie:

[illegible]

- dat op dinsdag 11 mei 1993 de plechtige opening van het zittingsjaar 1993/1994 van de Staten van de Nederlandse Antillen plaatsvindt;

[illegible] deze plechtigheden, op maandag, 10 mei 1993, door de Koninklijke Marine en het [illegible] Nederlandse Antillen voorbereidingen worden gehouden;

dat het in het belang van de openbare orde [illegible] en de verkeersveiligheid [illegible] noodzakelijk [illegible] orde- en verkeersmaatregelen [illegible] ordelijk verloop van deze plechtigheden en de voorbereiding [illegible]

[illegible]

de bepalingen van de Eilandsverordening Bevordering [illegible] Orde en Rustbewaring [illegible] (A.B. 1980, no. 19) en van de Wegenverkeersverordening Curaçao (A.B. 1957, [illegible]

BESCHIKT

dat op 10 mei 1993 vanaf 00.00 uur [illegible] 00.00 tot omstreeks 12.00 uur de navolgende [illegible] verkeers- en ordemaatregelen worden getroffen, namelijk:

- het is op [illegible] verboden voertuigen te [illegible] op het parkeerterrein te [illegible], het Wilhelminaplein, het Gouvernementsplein, de Breedestraat (P) en het Plaza Piar.

Voertuigen die in strijd met deze bepaling op voornoemde plaatsen worden geparkeerd, zullen op risico van de eigenaar of houder door de politie worden verwijderd;

- vanaf 00.00 uur tot [illegible] toegelaten over de C[illegible]

Dit verkeer wordt [illegible]

- vanaf 00.00 uur tot afloop van de oefening [illegible] het rijverkeer over [illegible]

[illegible]

Eenieder is gehouden de [illegible] Politie te geven aanwijzingen in het belang van de openbare orde alsook de verkeersveiligheid [illegible]

[illegible]

Curaçao, 7 mei 1993

De Gezaghebber [illegible]

OPENBARE VERKOOP

Op woensdag 26 mei 1993 des voormiddags om 10.30 uur, zal ten kantore van ondergetekende, krachtens artikel 1208 lid 3 van het Burgerlijk Wetboek van de Nederlandse Antillen, de openbare verkoop worden gehouden van:

a. het tot 12 mei 2029 lopend recht van erfpacht op een perceel grond, deel uitmakende van de eilandsgronden te **SEROE GRANDI**, gelegen in het Tweede District van Curaçao, ter grootte van 446 m2, nader omschreven in meetbrief nummer 112 van 6 april 1989, met het daarop gebouwde plaatselijk bekend als **WEG NAAR FUIK NUMMER 156**;

b. het tot 23 november 2050 lopend recht van erfpacht op een perceel grond, bekend als Domeinkaart nummer XIII kavel nummer 118, gelegen te **MONTAGNE**, in het Tweede District van Curaçao, ter grootte van 299 m2, nader omschreven in meetbrief nummer 590 van 23 november 1987, met het daarop gebouwde plaatselijk bekend als **WEG NAAR FUIK NUMMER 43**.

De veilingsvoorwaarden liggen vanaf ... veiling voor belanghebbenden ter inzage liggen ten kantore van ondergetekende en houden onder meer in dat executant van iedere bieder de overlegging van een garantie kan eisen als waarborg voor de betaling van de koopsom en kosten.

Mr. F.E. Gijsbertha, waarnemer van het vacante notariskantoor Mr. H.A. Sperwer,
Neptunusweg 16,
Telefoon: 374377.

Salvadoraanse leger viert zijn dag

■*SAN SALVADOR - President Alfredo Cristiani van El Salvador kwam vrijdag woorden te kort om de verdiensten van het Salvadoraanse leger te beschrijven ter gelegenheid van de Dag van de Salvadoraanse soldaat. Hij ging daarbij voor het gemak voorbij aan de onlangs door een OAS-commissie op tafel gelegde bewijzen voor het aandeel van dit leger aan slachtingen onder de burgerbevolking en aan moordaanslagen welke de hele beschaafde wereldgemeenschap schokten zoals die op aartsbisschop mgr Romero, de Salvadoraanse Jezuieten en hun huishoudster en op Amerikaanse vrouwelijke religieuzen. Bij gelegenheid van deze viering hield het leger een defile in de hoofdstad van El Salvador.*

(AFP-satellietfoto)

EG en VS willen snel resultaten GATT-overleg

WASHINGTON - De Europese Gemeenschap en de Verenigde Staten willen zich gezamenlijk inspannen voor een snelle afsluiting van het al jaren slepende GATT-overleg over liberalisering van de wereldhandel. Het streven is om nog voor de topconferentie van de zeven grootste industrielanden in juli in Tokyo "tastbare vooruitgang" te hebben geboekt.

Dit heeft de Amerikaanse president Bill Clinton vrijdag verklaard na besprekingen met de voorzitter van de Europese Commissie, Jacques Delors, en premier Poul Rasmussen van Denemarken, het land dat op het ogenblik het voorzitterschap van de EG bekleedt. Het was het eerste topoverleg tussen de EG en de VS sinds het aantreden van Clinton als president.

De impasse bij het overleg in de GATT (Algemene overeenkomst inzake tarieven en handel) is grotendeels toe te schrijven aan tegenstellingen tussen de EG en de VS over vermindering van de landbouwsubsidies. Vooral Frankrijk ligt dwars. Clinton herhaalde vrijdag voor het eind van dit jaar een akkoord te willen en zei dat de VS "bereid zijn daarvoor veel ergernis op de koop toe te nemen". Premier Rasmussen noemde het overleg met Clinton "uiterst bemoedigend". Delors signaleerde vooruitgang sinds zijn eerste gesprek met de Amerikaanse president enkele weken geleden.

Britse regering vraagt Turkije uitlevering Nadir

LONDEN - De Britse regering heeft de Turkse ambassadeur gevraagd druk uit te oefenen op zijn regering voor de uitlevering van de zakenman Asil Nadir. Nadir, voormalig topman van het failliete Britse conglomeraat Polly Peck International, vloog begin deze week van Engeland naar Noord-Cyprus, een staat die alleen wordt erkend door turkije. Groot-Brittannië heeft geen uitleveringsverdrag met Turks Cyprus.

Volgens een woordvoerder van het ministerie van Buitenlandse Zaken in Londen heeft de ambassadeur beloofd de boodschap over te brengen naar Ankara. "We verwachten een snel antwoord", aldus de zegsman.

Nadir heeft de Britse minister van Buitenlandse Zaken, Douglas Hurd, donderdagavond per fax laten weten alleen naar Groot-Brittannië terug te keren als hij daar een eerlijk procres krijgt. In een antwoord daarop heeft het ministerie van Binnenlandse Zaken Nadir verteld dat niet de minister, maar de rechter daarover beslist.

In Groot-Brittannië is nogal wat beroering ontstaan over de vlucht van de Cyprioot, vooral omdat de Britse officier voor fraudezaken vooraf op de hoogte zou zijn geweest.

De flamboyante zakenman Nadir werd in 1990 gearresteerd onder beschuldiging van diefstal en boekhoudkundige manipulaties. Vlak daarvoor bezweek Polly Peck onder een schuldenlast van 1,3 miljard pond (f 3,63 miljard).

Ondanks dit alles is Nadir nog steeds een vermogend man. Volgens Mentes Aziz, zijn persoonlijke adviseur, heeft hij de beschikking over een bedrag van 20 à 25 miljoen pond (f 59 à f 70 miljoen).

Hij heeft op Cyprus drie huizen, drie hotels, een citrusbedrijf en een kartonfabriek. Deze bezittingen zijn tot nu toe buiten de afwikkeling van het faillissement gebleven door tegenwerking van de plaatselijke autoriteiten.

Nadir zou volgens Aziz overwegen zijn imperium in noord-Cyprus weer op te bouwen.

Doel: autonome staat voor blanken

Afrikaner volksfront: bundeling ultrarechts

ADDIS ABEBA - De landen in Afrika zijn nog ver verwijderd van hun uiteindelijke doel van een economische groei op jaarbasis met zes procent. Vorig jaar bedroeg dit percentage 1,5 tegen 2,3 in 1991. Dat blijkt uit cijfers die de Economische Commissie van de Verenigde Naties (VN) voor Afrika vrijdag bekend heeft gemaakt tijdens een bijeenkomst van de ministers van Economische Zaken van Afrika.

Het streefgetal van zes procent moet volgens de VN-commissie nog dit decennium worden gehaald. Om daaraan te kunnen voldoen heeft het continent tot het jaar 2000 een bedrag van 950 miljard dollar nodig. Aflossing van de buitenlandse schuldenlast vergt alleen al 490 miljard dollar. De rest van het bedrag is nodig om voldoende te kunnen investeren.

Volgens het slotcommuniqué van de bijeenkomst moet er verder haast worden gemaakt met de vorming van een economische gemeenschap in Afrika. Daarover werd in 1991 al een principeakkoord bereikt tijdens een topconferentie in het Nigeriaanse Abuja.

FINANCIEEL NIEUWS

Beursplein sukkelt weekeinde in

AMSTERDAM - Beursplein 5 was vrijdag niet te beïnvloeden. De verlaging van de rente op speciale beleningen vrijdag door De Nederlandsche Bank van 7,5 procent naar 7,4 procent, mogelijke interventies in Bosnië en de hoger dan verwachte groei van het aantal banen in de Verenigde Staten werden voor kennisgeving aangenomen.

De handelaren zaten met hun gedachten al duidelijk in het weekeinde. "het is hier windstil", verzuchtte een handelaar op de ongeanimeerde beursvloer, "de stemming is vorige week al omgeslagen. In de eerste maanden van dit jaar was er nog volop handel". Ook de buitenlandse beurzen lieten nauwelijks inspiratie zien.

De koersindex ging iets omhoog van 217,6 punten naar 217,7. Dde totale omzet op het Damrak was f 3 miljard, waarvan f 724 miljoen aan aandelen.

Nedlloyd was de sterkste stijger onder de hoofdfondsen en noteerde een plus van f 0,80 op f 30,20. De omzet was echter met 55.000 stuks zeer gering. De gemiddelde omzet schommelt boven de 100.000.

Het papierconcern KNP BT sproekkelde er vijf dubbeltjes bij op f 31,80. Onlangs kreeg het concern toestemming van de EG om te fuseren. De chemiefondsen Akzo en DSM konden hun verliezen tijdens de ochtendhandel wegwerken door onder meer de werking van de optiebeurs. Akzo klom met vier dubbeltjes op f 149,20. DSM noteerde een winstje van een dubbeltje op f 582,70.

De verklaring van de Raad van Bestuur van ABN Amro vrijdag dat de ontwikkeling van de brutowinst over de eerste drie maanden van dit jaar 'tot tevredenheid stemt', kwam niet als een verrassing. ABN Amro daalde een dubbeltje op f 53,30.

Heineken viel in een lege markt. Bij zeer dunne handel daalde het bierfonds met f 1 op f 184,90. De lagere dollar liet Unilever dalen met f 0,70 op f 199,10. Koninklijke Olie ging bescheiden omhoog met zes dubbeltjes op f 159,80.

Elsevier lag net als de voorgaande dagen slecht in de markt. "Stoom afblazen" noemde een handelaar de koersdaling. Elsevier liet f 0,50 liggen op f 128,20. Collega Wolters Kluwer was exdividend (f 1,32), maar kon de daling gedeeltelijk goedmaken en sloot op een verlies van f 1 op f 89.

Op de lokale markt klom Cindu met f 12 op f 107. Volmac moest een verlies accepteren van acht dubbeltjes op f 19,80. Goudsmit was gevraagd op f 30,50, een winst van f 1,50. Op de aandeelhoudersvergadering donderdag werd felle kritiek geuit op de directie van Goudsmit.

Op de optiebeurs werden slechts 33.000 contracten verhandeld, verdeeld over 21.000 calls en 12.000 puts. De EOE-index kwam nauwelijks in beweging op 314,25, een plusje van 0,08 punten.

Meer banen in VS

WASHINGTON - Het aantal banen in de Verenigde Staten, exclusief de landbouw, is in april ten opzichte van maart met 119.000 gestegen. Dat heeft het Amerikaanse ministerie van Handel vrijdag bekendgemaakt. Het werkloosheidspercentage bleef ongewijzigd op zeven.

De groei van het aantal banen viel de financiële markten tegen. Deskundigen waren uitgegaan van een stijging 130.000. Daarentegen werd het verlies van het aantal banen in maart is herzien van 22.000 tot 9.000. Op de valutamarkten reageerde de dollar met een koersdaling van een halve cent op de jongste cijfers.

De stijging van de werkgelegenheid werd gedragen door de sectoren gezondheidszorg en dienstverlening. In deze branches werden in april 151.000 nieuwe banen gecreeerd. In de industriele sector daalde het aantal banen daarentegen met 65.000.

Werkloosheidscijfers VS drukken dollar omlaag

AMSTERDAM - Op de Europese valutamarkten is de koers van de dollar vrijdag licht gedaald. De koers van de Amerikaanse munteenheid bedroeg aan het slot van de handel op de Amsterdamse wisselmarkt f 1,7730. Donderdag sloot de dollar op f 1,7745.

Aan het begin van de dag was de dollar bijna een cent lager. Het grootste deel van de koersdaling was donderdagavond al tot stand gekomen op de valutamarkt van New York. In Tokyo greep de Centrale Bank van Japan tot drie keer toe in om de dollarkoers tegenover de yen te steunen maar een echt herstel gaf de 'greenback' niet te zien. De dollar wist het niveau vast te houden in Europa, waar de handel in de ochtenduren zeer rustig was. Handelaren hielden zich koest in afwachting van de cijfers over het aantal nieuw banen in de Verenigde Staten die later op de dag bekend zouden worden gemaakt.

De groei met 119.000 was iets lager dan verwacht. Daartegenover stond echter dat het verlies van het aantal banen in maart na een herberekening minder groot bleek uit te vallen. Per saldo overheerste toch de teleurstelling, wat zich uitte in een verdere daling van de dollarkoers tot f 1,7625. In het laatste uur van de handel in Amsterdam trad plotseling een pittig herstel op. Handelaren schreven dat toe aan technische factoren.

De koersen van de overige belangrijke munteenheden waren praktisch ongewijzigd. De notering van het pond sterling trok iets aan van f 2,7865 naar f 2,7890. Het Ierse pond werd eveneens duurder ondanks een renteverlaging die de Ierse Centrale Bank vrijdag aankondigde. De koers steeg van f 2,7325 naar f 2,7420.

Duits-Pools Asiel-verdrag ondertekend

BONN - De ministers van Binnenlandse zaken van Duitsland en Polen, Rudolf Seiters en Andrzej Milczanovski, hebben vrijdag in Bonn na vijf maanden durende onderhandelingen het Duits-Poolse asielverdrag ondertekend. Door het akkoord zal Warschau beter de gevolgen kunnen opvangen van de nieuwe asielwetgeving die in juli in Duitsland van kracht wordt. Krachtens de nieuwe wet zal Bonn vluchtelingen terugsturen die via buurlanden zoals Polen arriveren.

Wall street iets lager

NEW YORK - De Newyorkse effectenbeurs is vrijdag iets lager gesloten. De Dow Jones-index van de dertig belangrijkste aandelen daalde met 4,75 punten tot 3.437,15. Daarmee werd een week afgesloten met betrekkelijk bescheiden koersschommelingen die de Dow Jones-index per saldo een winst opleverde van tien punten. De verhouding tussen de aantallen lager en hoger sluitende fondsen bedroeg vrijdag negen tegen zeven. De omzet kwam uit op 223 miljoen aandelen tegen 254 miljoen op donderdag.

De beurs had dagen gewacht op de Amerikaanse werkloosheidscijfers over april, maar reageerde nauwelijks toen die vrijdag werden gepubliceerd. De gegevens kwamen ongeveer overeen met de verwachtingen en bevestigen dat het Amerikaanse bedrijfsleven de economische situatie nog te onzeker vindt om op grote schaal mensen in dienst te nemen. In tabakfonsen werd flink gehandeld. Dat had te maken met signalen van Nabisco dat het bedrijf afziet van een prijzenslag met Philip Morris op de Amerikaanse sigarettenmarkt. Philip Morris boekte een behoorlijke koerswinst, evenals General Electric en Procter and Gamble.

Op de valutamarkt in New York lag de dollarkoers tegen het slot van de handel op f 1,7780 na een slotkoers van f 1,7730 in Amsterdam. Donderdag sloot de dollar in New York op f 1,7675.

Als uitvloeisel van het besluit zich terug te trekken uit de Britse schadeverzekeringsmarkt verkoopt NATIONALE-Nederlanden zijn belang van 84,6 procent in de ziektekostenverzekeringsmakelaardij Medisure marketing and management aan de Sedgwick Group. De particuliere portefeuille van schadeochtermaatschappij Orion komt bij Guardian royal exchange terecht.

***

De karbovanets, de munteenheid van OEKRAINE, is flink in waarde gedaald. Voor een dollar moest drieduizend karbovanets worden neergeteld tegen 2.050 een week geleden. Economen noemen de forse groei van de geldhoeveelheid in februari en maart de hoofdoorzaak van de waardedaling. Zij verwachten een forse toeneming van de inflatie in de komende maanden.

Om georganiseerde misdaad tegen te gaan

EG wil gelijk beleid uitwijzen misdadigers

KOLDING - De ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken van de twaalf EG-landen hebben tijdens hun tweedaagse vergadering in de Deense stad Kolding, opdracht gegeven te onderzoeken hoe de in de lidstaten verschillende wetten op het gebied van uitlevering van criminelen kunnen worden vereenvoudigd. Het is een van de maatregelen die de EG-landen willen nemen om de georganiseerde misdaad aan te pakken. De ministers stemden in met een ambtelijk rapport over de bestrijding van de georganiseerde misdaad, maar gaven hun ambtenaren de opdracht het rapport binnen zes maanden in meer concrete maatregelen om te zetten. In het niet openbaar gemaakte rapport wordt ook gepleit voor een vergelijkende analyse van verschillen in wetgeving, die belemmerend kunnen werken voor praktische politiële of justitiële Europese samenwerking.

De ministers willen in de aanpak van de georganiseerde misdaad ook de nadruk leggen op de strijd tegen het witwassen van geld en op de verbetering van wetgeving op het terrein van de inbeslagname van criminele vermogens. De ministers besloten tevens dat de gesprekken over justitie- en politie-samenwerking met de beoogde nieuwe EG-landen Oostenrijk, Zweden, Noorwegen en Finland moeten worden geintensiveerd.

TOKYO - Noord-Korea rondt waarschijnlijk nog dit jaar de ontwikkeling af van een raket voor de middellange afstand die met een kernlading kan worden uitgerust.
Dit schrijft de Japanse krant "Yomiuri Shimbun" zaterdag op basis van bronnen in het Japanse ministerie van Defensie. De Rodong-raket zal een bereik hebben van duizend kilometer. Tot nu toe werd ervan uitgegaan dat het nog enkele jaren zou duren voordat Noord-Korea zou beschikken over een raket die met een kernkop kan worden uitgerust.

MENSEN

Oudste dinosaurus leefde in Argentinië

De oudste **dinosaurus** maakte 228 miljoen jaar geleden streken onveilig die tegenwoordig tot Argentinië behoren, al was hij niet in groten getale aanwezig. Dat schrijven paleontologen die donderdag de bevindingen publiceerden van een onderzoek in Argentinië.

De leeftijd van de Eoraptor en de Herrarasaurus, twee vleesetende voorgangers van de dinosaurus, bepaalden de onderzoekers aan de hand van kristallen uit vulkanische as die ze vonden in de buurt van fossielen van de dieren. Het onderzoek moet paleontologen helpen te bepalen wanneer en waar de voorvaderen van de dinosaurus, die 65 miljoen jaar geleden uitstierf, hebben geleefd.

De Argentijnse en Amerikaanse onderzoekers vonden het fossiel van Eoraptor afgelopen januari in het Ischigualasto-bassin in Argentinië. De Herrarasaurus werd in 1988 in hetzelfde gebied gevonden. "We hebben het idee dat de diversiteit aan dieren zeer groot was, maar dat dinosaurussen zeldzaam waren", aldus Paul Sereno, een paleontoloog van de universiteit van Chicago. Paleontologie is de wetenschap van uitgestorven dier- en plantsoorten.

Graf ambtenaar weer geopend

Wetenschappers uit het Nederlandse Leiden zijn in het Egyptische Sakkara betrokken bij de **opgraving** van het graf van Pay, een hoge ambtenaar uit de tijd van de legendarische farao Tutanchamon. Dat blijkt uit een interview in het archeologisch tijdschrift Scarabee.

De onderzoekers zijn verbonden aan het Rijksmuseum van oudheden in Leiden en werken samen met collega's van de Britse Egypt Exploration Society. De Nederlands/Britse ploeg legde eerder het graf van Inioeia bloot. Inioeia was een naaste medewerker van Tutanchamon.

Van Pay is het niet zeker of hij deel uitmaakte van de hofhouding van Tutanchamon zelf. Het kan ook zijn dat hij werkte voor de voorganger of opvolger van de jong gestorven farao. De definitieve opgraving van het graf van Pay zal pas volgend jaar plaatshebben.

Pret op de balk

■ Het Noordkoreaanse vrouwen-turnteam oefent nog even op de balk voordat op zondag de eerste Oostaziatische spelen beginnen. Het lachende meisje achteraan is Kim Gwang-Suk, die een gouden medaille won tijdens de wereldkampioenschappen in 1991 in Duitsland.

EG-landen gaan samen racisme bestrijden

De landen van de EG gaan samenwerken bij de bestrijding van racisme en **vreemdelingenhaat**. Als eerste stap zal het secretariaat van de raad van ministers door middel van een vragenlijst inventariseren wat de individuele lidstaten op dit vlak reeds doen.

De EG-ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken hebben dit vrijdag in de Deense stad Kolding besloten. In het EG-onderzoek zal onder meer gevraagd worden naar de aard en omvang van racisme, anti-semitisme en vreemdelingenhaat.

De ministers zijn het erover eens dat de bestrijding hiervan vraagt om goede samenwerking tussen de verschillende overheidsdiensten zoals de politie, immigratie- en sociale diensten.

Daarnaast is een goede samenwerking tussen de lidstaten gewenst. Want de mechanismen en krachten achter het opkomen van vreemdelingenhaat zijn grensoverschrijdend, zeggen de EG-ministers.

Zij constateren een gebrek aan kennis over de oorzaken van racisme en zijn benieuwd naar onderzoek over het verband tussen werkloosheid en vreemdelingenhaat.

De verspreiding van kennis over verschillende volken en culturen zien de ministers als een nuttig middel bij de bestrijding van veel van de mythen, die mede ten grondslag liggen aan de tegenstellingen tussen de autochtone bevolking en immigranten.

Na zes maanden herenigd

■ Sergeant Barbara Harvey van het Amerikaans marinecorps heeft haar handen vol aan haar anderhalf jaar oude drieling, die ze voor het eerst ziet sinds ze op 8 december 1992 naar Somalië vertrok.

Geldbiljetten in de verkoop

■ *Een Braziliaanse vrouw verkoopt in een steegje in het centum van Rio de Janeiro geldbiljetten die niet meer in omloop zijn. In april was er een inflatie van 28,74 procent, de grootste maandelijke stijging sinds september 1991.*

Buckingham Palace tot 1995 vol toeristen

Vijf dagen na de aankondiging dat het verblijf van **koningin Elizabeth** in Londen 's zomers voor het publiek wordt opengesteld, zijn alle groepskaarten voor een bezoek aan Buckingham Palace al tot eind zomer 1995 uitverkocht.

Ongeveer veertigduizend groepsbiljetten zijn verkocht voor deze zomer en alle kaarten voor 1994 en 1995 zijn al gereserveerd, deelde een woordvoerder van het paleis vrijdag mee. De groepen van 25 personen vormen naar verwachting ongeveer tien procent van het totaal aantal bezoekers.

Toeristen kunnen ook nog op eigen houtje Buckingham Palace bezoeken, maar ze moeten dan wel in de rij op hun beurt wachten en een kaartje van acht pond, ruim twintig gulden, kopen.

In totaal worden duizend bezoekers per uur toegelaten tot de negen zalen en de tuin die zijn opengesteld. Het paleis is acht weken per jaar te bezichtigen, wanneer de koningin de vakantie doorbrengt in Balmoral, Schotland.

Kop pitbull te hard voor kogel

De kop van een **pitbull** is te hard om er een kogel door te schieten. Dat is onlangs gebleken in het Nederlandse Maasland. Daar loste een politieman enkele schoten op een agressieve loslopende pitbull die even daarvoor een andere hond had doodgebeten. Door een van de treffers werd de kop van de hond naar beneden geslagen en zakte het beest door zijn poten. Kort daarna stond de hond weer op, schudde zijn kop en liep weg. Het beest is later door middel van een injectie afgemaakt.

Uit onderzoek bleek dat de vervormde kogel in de achterzijde van de tong zat. Volgens A. Burger, docent geweldbeheersing van het politiekorps Brabant-Noord, is de schedel van een pitbull zo hard dat de kans groot is dat een kogel ricocheert. Wanneer het noodzakelijk is om een pitbull neer te schieten met een dienstwapen kan het beste worden gericht op het onderlichaam, tussen de voorpoten. De kans is dan het grootst dat het dier wordt gedood, aldus Burger in een vrijdag verschenen artikel in het korpsblad Insigne.

(Vr)eetfestijn voor Aidsfonds

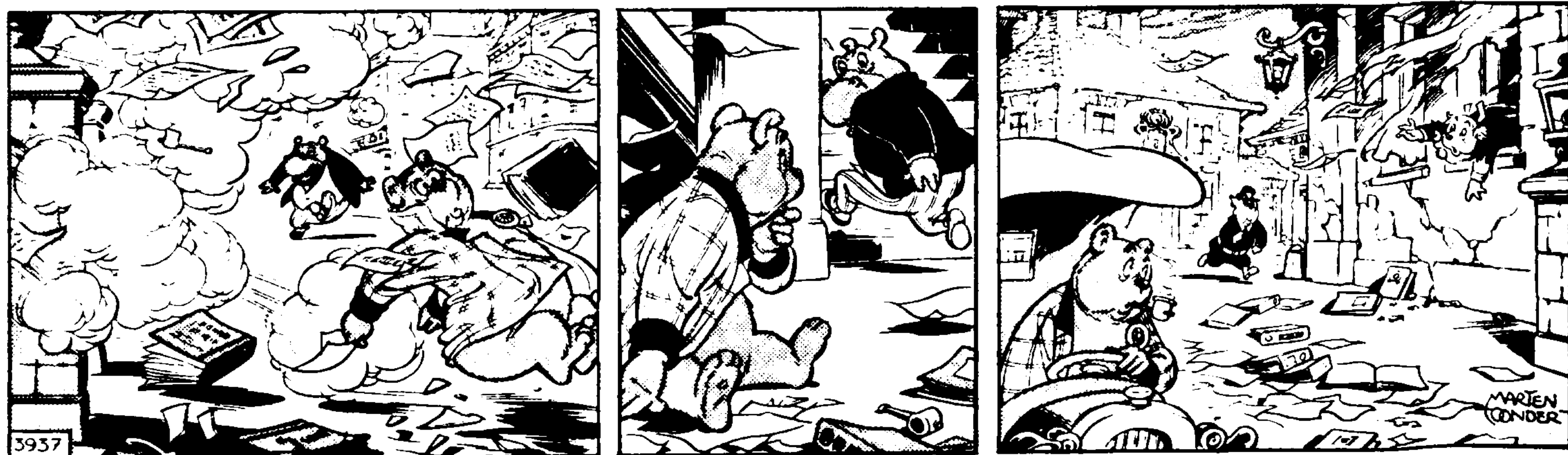
Voor het tweede achter eenvolgende jaar wordt op juli op de Dam in de Nederlandse hoofdstad het **Amsterdamdiner** gehouden ten bate van het Aidsfonds. Het fes tijn vond in juli 1992 voor het eerst plaats, voorafgaan aan de achtste Wereld aidsconferentie die een week lang werd gehouden in de Rai in Amsterdam.

Het initiatief van de - vorig jaar twaalf, nu zeventien hoofdstedelijke vijf sterren hotels werd vorig jaar met gemengde gevoelens ont vangen. Critici vonden het smakeloos om een luxe diner te organiseren om geld in te zamelen voor mensen die ten dode zijn opgeschreven. In 1992 moesten gasten die wilden aanzitten tweehonderd gulden betalen en bracht het initiatief ander halve ton op.

Dit jaar kost deelname tweehonderdvijftig gulden per persoon. Een tent op de Dam biedt plaats aan negen honderd gasten.

Vorig jaar werd het geld besteed aan het opknappen van de oude wijnboerderij Jalbert in de Franse wijn streek Haut Languedoc tot vakantiehuis voor aidspatiënten. Dit keer komt de opbrengst ten goede aan Amsterdamse buddy-projecten. Buddies zijn vrijwilligers die aidspatiënten zowel in praktische als in emotionele zin begeleiden.

Tom Poes en de Herenopstand
door Marten Toonder

3937 — Heer Bommel verliet het gemeentehuis met dreunende tred.

'Het is schokkend, wat hier gebeurt", zo prevelde hij met witte lippen. "Niet alleen, dat de belastingen een heer verpletteren, maar men behandelt hem op de meest grove en stuitende wijze..."

Op dat moment vond er achter zijn rug een explosie plaats, zodat hij met grote kracht voorwaarts werd geslingerd, temidden van stenen en ander bouwmateriaal. In zittende houding kwam hij op het trottoir terecht waar hij gelegenheid had om zijn gedachten wat te ordenen.

"W-wat... watwastat?" stamelde hij ten slotte.

"Een ontploffing!" riep de burgemeester, die juist ter plaatse was. Hij snelde op het raadhuis toe, doch bij heer Ollie gekomen hield hij medelijdend de pas even in.

"Dit moest gebeuren", verklaarde hij. 'Ik was er steeds al bang voor. Om deze tijd moesten de belastingaanslagen de deur uit en dan wordt er onder hoogspanning gewerkt. Zodoende."

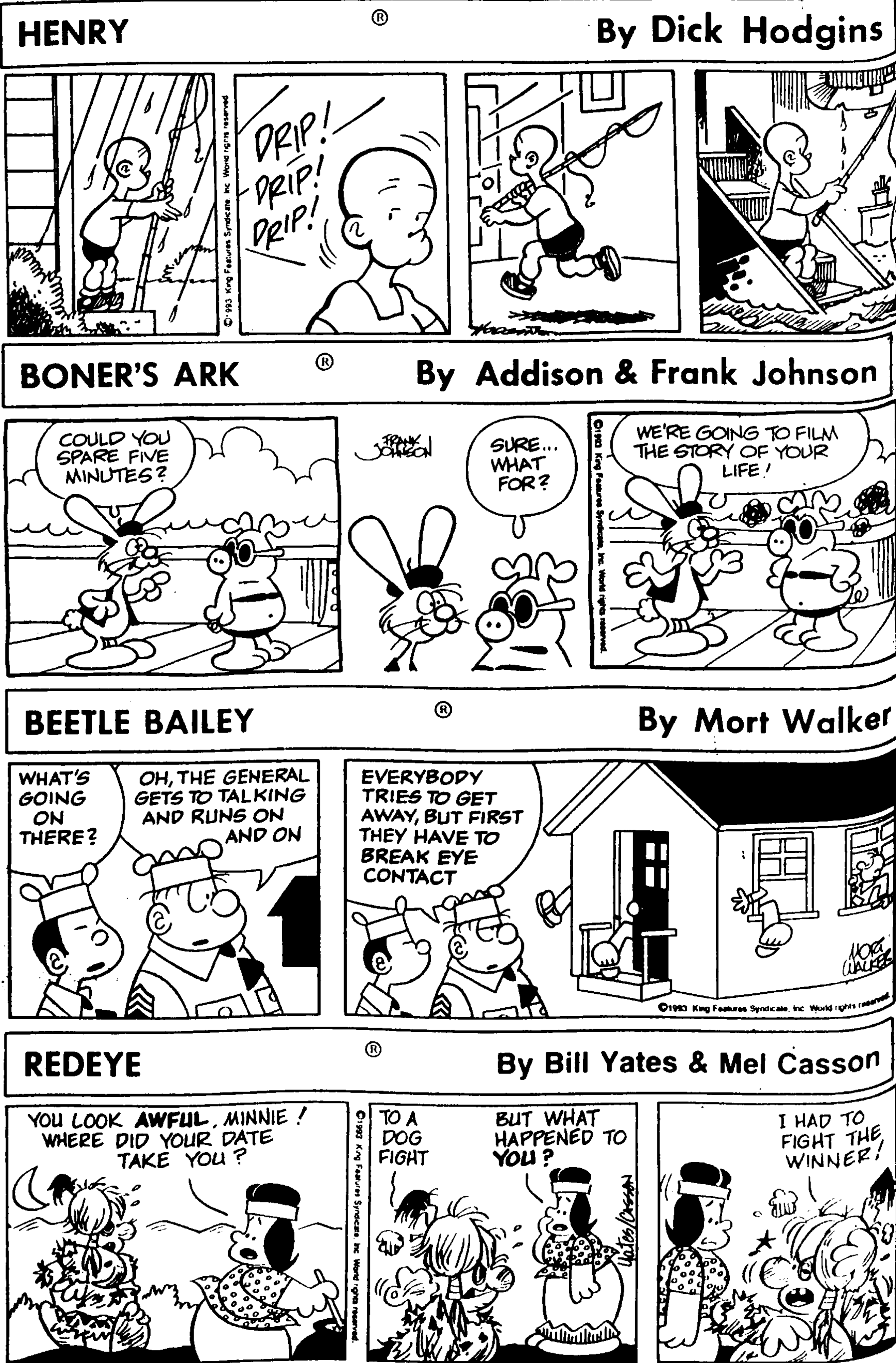
Hij draafde verder - en heer Bommel stond moeilijk op om zich naar de Oude Schicht te begeven.

"Het is treurig", mompelde hij. "Een rovershol, dat is het! Men schrikt er zelfs niet voor terug om lieden van stand met groot geweld schrik aan te jagen. Maar zoiets kan niet duren; op een keer volgt de straf!"

Hij wierp een dreigende blik op het venster waarachter de heer Dorknoper zijn bezigheden placht te verrichten. Doch tot zijn verrassing was het raam verdwenen. In plaats daarvan hing de ambtenaar eerste klasse persoonlijk over het kozijn met jammerende stem te roepen:

"Help! Een aanslag! Een aanslag op mijn aanslagen! Help!"

Toen begreep heer Ollie plotseling dat de straf reeds had plaatsgegrepen en hij lachte grimmig............

AGENDA

MEDISCHE DIENSTEN

ARTSEN

NACHTDIENST ARTSEN
Patiënten van de artsen van Bandabou (derde district) kunnen in spoedgevallen telefoon 641658 bellen en dan het antwoordapparaat afluisteren. De patiënten van de andere districten kunnen voor spoedgevallen de artsenpraktijk van hun eigen huisarts bellen en het antwoordapparaat zal dan mededelen wie de dienstdoende arts is.

KINDERARTS
(particuliere-patiënten)
voor de dienstdoende arts belt U tel.: 624900/625100.

VERENIGING VAN TANDARTSEN
voor de dienstdoende arts gedurende het weekeinde en op feestdagen gelieve tel.: 682222 op te bellen.

CENTRO MEDICO STA ROSA
Sta Rosaweg 327, tel.: 672300/676666; openingstijden zaterdag en zondag van 08.00-24.00 uur.

WIJKVERPLEGING

WIT GELE KRUIS WIJKVERPLEGING
Santa Maria 17. Tel.: 682344, 682947, 682412 en 682574. Fax: 681000; geopend vanaf zeven uur 's morgens tot vijf uur 's middags; spreekuur wijkgebouw Bonam: iedere dinsdag van 09.00-11.00 uur. Tel.: 371665; Suffisant: tel.: 687707; Montagne Abao: tel.: 673711; Kaya Fenau: tel.: 618577; Mamayaweg: tel.: 657508; voor informatie omtrent zuigelingen- en pleuterbureau kan men terecht op consultatiebureau Brievengat. Tel.: 373584.
Voor de wachtzuster gelieve tel.: 603661 te bellen.

STICHTING VAN HET WIT GELE KRUIS VOOR GEZINSVERZORGING 'KWIDO PA FAMIA'
Sta Maria 17. Tel.: 680222; spreekuren maandag, woensdag en vrijdag van 08.00-10.00 uur; dinsdag en donderdag van 14.00-16.00 uur.

NEUTRALE WIJKVERPLEGING
kantoor Gosieweg 15. Tel.: 692231/692232; geopend van 07.00-17.00 uur. Voor de zuster van de wacht gelieve tel.: 681847, pagenummer 669-0368, te bellen.
kantoor Bandabao, Groot Sta Martha 141. Tel.: 642555; geopend van 14.00-17.00 uur. Voor de wachtzuster gelieve tel.: 681847, pagenummer 669-0368 te bellen.

KRAAMKLINIEK RIO CANARIO
Schottegatweg Noord 43, tel.: 44510, 691343, 691683 en 691836; voor informatie over prenatale zorg en zorg gedurende en na de bevalling.
Consultatiebureau zuigelingen: iedere donderdagmiddag van 13.30-16.00 uur.
Consultatiebureau peuters: iedere dinsdagmiddag van 12.30-14.45 uur.

STICHTING WIJKVERPLEGING BANDABOU
Fontein 35, tel.: 648077/648387; open van maandag t/m vrijdag van 07.00-17.00 uur; na 17.00 uur [illegible]. Tel.: 641217 b.g.g. [illegible].
Consultatiebureau: iedere dinsdag van 09.00-11.00/16.00-20.00 uur.

FUNDASHON LECHI DI MAMA KORSOU
Voor informatie tel.: 672289, 375023 of 375542.

GENEESK. DIENST

STADS- EN 2DE DISTRICT OOST
8 mei 1993 vanaf 08.00 uur tot 10 mei 1993 om 07.00 uur:
Dokter Tseng, Spreekkamer: Cassandraweg 72. Tel.: 378464; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen tel.: 378464 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy, Tseng, Nassy, Tseng, Suiters, Braakman, Doran, Guerrero-Bakmeyer, Ayubi, De Vos en Braam)

STADS- EN 2DE DISTRICT WEST
7 mei 1993 vanaf 17.00 uur tot 10 mei 1993 om 07.00 uur:
Dokter Heerenveen, Spreekkamer: Muizenberg. Tel.: 692349; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen tel.: 689337/689266 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Gollo, Roose, Braakman-Bonder, De Rouw-Picus, Davelaar, Elhage, Pablo, Heerenveen, Nivillac, Rosales-Concession en De Vos)

DERDE DISTRICT BANDABAO
7 mei 1993 vanaf 17.00 uur tot 10 mei 1993 om 07.00 uur:
Dokter Dunker; Spreekkamer: Tera Cora. Tel.: 648079; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen tel.: 681021 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Schellens, Sommer, Lucasius, Spong en Tweed).

■ Patiënten van hier niet genoemde artsen wordt aangeraden in *spoedgevallen* de eigen arts te bellen en te informeren wie voor deze de dienst waarneemt. Het verdient te allen tijde aanbeveling een huisarts te kiezen die in avonden en weekeinden bereikbaarheid geregeld heeft. Vraag er naar bij uw eerstvolgend bezoek!

APOTHEKEN

WEEKEINDEDIENST
ZATERDAG 8
Otrobanda:
Sta. Maria, Winkelcentrum Colon. Tel.: 680600.
Punda:
Popular, hoek Maduro-/Columbusstraat. Tel.: 611269/612376.
ZONDAG 9
Otrobanda:
Goede Hoop, Jan Noorduynweg 15. Tel.: 682857.
Punda:
Juliana, Julianaplein 6. Tel.: 654500.

DIVERSEN

VERLOF BEGRAFENIS

(van 10.00-14.00 uur)
8 mei:
E.F. Cannister, Schottegatweg Oost 25.
9 mei:
R.A. de Windt, IJsweg 88.

HEEFT U HULP NODIG, bel SOS-lijn 127.

NOODGEVALLEN/VERMISSING OP ZEE
Telefoon: 637911 (RCC)
24 uur per dag bereikbaar.

LUCHTPOSTSLUITING
(Postkantoor Groot Kwartier)
Nederland: voor gewone stukken: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag om 11.30 uur; woensdag om 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag om 17.30 uur en zaterdag om 10.45 en 17.00 uur.
De Verenigde Staten en Europa (op zaterdag): voor aangetekende en gewone poststukken om 14.45 en 15.45 uur.
Het zegelloket is op zaterdag van 07.00-15.00 uur open.

THORAX CENTRUM
(Jan Noorduynweg naast UNA. Tel.: 685544)
openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor spoedgevallen tel.: 685917.

DIERENARTS
voor spoedgevallen gelieve te bellen: 614000 (Veterinaire Dienst) voor de dienstdoende arts.

STICHTING DIERENBESCHERMING CURAÇAO
Het Dierenasiel is open van maandag t/m vrijdag 10.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08.00-13.00/16.00-18.00 uur; zondag gesloten.

MAANDAG

TOERISTENSCHIP
11.00-18.30 uur *Seawind Crown* AUA).

KERKDIENSTEN

KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lansbergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned) en 16.00 uur Papiamentu.
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 18.30 uur; zon.: 09.00 en 11.30 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00, 11.00, 17.00 (Spaans) en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.: 19.30 uur; zon.: 09.00 (Ned) en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 18.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur; zon.: 08.00 uur.
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes); zon.: 10.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jezus): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned).
KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 05.15, 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
Santa Ana: zon.: 08.00 en 19.00 uur.
Sacra Familia: zon.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 18.00 uur.
[illegible]
[illegible]: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (Petr.): zon.: 17.00 uur.
SOTO: zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat. 07.00 en [illegible]; zon.: 06.00, 10.00 [illegible].
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
SERU FORTUNA: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 uur.
TERA CORA: zon.: 18.00 UUR.
WESTPUNT (H. Petrus): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30 uur.
WISHI (H. Teresita): zat.: 18.30 uur; zon.: 06.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 06.30 en 17.30 uur.

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE

MORAVIAN CHURCH
(Goeroeboeroeweg, Mundo Nobo)
zaterdagavond 19.00 uur zangdienst.
zondagmorgen 09.30 uur preekdienst.
(Emmy Berthold kleuterschool, Suffisant)
zondagavond 18.00 uur Papiamentse dienst.

GEREFORMEERDE KERK

Groot Kwartier
08.30 uur dienst.
16.30 uur dienst.
Muizenberg/Stenenkoraal
10.00 uur dienst.
Buena Vista
10.15 uur dienst.
19.00 uur samenkomst.
Santa Rosa
10.00 uur dienst.
19.00 uur samenkomst.

VERENIGDE PROT. GEMEENTE VAN CURAÇAO

Ebenezer Church
(Oranjestraat 111)
09.30 uur *Mother's Day* Rev. O.G. Hassnoot; collectie CCC
Fortkerk
(Fort Amsterdam)
09.30 uur ds. H. van der Steen; collecte CCC.
Emmakerk
(Rio Canario)
09.30 uur H.A. ds. L. van Oudheusden; collecte voedselpakket.

VOLLE EVANGELIE GEMEENTE YUBIA BENDITA

zondag om 10.00 uur dienst (tevens crèche en zondagsschool) - Weg naar Bullenbaai z/n. (tel.: 681922).

****

AMIGOE
Colofon

TELECURAÇAO (kanaal 8/6)

ZATERDAG

17.30 Telefiesta met tante Irma
18.00 Studio Sport
18.57 Tempu pa Dios
19.00 Cocktail Turístiko met Captain Sterling
20.00 Telenotisia
20.30 Teatro Klasiko Some Came Running (met Frank Sinatra)
22.00 Wega di Number Kòrsou
22.07 vervolg Teatro Klasiko
22.30 Estreno: Eighteen Again
23.30 Sluiting.

ZONDAG

10.00 Directe uitzending Nederlandse voetbalwedstrijd: Ajax vs Feyenoord
12.00 Sena di Señor
13.00 Cocktail Special: Moederdag-viering
17.00 Much'i Ben
17.50 Wega di Number Kòrsou
18.00 Di Bishita Ku.....: Zeventig Jaar E. Moreno Brandao & Sons
19.00 TeleSuerte
20.00 Telenotisia
20.30 Sheta Dia
21.00 TeleCuraçao Special: True Betrayal
22.00 Superstars of Wrestling
23.00 Sluiting,
(wijzigingen voorbehouden!)

TBS (kanaal 89)

ZATERDAG

16.05 Movie: The Last Starfighter (1984)
18.05 WCW Saturday Night Wrestling
20.05 Movie: Deliverance (1972)
22.20 Movie: White Line Fever (1975)
24.20 Movie: The Longest Yard (1974)
02.50 Movie: The Choirboys (1977)
05.05 CHIPs

ZONDAG

12.35 Movie: Savannah Smiles (1982)
14.35 Andy Griffith
15.00 Major League Baseball: Atlanta Braves at Colorado Rockies (L)
18.05 WCW Main Event Wrestling
19.00 Movie: Bonnie and Clyde (1967)
21.00 National Geographic Explorer
23.00 Network Earth
23.30 Paid Program
02.30 Paid Program
05.05 Gomer Pyle
05.35 CNN Headline News

NBC (kanaal 85)

ZATERDAG

15.30 NBA Basketball Playoffs (L)
18.00 News
18.30 NBC News
19.00 Saturday Sports Live
19.30 Roggin's Heroes
20.00 Different World (Season Finale)
21.00 Empty Nest
21.30 Mad About You
22.00 Sisters
23.00 News
23.30 Saturday Night Live
01.00 HBO Comedy Showcase
02.00 Paid Program
02.30 Movie: The Annihilators (1985)
04.30 Movie: The Big Show (1937)
05.30 Ebony/Jet Showcase

ZONDAG

12.00 NBA Showtime
12.30 NBA Basketball Playoffs (L)
15.00 NBA Basketball Playoffs (L)
17.30 NBA Basketball Playoffs (L)
20.00 I Witness Video
21.00 Saturday Night Live Mother's Day Special
23.00 News
23.35 Mama's Family
24.05 New WKRP in Cincinnati
24.35 [illegible]
01.05 Beauty and the Beast
02.05 Heroes of the Earth (Host: Ed Begley Jr.)
03.05 NBC Nightside
06.00 NBC News at Sunrise.

WEGA DI NUMBER
3028
5180
5744

Conclusie VN-onderzoekcommissie:
Via VN-konvooien wapens naar Bosniërs

SARAJEVO - De door moslims gedomineerde Bosnische strijdkrachten hebben geregeld VN-konvooien misbruikt om wapens te smokkelen naar het belegerde Sarajevo. Dat blijkt uit een onderzoek van de VN-vluchtelingenorganisatie UNHCR waarvan vrijdag de resultaten zijn bekendgemaakt.

De Verenigde Naties begonnen het onderzoek begin april, nadat Servische milities bij een controlepost buiten Sarajevo duizenden stuks munitie ontdekten in een van de vrachtwagens van een UNHCR-hulpkonvooi. "De conclusie van het onderzoek is dat de Bosniërs de vrachtwagens van de UNHCR gebruikten om munitie over te brengen van Butmir naar Dobrinja", zo verklaarde een woordvoerder van de vluchtelingenorganisatie. "Dit hebben ze waarschijnlijk enige tijd kunnen doen en er kan wel eens behoorlijk wat munitie zijn gesmokkeld". De woordvoerder liet weten dat VN stappen hebben ondernomen om verdere smokkel tegen te gaan.

Butmir en Dobrinja zijn twee wijken die vlak bij het vliegveld van Sarajevo liggen, de landingsplaats van de vliegtuigen die deelnemen aan de luchtbrug op de Bosnische hoofdstad. Het vliegveld staat onder controle van militairen van de VN-vredesmacht.

Servische leiders beweerden al maanden dat VN-troepen meehielpen de Bosnische troepen te voorzien van wapens en munitie. Dergelijke leveranties zijn in strijd met het VN-wapenembargo dat tegen alle strijdende partijen in Bosnië is ingesteld, maar waarvan vooral de Serviërs de minste hinder ondervinden.

In huis met buitenlanders
Voor brandstichting 4.5 jaar gevangenis

BONN - Een rechtbank in het Duitse Osnabruck heeft vrijdag twee jongeren veroordeeld tot viereneenhalf jaar gevangenisstraf wegens het gooien van brandbommen naar een tehuis voor asielzoekers.

De rechtbank achtte de jongens van zeventien en achttien schuldig aan poging tot moord en poging tot brandstichting. De twee gooiden perleden jaar november in Lingen benzinebommen naar een centrum voor asielzoekers waar 22 buitenlanders verbleven. Een van de bommen kwam tegen een raam aan, maar er brak geen brand uit. Volgens een woordvoerder van de rechtbank speelden politieke motieven geen rol.

In Bremen brak in de nacht van donderdag op vrijdag brand uit in een woning waar buitenlanders woonden. Twee Turken van vijftien en achttien jaar liepen verwondingen op toen zij van de eerste verdieping van het huis naar beneden sprongen om aan het vuur te ontkomen. De politie trof sporen van een brandbare stof aan in de woning.

CBS (kanaal 75)

ZATERDAG

16.30 LPGA Golf BellSouth Classic, 3rd round (L)
18.00 News
18.20 CBS News
19.00 Hee Haw
20.00 Dr. Quinn, Medicine Woman
21.00 League of Their Own
21.30 Brooklyn Bridge
22.00 Walker, Texas Ranger
23.00 News
23.30 Roseanne
24.00 Movie: Rage (1972)
02.00 Movie: Orphans (1987)
04.00 CNN Headline News
05.30 Triangle Auto Vision

ZONDAG

12.00 Little House on the Prairie
13.00 Carolina League Baseball: Bulls at Indians (L)
16.00 PGA Golf BellSouth Classic (L) (JIP)
18.00 News
18.30 CBS News
19.00 60 Minutes
20.00 Murder, She Wrote
21.00 Movie: Labor of Love: The Arlette Schweitzer Story (1993)
23.00 News
23.15 CBS News
23.30 Amen
24.00 Entertainment Tonight
05.30 CBS Morning News

USA (kanaal 83)

ZATERDAG

15.00 Movie: The Finest Hour (1991)
17.00 Joan Rivers' Gossip! Gossip! Gossip!
17.30 Bosom Buddies
18.00 Swamp Thing
18.30 Beyond Reality
19.00 Matrix
20.00 Movie: The Lightning Incident (1991)
22.00 Silk Stalkings
23.00 Movie: Hollywood Hot Tubs (1984)
01.00 Movie: Spring Fever in U.S.A. (1988)
03.00 Movie: Beach Fever (1989)
05.00 Welcome Back, Kotter
05.30 Welcome Back, Kotter

ZONDAG

12.00 WWF All-American Wrestling
13.00 MacGyver
14.00 Movie: The Good Mother (1988)
16.00 Joan Rivers' Gossip! Gossip! Gossip!
16.30 Just the Ten of Us
17.00 Double Trouble
17.30 My Sister Sam
18.00 My Two Dads
18.30 My Two Dads
19.00 MacGyver
20.00 Movie: Fatal Exposure (1991)
22.00 Counterstrike
23.00 Silk Stalkings
24.00 Hollywood Insider
24.30 Paid Program
03.30 Paid Program

AE (kanaal 73)

ZATERDAG

15.00 Movie: Rogue Male (1976)
17.00 Comedy on the Road
18.00 Caroline's Comedy Hour (Host: Colin Quinn)
19.00 Bob Vila's Home Again
19.30 Bob Vila's Home Again
20.00 Movie: Rumble Fish (1983)
22.00 Comedy on the Road
23.00 Caroline's Comedy Hour
24.00 Movie: Rumble Fish (1983)
02.00 Comedy on the Road
03.00 Caroline's Comedy Hour
04.00 Movie: The Day of the Triffids (Pt 1 of 2) (1962)
05.30 Movie: The Day of the Triffids (Pt 2 of 2) (1962)

ZONDAG

13.00 Movie: Blues Busters (1950)
14.30 Movie: Flight to Mars (1951)
16.00 Movie: THX 1138 (1971)
18.00 In Search Of...
18.30 In Search Of...
19.00 Real West
20.00 A Year in Provence: Spring (1992)
22.00 Miss Marple
23.00 Movie: The Cloning of Joanna May (Pt 2 of 3) (1991)
24.00 A Year in Provence: Spring (1992)
02.00 Miss Marple
03.00 Movie: The Cloning of Joanna May (Pt 2 of 3) (1991)
04.00 Movie: Blues Busters (1950)

ABC (kanaal 77)

ZATERDAG

16.30 Wide World of Sports: Boxing (L); team parachuting
18.00 News
18.30 ABC News
19.00 News Magazine
19.30 New York Views
20.00 Young Indiana Jones Chronicles
22.00 The Commish
23.00 News
23.30 Movie: Terror on Highway 91 (1989)
01.30 News
02.00 Movie: The Hallelujah Trail (1965)
04.40 Brandaf
05.00 Travel Travel
05.30 Ebony/Jet Showcase

ZONDAG

12.30 News Conference
13.00 NHL Hockey: Division Playoffs, final (L)
16.00 Senior PGA Golf Legends of Golf, final round (L)
18.00 News
18.30 ABC News
19.00 America's Funniest Home Videos
19.30 Dinosaurs
20.00 Day One
21.00 ABC Miniseries Stephen King's The Tommyknockers (Pt 1 of 2) (1993)
23.00 News
23.30 Movie: Lega (1983)
01.30 News
02.00 Runaway With the Rich & Famous
02.30 World News Now
04.30 Oprah Winfrey
05.30 ABC World News This Morning

COSINTA BEAUTY CURACAO N.V.

geeft met grote verslagenheid kennis van het plotselinge overlijden op 6 mei 1993 van

Johannis Wilhelmus Hendrikus van Giessen

in de leeftijd van 64 jaar

Wij wensen zijn echtgenote An en verdere familie veel kracht toe dit grote verlies te dragen.

Moge hij in vrede rusten.
Meidoornstraat 16
2665 DK Bleiswijk, Nederland

Bedroefd maar dankbaar dat een langer lijden hem bespaard is gebleven, geven wij u kennis van het overlijden van mijn lieve man, onze vader, schoonvader en grootvader

Willy van der Cruijsen

28 mei 1929 — 7 mei 1993

Tweeënvijftig jaar van zijn leven bracht hij door op zijn geliefde Curaçao. Nu is hij weggevaren over de grote zee waar hij zo van hield.
Wij wensen hem een behouden vaart.

Gonny van der Cruijsen -Semikine

Elsbeth Kooijman-van der Cruijsen
Marcel Kooijman
Samantha

Marcel van der Cruijsen

Kaya Kooyman 50, Curaçao - N.A.

Correspondentie-adres tot eind mei:
Sweelincklaan 33
3723 JB Bilthoven
tel.: 030-285415

De crematie vindt plaats op woensdag 12 mei te Beuningen, Nederland.
Op een nader bekend te maken datum zal op Curaçao een Heilige Mis worden opgedragen ter nagedachtenis.

DANKBETUIGING

Langs deze weg willen wij een ieder danken die op de één of andere wijze ons gesteund hebben gedurende de ziekte en het overlijden van onze lieve moeder

IDA HORTENCE BREUSERS-BROEKMAN

Speciale dank gaat ook uit naar de verpleegsters van Nos Lanterno en de Wijkverpleging Wit Gele Kruis.

Voor haar zielerust zal er in de kapel van Alverna op maandag 10 mei, woensdag 12 mei en vrijdag 14 mei om 18.00 uur een Heilige Mis worden opgedragen.

Namens de familie
Rubert Breusers.

LIFE (kanaal 91)

ZATERDAG

15.00 Unsolved Mysteries
16.00 Moonlighting
17.00 Moonlighting
18.00 Movie: Who Will Love My Children? (1983)
20.00 Movie: Mommie Dearest (1981)
22.30 The Hidden Room
22.30 Confessions of Crime
23.00 Charles and Diana: For Better or For Worse
24.00 China Beach
01.00 Self-Improvement Guide
04.00 Self-Improvement Guide

KWU, de dochter van het Duitse elektro- en elektronicaconcern SIEMENS die actief is op het terrein van energieopwekking, gaat tot eind 1996 achttienhonderd van het totale aantal van 20.400 banen in Duitsland schrappen. Hiervan gaan er duizend verloren bij de kernenergiepoot. Op deze manier moet de concurrentiekracht van deze sector op de lange termijn worden gegarandeerd.

HET WEER

WEERSVERWACHTING geldig tot morgenavond 18:00 uur:
Half bewolkt, tijdelijk zwaar bewolkt en vandaag overwegend droog. In de komende nacht en morgenochtend bestaat er kans op een plaatselijke bui.
Zwakke tot matige, vooral overdag af en toe vrij krachtige wind uit richtingen tussen oost en zuidoost (tussen drie en 22 knopen).

WEEROVERZICHT:
Onder invloed van een zwakke storing in de middelste en hogere luchtlagen, die weinig van plaats verandert, zal ook in de komende 24 uur vochtige en onstabiele lucht worden aangevoerd.
Als gevolg hiervan zal van tijd tot tijd vrij veel bewolking overtrekken, maar eventuele neerslag zal naar verwachting nog van te weinig intensiteit zijn om de huidige droogte te beëindigen.

OVERZICHT WEERSGESTELDHEID

Vanmorgen 08.00 L.T.		Afgelopen 24 uur		
Station	Het weer	Max	Min	Neerslag Mm
Aruba	zwaar bewolkt	32	27	sp
Curaçao	zwaar bewolkt	33	27	sp
St Eustatius	regen	31	21	13.3
St Maarten	ghl bwlkt na rgn	31	23	40.8
Amsterdam	half bewolkt	18	10	0.0
Atlanta	half bewolkt	32	19	0.0
Bogotá	licht bewolkt	20	11	-.-
Caracas	geheel bewolkt	29	21	25.0
Kingston	zwaar bewolkt	31	24	sp
Miami	licht bewolkt	30	24	0.0
New York	geheel bewolkt	34	12	0.0
Paramaribo	zwaar bewolkt	31	24	1.0
Port-of-Spain	zwaar bewolkt	33	25	1.6
San Juan	zwaar bewolkt	29	24	11.7

ÑAPA
ZATERDAG 8 MEI 1993
AMIGOE
ALGEMEEN
REPORTAGES
Weekend Bijlage Amigoe

Zuivere koffie voor Mexicaanse boeren p. 8

Zweedse wortels in St. Barths p. 4

De pindaspin of *araña pinda* is een grote spin die vooral in tuinen wordt gezien. Ook deze spin is giftig, echter niet zo erg als de black widow.

De black widow spin komt voor op Aruba maar is nog nooit op Curaçao en Bonaire aangetroffen. Het gif van dit kleine spinnetje is één van de gevaarlijkste gifsoorten voor de mens. Per gewichtseenheid is dit gif bijvoorbeeld vijftien keer zo toxisch als het gif van een ratelslang.

Duizendpoten kunnen ongeveer dertig centimeter lang worden, maar zo groot zien we ze op de ABC-eilanden zelden. Ze zijn, net als schorpioenen, vooral 's nachts actief. Een mens wordt alleen gebeten als de duizendpoot zich bedreigd voelt. Een beet van een grote duizendpoot kan soms wel twee dagen pijn en koorts veroorzaken. Voor hele kleine kinderen is de beet gevaarlijk.

Gezond in de West

Een griezelig boek over ziekten en enge beesten

Heiko Warnsinck, Peter Hofman en Peter Wit hebben een uiterst interessant boek op de markt gebracht. Het heet 'Gezond in de West' en gaat voornamelijk over allerlei vervelende ziekten, aandoeningen en ongedierte op de ABC-eilanden. Wie het boek leest, ontdekt onder meer dat de Antilliaanse wesp nagenoeg nooit steekt. En wist u dat het gif van de kleine black widow spin vijftien keer zo toxisch is als het gif van een ratelslang? De schrijvers geven ook handige tips. Zo houden kippen de tuin vrij van ongedierte. Ze eten onder meer schorpioenen, kakkerlakken en duizendpoten. Het boek vermeldt verder dat jonge schorpioenen soms met z'n vijftienen op de rug van hun moeder leven. Mams wordt botweg langzaam leeggezogen door haar jongen, totdat ze sterft.

Hoewel het boek voor velen angstaanjagend zal zijn, hebben de schrijvers de intentie om hen juist te beschermen tegen onaangename verrassingen. Ze willen de tropenbewoners meer informatie geven, zodat de dieren in ieder geval herkend worden als men die toevallig een keer mocht tegenkomen.

= Door Eef Hermers =

De eerste drie hoofdstukken gaan uitvoerig in op allerlei problemen die men op de ABC-eilanden kan tegenkomen: de roestige kleur van het wasgoed door verouderde waterleidingen (te voorkomen door een waterfilter), de elke dag weer terugkerende warmte en de zon die vooral roodharigen en blonde mensen zoveel problemen bezorgt.

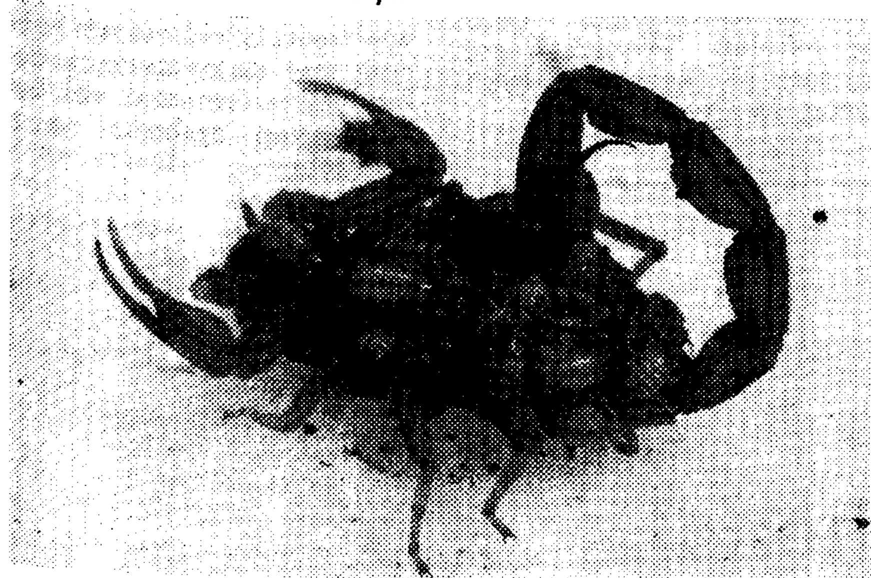
Verder heeft het boek tips voor mensen die last hebben van warmteuitslag, pigmentverkettering (*Pityriasis versicolor*) of apepokken. Zelfs (vaginale) schimmelinfecties worden besproken, en - belangrijker - wat je kunt doen om er weer vanaf te komen.

Prikkende planten als de *bringamosa* worden in het plantenhoofdstuk besproken. De *seida*-plant, die in bladeren en stengels tegengif tegen de *bringamosa* bevat, komt aansluitend aan de orde, evenals andere gemene of juist verzachtende planten.

Maar het leukste zijn toch wel de hoofdstukken die allerlei insecten en ander gedierte behandelen. Giftige spinnen, angstaanjagende slangen en ordinaire muggen.

Die laatsten zijn voor veel zojuist op de ABC-eilanden aangekomenen een bron van ellende. Mensen zonder speciale gevoeligheid voelen soms alleen een kleine prik, maar behoudens een klein jeukend bultje dat binnen enkele uren verdwijnt, zijn ze volkomen klachtenvrij. Bij gevoelige mensen ontstaan er vaak forse rode plekken, soms zelfs echte galbulten die gepaard gaan met hevige jeuk en waarvan men soms dagenlang last blijft houden. Door de jeuk gaat men vaak krabben, wat soms aanleiding kan zijn tot het ontstaan van infecties. Bij gevoelige personen is het dan ook verstandig om zich afdoende te beschermen door het dragen van lange broeken en lange mouwen en onbedekte lichaamsdelen in te smeren met een insectenwerend middel. Men kan de slaapkamer een tot twee uur voor gebruik bespuiten met een insectenverdelgingsmiddel en slapen onder een muskietennet.

Jonge schorpioenen leven de eerste weken op de rug van hun moeder. De moeder wordt langzaam leeggezogen door haar jongen, totdat ze sterft.

KNOKKELKOORTS

Op de Nederlandse Antillen en Aruba komt een ziekte voor die door muggen wordt overgebracht. Dit is de af en toe in epidemietjes optredende **dengue**, ook wel knokkelkoorts genoemd vanwege de gewrichtspijnen.

Gele koorts komt niet op de ABC-eilanden voor. Preventief vindt wel twee of drie keer per jaar bij de huizen een gele koorts-controle plaats, waarbij potentiële broedplaatsen van muggen, zoals waterputten, waterdrums, bloempotten en oude autobanden worden gecontroleerd. In veel waterputten worden vissen (guppies) uitgezet, die de muggelarven opeten.

Dengue wordt overgebracht door een mug die ook gele koorts kan overbrengen. Dengue valt het beste te vergelijken met een flinke griep. De huid is vaak hypergevoelig en ziet er veelal rood en opgezet uit. Vaak is er sprake van lymfeklierzwelling in de hals. Na twee of drie dagen zijn de koorts en de pijnen vaak zodanig verminderd dat men zich weer goed genoeg voelt om wat lichte werkzaamheden te verrichten. Veelal komt de koorts en de algehele malaise na ongeveer vijf tot zeven dagen terug, gepaard gaande met een rode mazelachtige uitslag op het gelaat, de romp en de buigzijde van de ledematen. De spier- en gewrichtspijnen, snelle vermoeidheid, slechte eetlust, slapeloosheid en neerslachtigheid kunnen echter nog lang aanhouden. Het duurt vaak vele weken voordat de dengue-patiënt zich weer helemaal beter voelt. Er bestaat geen specifieke behandeling voor dengue.

WESPETAILLE

De **maribomba** of de **Antilliaanse wesp**, is een wat slungelige uitvoering van de Nederlandse wesp, vaak groter en duidelijk veel slanker en uitgerust met een echte wespetaille. Sympathiek van de maribomba is dat hij zoetigheden zoals frisdrank niet zo fanatiek belaagt als de Nederlandse wesp. Dit beestje steekt nagenoeg nooit; alleen wanneer een nest bedreigd wordt. Gelukkig loopt dit eigenlijk altijd goed af omdat de steek van een maribomba minder erg is dan die van de Nederlandse wesp. Behandeling met Azaron of het deppen met verdunde ammonia-oplossing. Ook het plaatselijk aanbrengen van ijsklontjes in een handdoek kan de pijn aanmerkelijk verzachten. Na een uur is de ergste pijn weg en blijft er alleen nog een beetje jeuk over.

De **black widow spin** komt voor op Aruba maar is nog nooit op Curaçao aangetroffen. Hoewel de meeste mensen bij het **begrip 'gevaarlijke spinnen'** denken aan grote harige monsters, betreft het hier een klein, pikzwart spinnetje met een lijfje zo groot als een klein erwtje en een totale **grootte van nog geen drie centimeter**. De *black widow* leeft vaak onopvallend en teruggetrokken in de nabijheid van mensen, bij voorbeeld in schuren tussen een stapel bloempotten of tussen poetsdoeken of een oude deken. Deze spin wordt nogal eens aangetroffen tussen stenen en ander bouwmateriaal, afkomstig uit Venezuela. Het is een volledig niet-agressieve spin die alleen bij gevaar zal bijten, bij voorbeeld als zij per ongeluk wordt vastgepakt of onder kleding terecht komt.

Het gif van de *black widow* is een van de gevaarlijkste gifsoorten voor de mens. De beet is aanvankelijk nauwelijks pijnlijk, maar na een aantal minuten verspreidt zich een brandende pijn door het hele lichaam. De beetplekken zijn nauwelijks zichtbaar met alleen lokaal een lichtrose onscherp begrensde zwelling. Hierna treedt een sterke algehele malaise op met misselijkheid, duizeligheid, sterke transpiratie en soms spierspasmes en ademhalingsmoeilijkheden. Een probleem kan zijn dat mensen die gebeten worden, niet weten dat zij door een *black widow* zijn gebeten, daar het zo'n klein diertje betreft, waarvan de beet aanvankelijk nauwelijks gevoeld wordt. Wanneer kleine kinderen niet tijdig de noodzakelijke medische hulp krijgen, kan de beet soms fatale gevolgen hebben. Soms is kunstmatige ademhaling nodig. Dus: bij een beet van de *black widow* zo snel mogelijk medische hulp inroepen.

SCHORPIOENEN

De **schorpioenen** die op alle eilanden voorkomen, zijn geelbruin tot donkerbruin van kleur, en zijn zelden groter dan zes centimeter, inclusief de staart. Overdag houden ze zich verscholen onder zaken als stenen, stukken hout, rondslingerende kledingstukken, manden met wasgoed, stukken golfplaat en verpakkingsmaterialen. In de avondschemering worden zé actief en komen tevoorschijn.

De schorpioen zal alleen steken als hij zich bedreigd voelt. Het vergif van de schorpioen bevindt zich in het laatste segment van de staart. Aan het puntje bevindt zich een gebogen steekangel. De karakteristieke schaarklauwen aan de voorzijde dienen om de prooi (insecten) vast te pakken, maar bevatten geen gif. Een schorpioenensteek is erg pijnlijk maar voor grotere kinderen en volwassenen niet gevaarlijk. De klachten zijn binnen 24 uur voorbij. Pijn, zwelling en koorts zijn de hoofdklachten, soms met versterkte speekselvloed en transpiratie. Voor hele kleine kinderen kan de steek echter wel degelijk gevaarlijk zijn.

Behandeling van een schorpioenensteek: dep met azijn of Azaron, geef zo nodig een pijnstiller, verpak de steekplaats in koude compressen en bel voor medisch advies. Eventueel kan de pijn met injecties onderdrukt worden. Leer kinderen aan om voorwerpen, waar ongedierte onder kan zitten, voorzichtig op te pakken. Grijp nooit met een hand onder een steen of iets dergelijks.

De **pindaspin** of **araña pinda** is een grote spin die vooral in tuinen wordt gezien. Het lichaam is geel met zilver gekleurd. Het web is groot met taaie, sterke draden. De pindaspin zit vrijwel altijd met de poten twee-aan-twee in het web, zodat het lijkt alsof hij maar vier poten heeft. Ook deze spin is **giftig**, echter niet zo erg als de *black widow*. Een beet van deze spin is pijnlijk en kan algehele malaise veroorzaken. Behandeling is hetzelfde als bij een schorpioenensteek.

De **sapo** is een oorspronkelijk op de eilanden niet voorkomende grote pad die waarschijnlijk door zand- of grondtransporten van het vasteland is meegekomen. De sapo heeft zich wonderlijk goed aangepast aan het leven op vaak dorre en droge plekken. In de regenmaanden kunnen ze met grote aantallen 's nachts de nachtrust verstoren door hun onophoudelijk gekwaak, dat lijkt op dat van de brulkikker. De eieren die in het water worden gelegd, lijken op flink uit de kluiten gewassen geelachtige kikkerdril. Het is niet zeldzaam dat door het uitkomen van soms honderden eieren een tuinvijver wordt geruïneerd tot een krioelend modderbad.

De reden dat de sapo in *Gezond in de West* staat vermeld, is het feit dat deze bij gevaar een forse straal speeksel uit kan spugen, bij voorbeeld in het gezicht van een hond. Dit **speeksel** bevat uiterst giftige stoffen. Voor zover bekend heeft dit nog niet geleid tot menselijke slachtoffers maar volgens de dierenartsen op Aruba zijn er gevallen bekend van huisdieren die door contact met het speeksel van de sapo binnen enkele minuten na hevige stuiptrekkingen het leven hebben gelaten. Ook de slijmerige huidafscheiding van de sapo is giftig. Oppassen dus met dit dier.

SLANGEN

De eilanden kennen twee **soorten slangen**: de gevaarlijke **ratelslang** (cascabel of colebra) en de ongevaarlijke **santanero** (sentinero). De ratelslang komt alleen op Aruba en nergens anders ter wereld voor (dus ook niet op Curaçao en Bonaire). Het is een dikke adderachtige slang met aan de punt van zijn staart een ratel.

In principe zal een ratelslang altijd de confrontatie met de mens proberen te vermijden. Als de mens zich bij een confrontatie stil houdt, zal de ratelslang uit zichzelf verdwijnen. Hoewel ratelslangebeten door de Arubanen zeer gevreesd worden, is er sinds mensenheugenis niemand aan een beet overleden. Wel zijn restverschijnselen na een beet mogelijk, waarbij zwelling en neurologische afwijkingen van het getroffen ledemaat langdurig, soms levenslang, aanwezig blijven.

Eerste hulp bij een beet van de ratelslang: regel transport naar het ziekenhuis en laat het antiserum klaar zetten; de patiënt moet zittend vervoerd worden. Leg een stevige band boven en onder de wond aan en wikkel de beetplaats in ijscompressen, waardoor de circulatie wordt verminderd en daarmee de opname van het gif in het lichaam.

De santanero is kleiner dan de ratelslang en volkomen onschuldig. Hij beschikt niet over giftanden en zal ook nooit een mens aanvallen. Behalve in de mondi komt deze slang ook vaak in tuinen voor, waar hij zich overdag schuil houdt. Vooral door het feit dat deze slang veel insecten vangt en niet gevaarlijk is voor de mens, kunnen we hem tot de nuttige tuinbewoners rekenen.

Peter Hofman, Heiko Warnsinck en Peter de Wit: Gezond in de West 17,50 florin

Eindredactie: Peter Dicker, opmaak: Solange Isselt

Russen in Balticum hebben het moeilijk:
Nationaliteit kiezen

RIGA - In een zaal van een oude kazerne in Riga komt de oude Sovjet-republiek Letland weer tot leven. Staand naast een manshoge buste van Lenin steekt Oleg Kapranov zijn gehoor een hart onder de riem. Oude Russische vrouwen en veteranen, die zich zorgen maken over hun toekomst in het onafhankelijke Letland. "God zij dank zal Rusland ons niet in de steek laten", verzucht een Russisch omaatje als ze de zaal verlaat.

Veel bezoekers komen niet zozeer voor een ideologische opkikker, maar voor meer aardse zaken: krijg ik mijn pensioen nog uit Rusland of: verlies ik mijn baan als ik geen Lets spreek? Degenen die uit Letland weg willen, kunnen reageren op de briefjes aan de muur waarin woonruimte in Smolensk, Vladimir en andere Russische steden te koop wordt aangeboden. Vorig jaar vertrokken dertigduizend Russen naar Rusland, ook al is de economische situatie daar nog beroerder dan in Letland.

"De Letten zijn ondankbaar, uiteindelijk konden ze in 1918 onafhankelijk worden omdat Lenin hun land als eerste erkende", aldus Oleg Kapranov, voorzitter van de bond van Russen in Letland. Nu heeft hij grote moeite met uitingen van Lets nationalisme. "Kijk maar naar de militaire wacht die ze nu bij het vrijheidsmonument hebben staan in hun vooroorlogse uniform: ze hebben gewoon de *Stahlhelm* van de nazi's op". In de praktijk zijn de twee soldaten minder bedreigend dan ze lijken: hun helmen zijn van plastic, geleend van de filmstudio van Riga die als enige dit model nog in huis had.

Ondanks de onvrede dreigen in Letland vooralsnog geen Bosnische toestanden. In het dagelijkse leven gaan Russen en Letten vrij goed, of helemaal niet met elkaar om. Tot hun verrassing merken Letten in Riga, waar ze slechts eenderde van de bevolking vormen, dat ze niet meer worden afgebekt als ze in een winkel Lets spreken: Russen proberen hun zelfs in het Lets antwoord te geven.

VIJFDE KOLONNE

Maar op het politieke vlak blijft het wantrouwen na vijftig jaar Sovjet-bezetting groot. De Letten vormen nog maar 52 procent van de bevolking en zijn bang voor overheersing door de Russischtaligen. Met name de Russische minderheid van 33 procent vormt, samen met de ex-Sovjettroepen die nog in het land verblijven, een vijfde kolonne tegen de Letse onafhankelijkheid, waarschuwde onlangs Letlands minister van Buitenlandse Zaken, Georgs Andrejevs.

De beschuldigingen van pers, politici en functionarissen in Rusland, die klagen over de onderdrukking van de Baltische Russen, dragen niet bij tot betere etnische verhoudingen in Letland. Maar de Letse autoriteiten weten zich gesterkt door missies van de Verenigde Naties en de CVSE (Conferentie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa), die geen schendingen van de mensenrechten hebben geconstateerd. Wel wijzen zij erop dat de onzekerheid van de niet-Letten over hun toekomst in Letland tot instabiliteit kan leiden.

De meeste Russischtaligen weten niet of ze staatsburger mogen worden. Een ontwerpwet hierover bepaalt dat alleen diegenen die zestien jaar in het land hebben gewoond en de taal beheersen, daarvoor in aanmerking komen. Maar na anderhalf jaar is de wet nog niet aangenomen, zodat de niet-burgers, naar schatting eenderde van de bevolking, nog steeds niet weten waar ze aan toe zijn. Ook al zouden ze zich willen laten naturaliseren, er bestaat daarvoor op dit moment geen procedure.

STAATSBURGER

Alleen het eerste vrij gekozen parlement van de herstelde vooroorlogse republiek Letland kan de wet op het staatsburgerschap goedkeuren. Maar aan de verkiezingen op 5 en 6 juni mogen alleen degenen meedoen die nu staatsburger zijn, namelijk een ieder die voor 1940 staatsburger was en zijn of haar nakomelingen. Dat zijn alle Letten in binnen- en buitenland, en zo'n twee- tot driehonderdduizend Russen wier voorvaders voor de oorlog al in Letland leefden.

"Het is ongehoord dat een parlement het kiesrecht ontneemt aan eenderde van de kiezers die dat parlement kozen", klaagt afgevaardigde Aleksejs Grigorjevs, zelf van gemengd Lets-Russische afkomst. "Ze hebben daardoor geen economische rechten, hoewel tachtig procent van de privé-winkels in Riga van niet-Letten is. De etnische spanningen kunnen nog toenemen wanneer de eerste ontslagen in de staatsbedrijven vallen, waar vooral Russen werken".

Alle inwoners moeten zich laten registreren om te bepalen wie staatsburger mag worden en wie slechts ingezetene. Veel Russen klagen over de bureaucratische procedures en soms pesterijen door plaatselijke autoriteiten en blijven daarom liever statenloos. Ook is er onvrede over de verplichting om Lets te leren, al zijn de taalwetten niet eenzijdig tegen de Russen gericht: ook wie zijn winkel een Engelse naam geeft in plaats van een Letse, kan rekenen op een boete van achtduizend roebel.

"Er is een obsessie om van iedereen de etnische afkomst te controleren", zegt Grigorjevs. En dat terwijl een op de vijf huwelijken gemengd is, en er volop culturele mogelijkheden voor minderheden zijn: wie zijn kind naar school wil sturen kan kiezen uit verschillende lestalen, tot aan Jiddish toe.

KIEZEN

Ondanks het opgelaaide nationale besef in heel de ex-Sovjetunie, is het in de praktijk niet gemakkelijk de verscheidene bevolkingsgroepen uit elkaar te houden. Allen die zich vroeger simpelweg Sovjetburger noemen moeten nu een nationaliteit kiezen, en die morele keuze valt met name voor Russen niet altijd mee.

Nik Kabanov, Russisch journalist en Lets staatsburger, schetst het dilemma van de ex-Sovjetrussen buiten Rusland. "Mijn Russische schoonouders in Litouwen vertikken het om staatsburger van dat land te worden, ook al gelden daarvoor geen voorwaarden of beperkingen zoals in Letland. Ze houden tegen beter weten in vast aan hun Sovjet-identiteit. Maar mijn schoonzusje daarentegen is helemaal ver-litouwst: ze spreekt Russisch met een Litouws accent, heeft haar naam veranderd van Ljoedmilla in Catherina, en is zelfs katholiek geworden".

Boris Jeltsin probeert tegenover het onafhankelijkheidsstreven binnen Rusland een zigzag-koers te varen. Hij wil voorkomen dat het tot een volledige breuk komt. Uit politieke overwegingen moest hij echter de gebieden die naar soevereiniteit streven te vriend houden zodat hij bij de campagne voor zijn inmiddels voorbije referendum grotere autonomie in het vooruitzicht stelde. Tegenover het Balticum waar men al eerder koos voor soevereiniteit, tracht hij de Russische minderheden een steun in de rug te geven. De aanwezigheid van Russische troepen probeert hij als pressiemiddel aan te wenden om te voorkomen dat de Russen helemaal in de hoek worden gedrukt in landen als Letland.

(AFP-satellietfoto)

De nieuwe president van Israel Ezer Weizman groeide op in de meest Arabische stad van Israel. Tot de huisvrienden behoorden intertijd dan ook Arabieren. Dit staat in schrille tegenstelling tot de fanatieke afwijzing van Arabieren en Palestijnen door talrijke Israeliers. Een vreedzaam samengaan van beide bevolkingsgroepen lijkt soms een onmogelijke opgave.

(AFP-satellietfoto)

Nelson Mandela: Steeds mijn beste vriend geweest
Oliver Tambo: ANC levend gehouden in ballingschap

HET AFRIKAANS Nationaal congres (ANC) heeft veel aan zijn onlangs overleden erevoorzitter Oliver Reginald Tambo te danken. Gedurende de drie decennia dat het zwarte verzet door de Zuidafrikaanse regering was verboden hield Tambo het ANC in ballingschap bijeen. Zijn naam stond symbool voor het principe dat de zwarte bevolking van Zuid-Afrika gewapenderhand het apartheidssysteem kon bevechten.

Een week na het bloedbad in Sharpeville op 21 maart 1960 en twee dagen voordat voor het eerst de noodtoestand zou worden uitgeroepen, verliet Oliver Tambo heimelijk Zuid-Afrika. Het ANC was illegaal verklaard en zijn belangrijkste leiders zaten achter tralies. Hij richtte in Dar-es-Salam (Tanzania) en Lusaka (Zambia) de eerste buitenlandse vestigingen van het ANC op en bepaalde in de daaropvolgende dertig jaar de koers van het ANC, totdat de Zuidafrikaanse president Frederik de Klerk in 1990 de organisatie weer legaliseerde.

Tambo werd tijdens zijn gedwongen verblijf in het buitenland door het blanke regime als terrorist beschouwd. Dit weerhield evenwel prominente politici in onder meer de Verenigde Staten, vele Europese landen, de Sovjetunie, China, India en de Verenigde Naties er niet van om de ANC-leider te onvangen. "Wij keren naar huis terug om de strijd voort te zetten", zo verzekerde Tambo zijn gehoor altijd.

VREDELIEVEND

Omstanders typeerden Tambo overwegend als een zachtmoedig en vredelievend man. Tijdens zijn ballingschap zei hij herhaaldelijk dat hij in feite niet meer deed dan de zaken waarnemen voor de werkelijke leiders, van wie Nelson Mandela de belangrijkste was.

Ondanks deze terughoudendheid stond Tambo achter het besluit van het ANC om de apartheid gewapend te bestrijden. Als jurist - in 1952 begon hij samen met Nelson Mandela een advocatenkantoor - verdedigde hij deze beslissing die het ANC begin jaren zestig nam keer op keer. In een rede tot de Wereldraad van Kerken in mei 1987 legde hij uit: "Het blanke bewind laat ons geen andere keus dan de wapens op te nemen. Om het geweld een halt toe te roepen dient een einde te worden gemaakt aan het apartheidssysteem. Wij zijn ertoe gedwongen met wapens te strijden om dit doel te verwezenlijken".

Sinds Tambo deze uitspraken deed is er het nodige veranderd in Zuid-Afrika. Pretoria liet in februari 1990 Mandela vrij en legaliseerde datzelfde jaar het ANC. De anti-apartheidsorganisatie zwoer daarop de gewapende strijd af waarna een moeizaam overleg op gang kwam. Dat moet uiteindelijk resulteren in een democratisch en non-raciaal Zuid-Afrika.

Hoe Tambo over de politieke ontwikkelingen in Zuid-Afrika dacht was niet bekend. Hij kreeg in augustus 1989 een beroerte. Wegens oververmoeidheid zeiden zijn artsen, waarna hij - zeker na de vrijlating van Mandela - steeds meer naar de achtergrond verdween. De ANC-top hield hem wel dagelijks op de hoogte van de gang van zaken in Zuid-Afrika.

BOERENGEZIN

Tambo werd op 27 oktober 1917 geboren in een boerenfamilie in Bizana, in Kaapprovincie. Hij volgde onderwijs op missiescholen en ging studeren aan de universiteit van Fort Hare, waar vele Afrikaanse staatsmannen zijn opgeleid. Tijdens zijn studie ontmoette hij jonge militante leden van het ANC, onder wie Mandela. Tambo was in 1944 een van de oprichters van de jeugdliga van het ANC en vijf jaar later werd hij lid van het Nationaal uitvoerend comité, het hoogste uitvoerend orgaan van het ANC.

In 1952 opende hij met Mandela een advocatenkantoor in Johannesburg. Wegens zijn steeds toenemende betrokkenheid bij het ANC kreeg hij in 1954 en 1959 beperkingen van zijn bewegingsvrijheid opgelegd en toen in 1960 het ANC tot een verboden organisatie werd verklaard, verliet Tambo onmiddellijk Zuid-Afrika. Na de dood van Albert Lutuli in 1967 nam Tambo het voorzitterschap van de organisatie op zich. Hij werd in juni 1985 voor vijf jaar herkozen.

De charismatische Tambo oogstte lof van zowel vriend als vijand. Mandela stelde dat hij meer dan een wapenbroeder voor hem was. "Hij is al meer dan vijftig jaar mijn beste vriend".

Zelfs de Zuidafrikaanse regering had wel eens een goed woord voor hem over. In het begin van de jaren zestig verdedigde de toenmalige minister van Buitenlandse Zaken Eric Louw het apartheidsbeleid van zijn regering met de opmerking dat Zuid-Afrika een man van het kaliber van Tambo had voortgebracht.

Land ruilen voor vrede niet zo rampzalig
Ezer Weizman: Na een grillige politieke carrière president

TEMPERAMENTVOL, OPVLIEGEND, wispelturig, zo heet hij te zijn, de man die in mei Israels nieuwe president wordt als opvolger van Chaim Herzog. Een feit is dat Ezer Weizman (68) nimmer een blad voor de mond placht te nemen en een uiterst grillige politieke carrière heeft gevolgd. Van *Likudnik* en rechterhand van oud-premier Menachem Begin werd hij lid van de Arbeiderspartij, vredesduif en voorstander van praten met de Palestijnse Bevrijdingsorganisatie PLO.

Weizman, geboren als zoon van een vermogend zakenman, zou een lid van de Israelische aristocratie kunnen worden genoemd. Zijn oom Chaim Weizman was Israels allereerste president, zijn vrouw de zuster van de eerste vrouw van Moshe Dayan. Hij groeide op in Haifa, Israels meest Arabische stad, waar Arabieren tot de familievrienden en zakenrelaties van zijn vader behoorden.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog meldde Weizman zich achttien jaar oud bij de Royal Air Force. Een paar jaar later werd hij een van Israels eerste oorlogsvliegers in de onafhankelijkheidsoorlog van 1948-49. In 1958 werd hij chef van de luchtmachtstaf. De door hem opgebouwde luchtmacht werd de beste van het Midden-Oosten en was in 1967 een beslissende factor bij het winnen van de juni-oorlog. Weizman was toen tweede man van de generale staf achter generaal Yitzhak Rabin. Zijn poging om Rabin op te volgen lukte echter niet: "Daar is Ezer te wispelturig voor", zei zijn zwager Dayan, die toen minister van Defensie was.

FELLE HAVIK

Weizman verliet daarop de dienst. Voor de Herut-partij van Menachem Begin werd hij minister van Vervoer in de regering van Golda Meir. Dat duurde echter maar kort, want Begin keerde deze nationale coalitie spoedig de rug toe. In 1976-77 was Weizman organisator van de verkiezingscampagne van de Likud en hij was er, meer dan Begin zelfs, die een deel van de campagne wegens hartproblemen verstek moest laten gaan, grotendeels verantwoordelijk voor dat de Likud won.

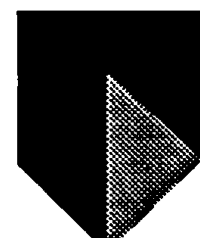
Weizman werd minister van Defensie in Begins eerste kabinet. De felle havik Weizman verraste echter vriend en vijand door zich na de komst van president Sadat naar Jeruzalem (1977) te ontpoppen als duif en persoonlijke vriend van Sadat. Met Dayan (toen minister van Buitenlandse zaken) werd hij een van de drijvende krachten achter de onderhandelingen en vaak lagen zijn ideeën dichter bij die van de Egyptische president dan bij die van de israelische premier.

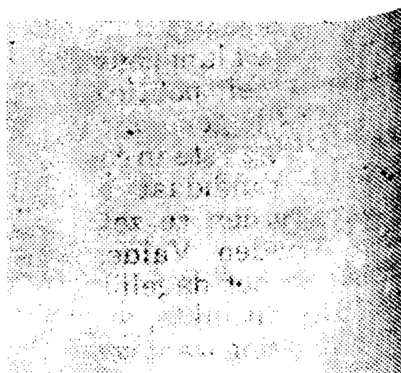
In 1980 kwam het tot een breuk. Weizman verliet de Likud. In een boek, *The battle for peace* (1981), beschreef hij zijn rol in het vredesproces, waaronder zijn vele privé-contacten met Sadat. Hij verklaarde intussen voor het opgeven van land voor vrede te zijn: "Ik accepteer het feit dat de politieke omstandigheden van Israel - Palestina - kunnen eisen dat het gedeeld wordt langs lijnen die misschien niet samenvallen met zijn historische of geografische grenzen. Ik beschouw dat niet als een ramp".

BEELDENGALERIJ

In hetzelfde boek beschreef Weizman de Herut-partij als een 'beeldengalerij gewijd aan het verleden' en zei hij dat veel van zijn vroegere collega's in het kabinet "als zij in het midden van de nacht zouden worden gewekt, zich direct de kleinste details zouden kunnen herinneren over gebeurtenissen uit 1910 in Plonsk, maar niet het flauwste idee zouden hebben van wat er verleden week omging in Israel in een Arabisch dorp".

In 1984 keerde Weizman terug in de Knesset aan het hoofd van een eigen driemanspartijtje, Yahad (Samen), dat later opging in de Arbeiderspartij. In 1989, hij was toen minister van Wetenschap in een 'nationaal' kabinet, scheelde het weinig of hij was door premier Yitzhak Shamir de laan uitgestuurd, omdat hij via een tussenpersoon contact had gehad met de PLO. De laatste paar jaar was Weizman gewoon parlementariër, maar in 1992 - vlak voor de verkiezingen - nam hij ontslag. "Wellicht", zei hij toen al, "keer ik in 1993 terug als president".

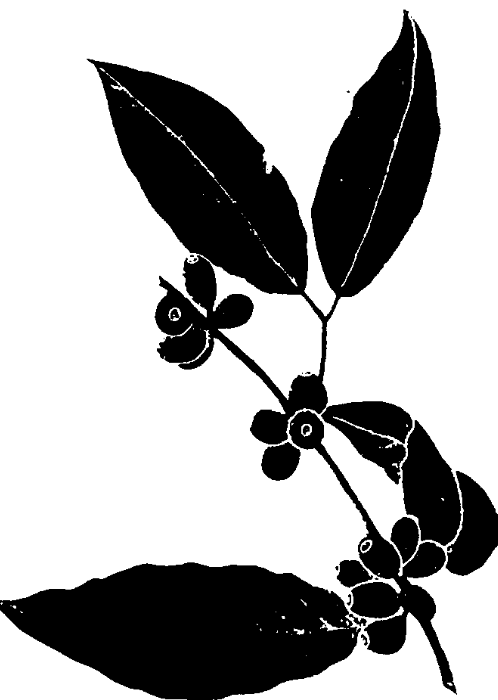

Koffie moet structureel omhoog

Coöperatie de enige redding voor Mexicaanse koffieboeren

DE HITTE ligt als een dikke moltondeken over de Costa Grande in Guerrero, een van de 31 federale staten van Mexico. De luchtvochtigheid nadert de honderd procent. Dit gebied ten westen van Acapulco waar de koffie gedijt, wordt door de bewoners een paradijs genoemd, een hemel waar men in *slow-motion* lijkt te leven. Maar het is een strijdbare *slow-motion*, want het gevecht om het dagelijks bestaan kent geen adempauze.

= door Jeantine van de Wijdeven =

Laurentino is gekleed in een rafelige broek en versleten T-shirt. Hij heeft een tas en een jachtgeweer in zijn verweerde handen. Op de tas staat een grote vuist: het symbool van de *Coalición*, een boerencoöperatie. "Onafhankelijkheid, waardigheid en zelfrespect. Daarom ben ik boer", zegt Laurentino vol trots. Hij is arm. Zijn huis is een hutje, gebouwd van takken. Met hard ploeteren verdient hij ongeveer tien gulden per dag. "Jarenlang heb ik als ober gewerkt in het chique Holiday Inn hotel in Chilpacingo, de hoofdstad van Guerrero. Ik verdiende daar een stuk meer dan nu, maar ik was het zat, die neerbuigendheid van de rijken en de verplichting om me voortdurend onderdanig op te stellen. Ik had nauwelijks persoonlijke vrijheid. De directie bepaalde zelfs op welke partij je moest stemmen op straffe van ontslag". Tien jaar geleden ging hij terug naar de Costa Grande om zijn oude beroep van boer op te pakken. Alleen was het hem waarschijnlijk niet gelukt het hoofd boven water te houden. Laurentino: "Ik heb me aangesloten bij de *Coalición*, daardoor kan ik goedkoper inkopen, voor een betere prijs verkopen, en bovendien heb ik invloed op het beleid. De *Coalición* is namelijk democratisch. Belangrijke beslissingen nemen we altijd met z'n allen. Ik ben nu oneindig veel rijker dan toen".

VIJAND

Laurentino is slechts een van de vele mensen die regelmatig het kantoor van de coöperatie bezoekt. De bedrijvigheid in het gebouw van de *Coalición* de Ejidos de Costa Grande, de boerencoöperatie in het gebied ten westen van Acapulco, staat in schril contrast met de bewegingsloze hitte in de stoffige straten van het dorpje Atoyac. Dit kantoor is het kloppende hart van de boerenorganisatie die sinds haar oprichting zo'n elf jaar geleden, nu al meer dan 2000 families als leden telt. Boeren en winkeliertjes, maar ook inwoners uit de sloppenwijken hebben zich aangesloten. Heel verschillende groepen, maar verenigd met hetzelfde doel: een menswaardig bestaan.

In 1981 namen drie landbouwkundige ingenieurs, Arturo Garcia, Zohelio Jaime Chávez en Patricio Barriento het initiatief tot de oprichting van de *Coalición*. De drie mannen zijn zonen van eenvoudige boeren met grote gezinnen. Dankzij de noeste arbied van ouders, broers en zussen hadden ze kunnen studeren. Toen ze terugkeerden naar de Costa Grande werden ze opnieuw geconfronteerd met de armoede en economische problemen van de boerenbevolking. Door het stichten van de coöperatie hebben ze de produktiekosten weten te drukken en stonden ze sterker in de onderhandelingen met de koffie-opkopers. Het zijn de eerste stappen in het gevecht tegen de armoede. De coöperatie slaat aan en in korte tijd is het aantal aangesloten groepen een veelvoud van de oorspronkelijke zeventien. De Coalición start landbouwcursussen en geeft politieke scholing. Bij gemeenteraadsverkiezingen staan coöperatieleden kandidaat en her en der worden ze zelfs gekozen. Amadeo Valdez, secretaris van het dagelijks bestuur: "Dat dit lukte, was echt een verrassing want verkiezingsfraude is hier eerder regel dan uitzondering. Wij zien de regering als onze grootste vijand. Zij zijn als de dood voor ons omdat wij niet bij de officiële, maar corrupte, boerenorganisaties aangesloten zijn. Die organisaties doen niets voor de boeren. Ze verkwanselen onze belangen door veel te lage prijzen te accepteren en ze brengen zo de boeren aan de rand van de afgrond". De *Coalición* heeft een grote aantrekkingskracht op de bevolking van de Costa Grande. Regelmatig melden zich aspirantleden op het kantoor in Atoyac. Ook komen er vaak verzoeken binnen van boerengemeenschappen in andere staten van Mexico om informatie. Vertegenwoordigers van de *Coalición* de Ejidos reizen naar verre uithoeken van Mexico om te helpen bij het opzetten van nieuwe coöperaties.

GUERILLA

In de geschiedenis van de Costa Grande en het Sierra Madre-gebergte is regelmatig sprake van 'oorlog'. Emiliano Zapata en Pancho Villa trokken in het begin van deze eeuw met hun legers richting Mexico-stad. Ze eisten dat het grootgrondbezit zou worden afgeschaft. In hun gelederen bevond zich menig boerenzoon uit Guerrero, een van de armste en heetste staten van Mexico.

De revolutie werd een succes en in de jaren dertig ontstond het systeem van Ejidos. Een systeem waarbij landbouwgronden verdeeld werden onder de boeren, maar zonder dat zij eigenaar werden. De grond was en is gemeenschappelijk (staatsbezit dat 'verpacht' wordt aan de bewerkers. Dit systeem biedt de boere mogelijkheid een vast basisinkomen te verwerven. De regerende PRI (Partij van de geïstitutionaliseerde revolutie), die al zo'n tachtig jaar aan de macht is, wil van dit systeem af. Al sinds de jaren zeventig onderneemt zij pogingen in die richting. De bewoners van de Costa Grande voerden tussen 1970 en 1974 al een guerilla-oorlog om de Eijidos te behouden. Het was oorlog in het paradijs. De harde strijd ontwrichtte het leven in het Sierra Madre-gebergte volledig. Zo'n twintig jaar later weten ruim driehonderd families nog steeds niet waar hun vaders en zonen gebleven zijn.

TURKS STOOMBAD

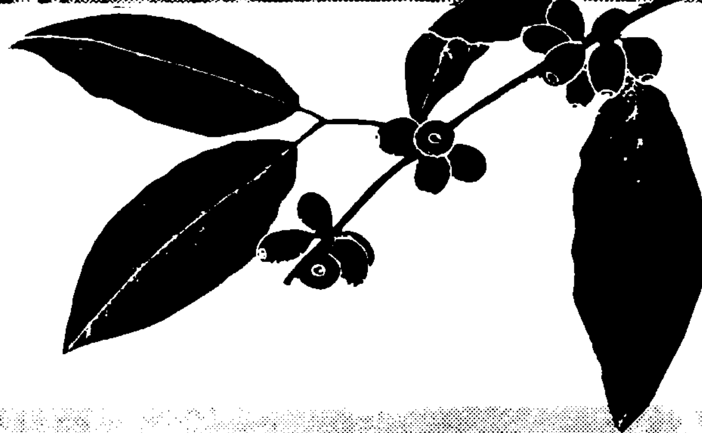
De mannen van Guerrero hebben zich hierdoor niet laten ontmoedigen. Door het bloedige verleden zijn ze zich steeds bewuster geworden van hun vaak ellendige positie. Dit wordt bewezen door zo'n twintig koffieboertjes in een afgelegen dorpje die met overtuiging discussiëren over het kapitalisme, over de armoede als gevolg van de economische tweedeling tussen het Noorden en het Zuiden van de wereld en over het belang van de democratie. We zijn nu in Las Trincheras, een piepklein gehucht hoog in de bergen van de Sierra Madre del Sur. Uren reizen over vrijwel onbegaanbare wegen, nagenoeg totaal geïsoleerd van de rest van de wereld. Het is een broeierige woensdagmiddag. Op hun dooie gemak, hun enorme kapmessen nochalant op de schouders arriveert de ene na de andere boer voor de *reunión* (vergadering) in het huis van *el presidente* José Barrero, de gekozen voorzitter van de boeren.

Deze *reunión* is er een van de ruim honderd die er in de zomermaanden in de Costa Grande gehouden worden. Alle leden worden op de hoogte gebracht van de stand van zaken in de coöperatie en moeten hun oordeel uitspreken over de toekomstplannen van het bestuur van de boerenorganisatie. Zo bestaan er ideeën om de *Coalición* flink uit te breiden. Nu bestrijkt de coöperatie nog slechts een kwart van de Costa Grande en organiseert ze voornamelijk koffie- en kokosproducenten. Maar binnnen vijf jaar moeten alle Costa-bewoners lid kunnen worden: boeren, maar ook vissers, fabrieksarbeiders en vrouwen. Verder wil het dagelijks bestuur een keten van kleine winkeltjes oprichten in alle dorpen, gehuchten en wijkgemeenschappen waar tegen bodemprijzen voedsel, kunstmest, bestrijdingsmiddelen en landbouwwerktuigen te koop zijn. De winkels moeten door de bewoners zelf gerund worden en ze zijn gemeenschappelijk bezit van de gebruikers. Ook in Las Trincheras wordt hierover vergaderd. De mannen zitten op de grond, op klapstoelen of op balen suiker. Ze hangen door het geopende raam of leunen tegen een van de houten palen die het uit palmbladeren bestaande dak ondersteunen. Tussen hun voeten slapen kinderen, scharrelen kippen en zoeken uitgemergelde honden naar wat eetbaars. Varkens die wat te opdringerig worden, zijn niet welkom. Evenals trouwens de muggen die zich met duizenden tegelijk op de aanwezigen storten. De *reunión* duurt uren, langzaam zakt de zon achter de bergtoppen en een tropische regenbui verandert het dorpje in een soort Turks stoombad. De vrouw van *el presidente* serveert hete, zoete koffie. De aanwezigen luisteren naar elkaar. Iedereen krijgt de kans om zijn zegje te doen zonder onderbroken te worden. Slechts de snerpende protesterende kreet van een oranje-groene papegaai in een heel klein kooitje doet enkele aanwezige verstoord opkijken. Men heeft de tijd en neemt die ook. Het is ver in de avond en pikkedonker als de plannen goedgekeurd zijn.

'ZUIVERE' KOFFIE

Koffie is voor de meeste boeren van de Costa Grande de belangrijkste bron van inkomsten. Zeventig procent van de jaarlijkse koffieproduktie gaat naar het buitenland. Voor de boeren van de *Coalición* zijn de Nederlandse koffiedrinkers de voornaamste afnemers. En dat is helemaal niet toevallig. Sinds een paar jaar heeft de boerencoöperatie contact met de Max Havelaar Stichting, de Nederlandse importeur van 'zuivere' koffie. De prijs die deze organisatie betaalt voor een *quinta* (baal) koffie van 46 kilo is bijna negentig procent hoger dan de prijs die betaald wordt op de internationale koffiemarkt. Geven commerciële handelaren 63 dollar per baal, Max Havelaar garandeert de boeren een prijs van minimaal 120,50 dollar. Die prijs is gebaseerd op afspraken die tot voor een paar jaar terug tussen koffieproducenten en -consumenten als absolute bodemprijs gold. Drie jaar geleden varieerde de prijs nog van 120 tot 140 dollar per baal. Het ineenstorten van de koffieprijs is een ramp voor de boeren. Zelfs met de hulp van de Max Havelaar Stichting kunnen ze nauwelijks overleven. In de afgelopen jaren is de ondervoeding van kinderen schrikbarend gestegen. Dokter Salomon García: "Bijna vijftig procent van de kleintjes tot vijf jaar heeft een ondergewicht van vier á vijf kilo. Het enige dat echt helpt, is een structurele forse verhoging van de koffieprijs naar boven de tweehonderd dollar per 46 kilo. Maar ja, daar ziet het voorlopig niet naar uit". De boeren mogen dan de eerste slag in de oorlog tegen corruptie en armoede hebben gewonnen, zeker van de eindzege zijn ze nog lang niet.

Volledige controle op financiën en organisatie

Mirakel Tilburg mogelijk ook leerzaam voor Antillen

DE GEMEENTE Tilburg, met z'n ruim 160.000 inwoners in grootte vergelijkbaar met het eiland Curaçao, was in 1984 praktisch failliet. Er was geen geld voor zaken als b.v. groenvoorziening en recreatie. Maar anno 1993 ziet het er veel rooskleuriger uit. Sterker nog: met een omzet van 1 miljard gulden prijkte er het afgelopen jaar een overschot van 12 miljoen gulden op de begroting. Voor 'groen en recreatie' is 15,9 miljoen gereserveerd. Welk mirakel is in deze Noordbrabantse gemeente geschied en zou het voorbeeld niet gevolgd kunnen worden bij ons in de Antillen en Aruba, waar de overheden jaar in jaar uit kampen met enorme tekorten op de begrotingen en waar al jaren gepraat wordt over privatiseren e.d. zonder dat er iets concreets uit de bus komt ?

G. J. Wolters is 'hoofd concernmiddelen' van de gemeente Tilburg. Hij vertelt dat Tilburg sinds 1982 fungeert als een holding met zelfstandig opererende werkmaatschappijen. De ommezwaai was volgens Wolters een pure noodgreep. Hij zegt: "Midden jaren tachtig had niemand meer enig zicht op de financiële situatie. De ene dag was er een tekort van 1 miljoen, de volgende dag van 4 miljoen. Toen is besloten het roer rigoureus om te gooien. Er was niets te verliezen". In de daarop volgende jaren werd het concern-concept consequent en tot in detail doorgevoerd. Met als gevolg dat de gemeente haar financiën en organisatie nu volledig onder controle heeft.

De prestatie van Tilburg heeft inmiddels zoveel belangstelling gekregen, dat haar formule, het 'concern-dienstmodel', sinds kort via een aparte vennootschap wordt verhandeld en ter imitatie aangeboden. Deze vennootschap de 'B.V. Centrum Bestuurlijke Vernieuwing' is een *joint venture* samen met het accountantsbureau Deloitte & Touche. De provincie Overijssel en twee Nederlandse gemeenten zijn reeds klant. Ook steden in Duitsland, Zwitserland en Zweden tonen serieuze belangstelling.

"De samenwerking met Tilburg is tot stand gekomen toen we er achter kwamen dat we afzonderlijk gelijksoortige ideeën hadden ontwikkeld", zegt J. Sietsma van Deloitte & Touche. "Ons bureau levert de theoretische kennis, de gemeente Tilburg stelt haar praktijkervaring ter beschikking. 20Wij hebben een vijf-fasen model ontwikkeld aan de hand waarvan een lokale overheid kan leren haar ideële doelstellingen op een bedrijfsmatige manier te vertalen".

De BV zal zelf geen mensen in dienst nemen. Per opdracht wordt een team samen gesteld met personeel van zowel Deloitte & Touche als de gemeente Tilburg en mogelijk externe adviseurs. Statutair is vastgelegd dat een groot deel van de mogelijke winst voor onderzoek naar nieuwe methodieken zal worden gereserveerd. Een overheid die winst maakt?

McDONALD'S

"Een stad is geen bedrijf", waarschuwt prof. dr. R.J. in 't Veld, hoogleraar bestuurskunde aan de Erasmus Universiteit van Rotterdam. "Zij mag nooit op de markt meedoen als dominante speler. Als een gemeente doorschiet naar een te bedrijfsmatige aanpak, reduceert zij de burger tot een soort McDonald's klant. Er valt dan niets meer te kiezen. De politieke dimensie gaat verloren". De Rotterdamse hoogleraar refereert hiermee aan de discussie die al jaren in Nederland wordt gevoerd over bestuurlijke vernieuwing.

De Tilburgse vinding is overigens niet uniek. In de jaren tachtig begonnen verscheidene zogenaamde 'honderdduizend-plus' gemeenten in Nederland (Groningen, Enschede, Delft, Nijmegen, Arnhem, etc.) experimenten met een zelfde aanpak. Maar Tilburg was wel één van de eerste steden, die deze nieuwe vorm van bestuur zo radicaal en consequent volhield.

In zeven jaar tijd reduceerde Tilburg zijn bestuurlijk apparaat met 3000 ambtenaren tot 1700 formatieplaatsen, een prestatie waar de 'lumpsum en wachtgeld excersctie' die enkele jaren geleden op Curaçao plaatsvond bij verbleekt.

De sterk afgeslankte organisatie kreeg een compacte structuur. Op 'concernniveau' werd een ondersteunende bestuursdienst met 23 personeelsleden geformeerd. De zestien bestaande gemeentelijke diensten werden teruggebracht tot zeven t.w.: algemene zaken, openbare werken, sociale werkvoorziening, welzijn, brandweer, milieu en politie (die binnenkort op zal gaan in een regionaal netwerk). Deze bestuurseenheden kregen meer bevoegdheden en verantwoordelijkheden.

UITVERKOOP

Daarnaast hield de gemeente uitverkoop. Zo werden onder andere het recreatiepark De Beeks Bergen, 20Energiebedrijven en de Tilburgse Hypotheekbank verkocht. Sommige afdelingen die in principe privatiseerbaar waren, werden juist uitgebreid, zoals b.v. de vuilophaaldienst, die nu ook in naburige gemeenten het huisvuil is gaan ophalen. "In feite werken we hiermee niet met winst, maar als je een hogere dekking voor je *overhead* kosten vindt, gaat de prijs per eenheid omlaag", zegt hoofd concernmiddelen Wolters.

Het verwijt dat Tilburg oneerlijke concurrentie, ten opzichte van het bedrijfsleven zou plegen, omdat de gemeente geen BTW hoeft te berekenen, vindt Wolters niet steekhoudend. "Waarom meer betalen dan nodig is? We maken gebruik 20van de bestaande wetgeving", zegt hij.

Kortom in Tilburg werd de filosofie van decentralisatie en marktgericht denken, die het bedrijfsleven al honderd jaar aanhangt, opeens liefdevol omarmd.

"In feite zijn we een soort warenhuis geworden", zegt Wolters. "Onze zeven afdelingen brengen 250 'produkten' aan de man. Als voorbeeld noemt hij de milieudienst. Produkten ervan zijn ophalen van huisvuil, glas, papier, of chemisch afval. Voor al die produkten afzonderlijk zijn heel exact doel, kwantiteit, kwaliteit, exploitatie en kengetallen opgesteld. Zo ontstaat een duidelijk overzicht van de bezigheden van de gemeente., en hoe met budgetten wordt omgesprongen", betoogt Wolters.

Drie keer per jaar wordt een ambtelijk rapport uitgebracht door de diensthoofden over de besteding van budgetten. Er wordt dan tevens een prognose van de resultaten gegeven. Bovendien moet de directeur verantwoordeling afleggen over zaken als automatisering en personeelsbeleid.

Mocht blijken dat de doelstellingen niet worden gehaald of dat de begroting niet klopt, dan kan er tijdig worden bijgestuurd. Wolters: "De snelheid waarmee we inzicht in de stand van zaken hebben, is essentieel. Als een budget wordt overschreden of anders besteed, kan de gemeenteraad of het college van wethouders dat direct bijsturen en niet, zoals dat in het verleden was, drie jaar na dato.

MISPLAATST

In theorie klinkt dat heel aardig, maar de praktijk blijkt soms anders. Onlangs kwam bij voorbeeld aan het licht dat de milieudienst de verantwoordelijke wethouder maanden lang belangrijke informatie had onthouden. Critici concludeerden hieruit dat Tilburg de grenzen van verzakelijking had bereikt.

Wolters vindt deze argwaan echter niet terecht. "De gemeente wapent zich tegen misplaatste territoriumdrift van afdelingen", zegt hij, "door goede communicatie en het benadrukken van het gemeenschappelijk belang". "Winst, of liever gezegd, niet-opgemaakt budget, moet altijd worden teruggestort in de gemeentekas. Omgekeerd geldt ook: als ergens een tekort ontstaat, wordt dat op alle diensten verhaald en niet alleen op de desbetreffende sector. Zo wordt het een gemeenschappelijk probleem".

Dat zo geen prikkel

Vervolg op pag. 8

St. Barths: Caribisch pareltje met Zweedse en Normandische wortels

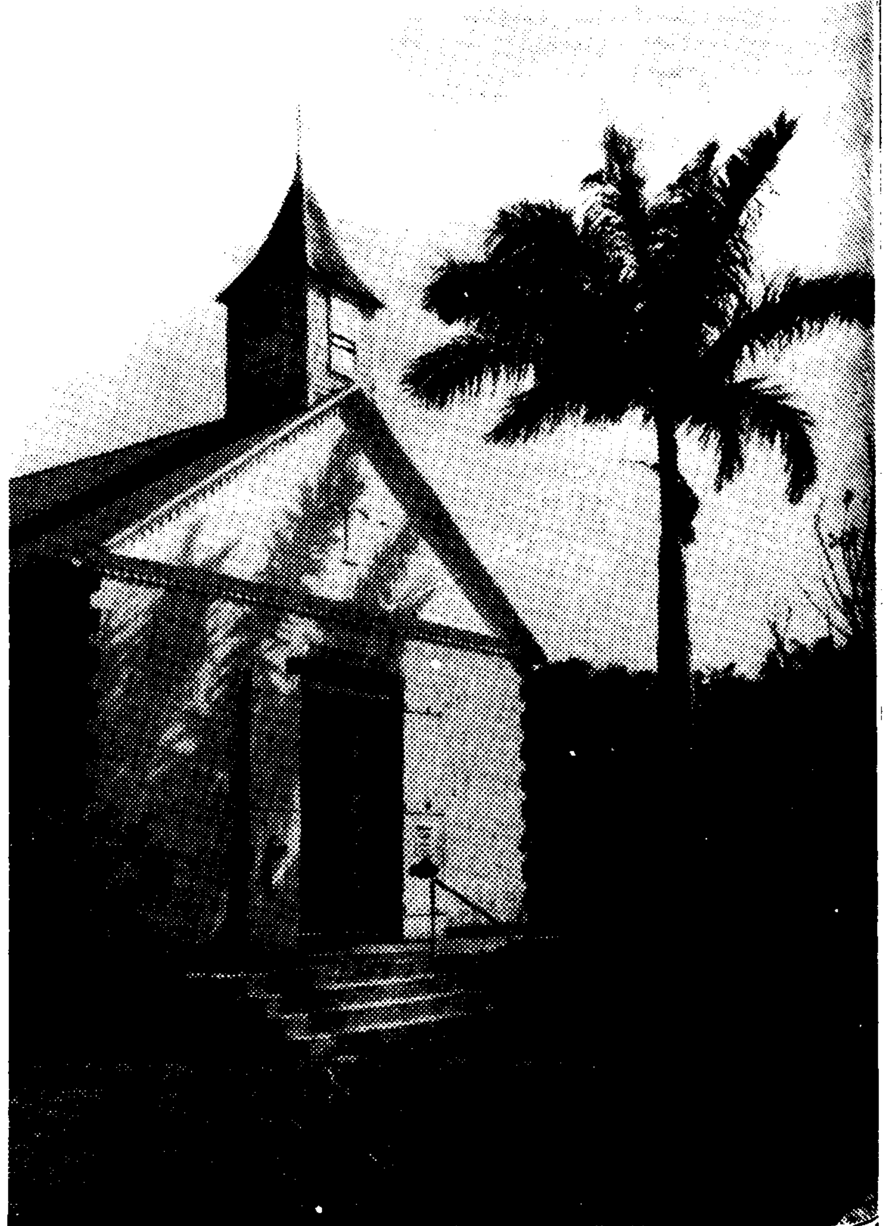
= door Marius Bremmer =

GUSTAVIA — Gustavia? Ik kan de naam van de hoofdstad van het eiland St. Barthelemy maar moeilijk plaatsen. Vorsten worden in het Caribisch gebied dan wel vaker vernoemd, denk aan Willemstad of Georgetown, maar had een Zweedse koning Gustav koloniale belangen in het Caribisch gebied? Mijmerend in mijn jeep werd ik bruut ingehaald door een gammele pick-up, waar een trotse Deense dog mee vervoerd wordt. Zouden er dan toch meer bewijzen zijn van een Scandinavisch koloniaal verleden op dit onbekende eiland...?

Het voert te ver om te zeggen dat ik tot doel heb gesteld om alle 900 eilanden en eilandjes van de Cariben te bezoeken, maar een voorzichtig begin kan natuurlijk geen kwaad en af en toe pik ik weer eens een eilandje mee als ik voor mijn werk op Sint Maarten ben.

■ *Ile de Saint-Barthelemy —de naam in het Frans — heet op het vliegveld gasten welkom in drie talen: eerst het Zweeds, dan het Engels en het Frans...*

■ *De episcopaalse kerk stamt nog uit de Zweedse tijd (1854) en is roomser dan ik inschatte...*

Columbus heeft mijn reisdoel — dat ook kortweg St. Barths wordt genoemd — op zijn tweede reis in 1493 ontdekt en genoemd naar zijn jongere broer Bartolomeo. Misschien eigenlijk wel te veel eer voor zo'n droog en steenachtig eiland, waar geen goud of zilver wordt aangetroffen en waar geen suikerriet — het groene goud — wil groeien: zaken die koloniale harten in de 17e eeuw onstuimig doen kloppen.

Het eiland wordt met rust gelaten, tot de Fransen er vanuit het naburige St. Kitts een oogje op laten vallen en in 1648 kaapt aldus een groepje van 50 Normandiërs het eiland onder de neus van de Engelsen weg. Alle 50 worden ze afgeslacht en opgegeten door bloeddorstige Carib-indianen en het kost grote moeite om nog eens 30 vrijwilligers te vinden om de bezetting over te doen. In 1651 wordt het eiland —nota bene — verkocht aan de ridder van het mediterrane Malta!

Nu eens wordt het eiland benut door piraten (om Spaanse goudtransporten vanuit Peru te overvallen), dan weer gebruiken schepen de luwte van de vele baaien van het eiland om te schuilen voor het wispelturige Caribische weer. Met de verbouw van tabak en katoen en met het mesten van vee voor de verkoop aan langskomende schepen weet een gering aantal bewoners (meest protestantse Hugenoten uit Frankrijk) zich in leven te houden. Tropische ziekten, aanvallen van piraten, de weerslag van de vele oorlogen in de regio en af en toe uitbrekende branden maken het leven op St. Barths niet altijd tot een lolletje.

GUSTAV ADOLF III

Pas in 1785 wordt de Franse koning Lodewijk XVI zich werkelijk bewust van het bezit van St. Barthelemy. In ruil voor pakhuizen in de Zweedse haven Göteborg krijgt koning Gustav op de kille 7e maart van dat jaar het zwoele St. Barths als tropische verrassing aangeboden. Dit alles uiteraard inclusief de bevolking: 458 blanken en 281 negers.

Het Zweedse tijdperk doet het ingeslapen eiland weer opschrikken. De naam van het hoofdstadje wordt veranderd in Gustavia, naar de Zweedse koning Gustav Adolf III. Doordat het eiland tot vrijhandelszone wordt verklaard, trekt de bezigheid fors aan. In 1806 zijn er maar liefst 150 zaken op het gebied van handel- en nijverheid in de opmerkelijk netjes geplaveide straten van Gustavia. Jaarlijks doen vele duizenden schepen de besloten gelegen haven aan. Vanaf vier forten wappert fier de Zweedse vlag en de koning laat een garnizoen van 260 soldaten het eiland verdedigen en de orde en rust handhaven. De opleving van 's eilands economie zakt weer in aan het begin van de volgende eeuw: concurrentie van onder andere het Nederlandse St. Eustatius, de Deense(!) Maagdeneilanden en de opkomende Verenigde Staten. De bevolking van St. Barthelemy trekt massaal weg.

KADOOTJES

Twintig vierkante kilometer droge heuvels worden een blok aan het Zweedse been. Helaas blijkt vooreerst niemand geïnteresseerd; de Verenigde Staten en zelfs Italië willen het Zweedse kadootje niet accepteren. Op 16 maart 1878 wordt het eiland na een volksraadpleging dan maar teruggegeven aan Frankijk, onder het strikte beding dat het een vrijhandelsgebied blijft. zodat de bewoners in de toekomst niet door onaangename verrassingen op belastingebied zullen worden getroffen. De eilanders stemmen voor aansluiting bij Frankrijk met 561 voor en 1 tegen. St. Barthelemy wordt een dependance van het Franse Caribische bestuurscentrum Guadeloupe. De aanleg van een scheepswerf brengt niet de verwachte werkgelegenheid en het zal duren tot 1946, voordat absolute armoede weer voorbij is. In dat jaar krijgem de overzeese gebiedsdelen van Frankrijk de niet ongunstige status van provincie. Het eiland kan dan ook gaan meeliften in de opkomende stroom van toerisme; klein zal het blijven, zeker gezien de beperkte bouwgrond en de minimale landingsstrip.

DOODKIST

Grote vliegtuigen met toeristen kunnen op St. Barths niet landen en zelfs de landing met een klein toestel moet een avontuur zijn! Op het platform van Juliana Airport op St. Maarten staan twee toestellen van 'Air St. Barthelemy'. Voor mij staat gelukkig de kleinste klaar: een Cesna 402 B FL, die plaats biedt aan maar liefst acht passagiers en twee bemanningsleden. Het andere — iets grotere — toestel vertoont qua vorm een opvallende gelijkenis met een doodskist.

De vlucht kost bijna 80 dollar en blijkt die ochtend te worden uitgevoerd door slechts één persoon, een overjarige piloot. Hij laat het toestel vol tanken en betaalt gelijk met een Shell Credit Card (men wil op St. Maarten blijkbaar boter bij de vis). Zijn gelooide huid verraadt een lange carriere onder de tropenzon en ik hoop dat hij het ooit wel verder heeft gebracht dan deze Cesna. Bij het dicht klappen valt de deur van het toestel uit de scharnieren en een monteur moet er met een tang aan te pas komen om het euvel te verhelpen. Hopelijk blijft het hierbij. Eenmaal opgestegen, de Cesnna zwabberde door de passaatwind over de startbaan, hebben we een fraai uitzicht over de kustlijnen van St. Maarten. De knorrende motor van het toestel verandert van toon bij het nemen van enkele luchtzakken. Na nog geen tien minuten wordt de landing ingezet. De piloot koerst recht op een berg aan, kijkt verwachtingsvol de cabine in, trekt het toestel plots weer op en laat over de berg het toestel als een steen uit de lucht vallen, gelukkig (piepend en knarsend) wel op de landingsbaan, die hij in z'n volle lengte nodig blijkt te hebben. Hij laat het toestel uitrollen tot het eind van de baan, dat gemarkeerd wordt door een smal strookje strand en dan weer de zee. Goede remmen zijn op St. Barths dus een noodzaak!

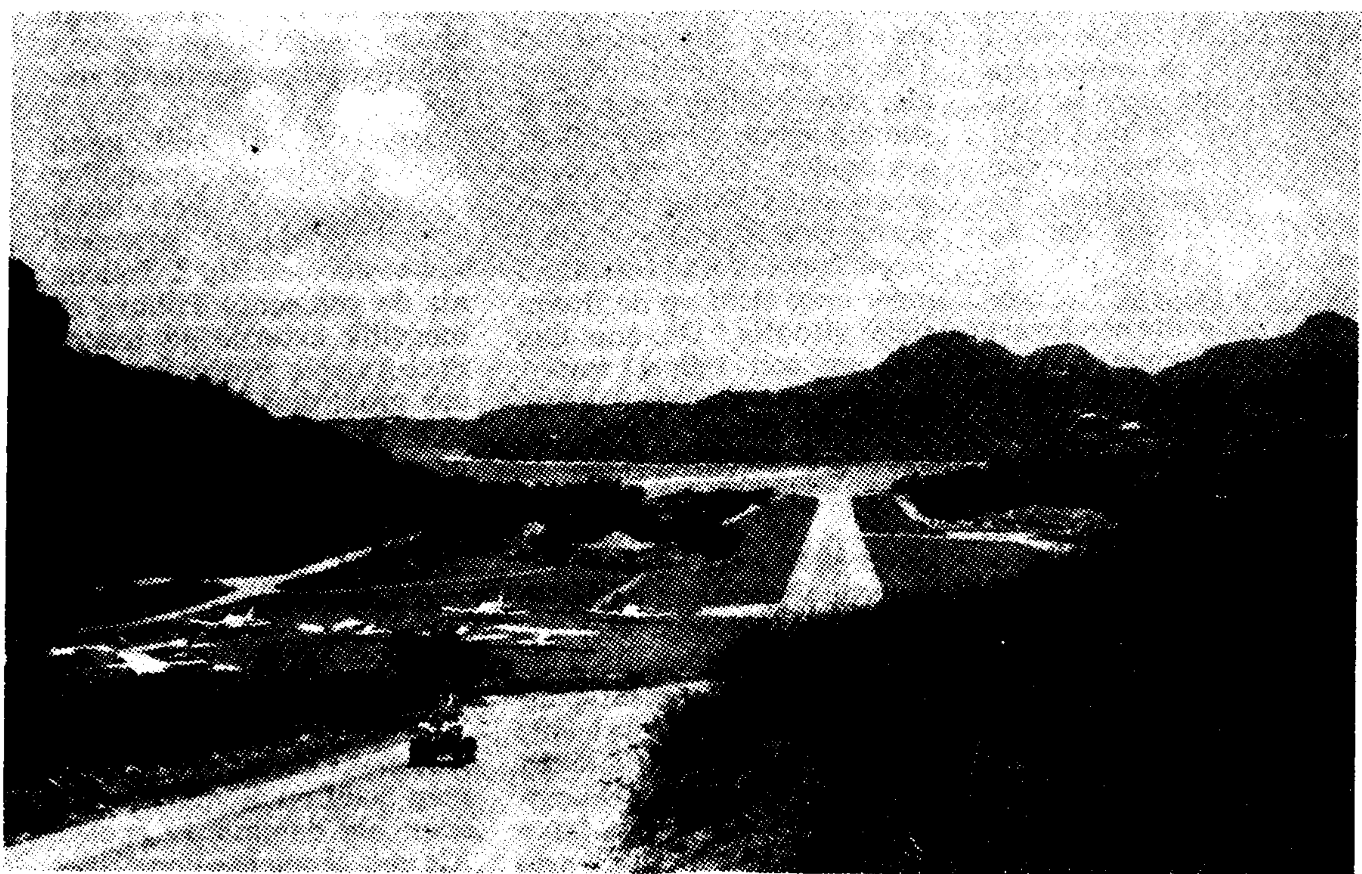
ROTHSCHILD

Het gebouw van de luchthaven blijkt geheel uit hout opgetrokken en blinkt uit in Frans-Caribische stijl. Een Franse gendarme werpt een blik in de paspoorten van een paar passagiers en ik begeef me naar de plaats waar auto's gehuurd kunnen worden. Daar blijken maar liefst acht verschillende bedrijven van achter acht verschillende balies hun diensten aan te bieden. Alle acht personen achter de balie blijken een Europees uiterlijk te hebben, hetgeen toch opvallend te noemen is voor dit werk in dit deel van de wereld. De negerbevolking is weggetrokken en de ruim 3000 huidige bewoners van het eiland zijn voor meer dan 90% blank. Dit kleine getal bevat tevens namen van de groten der aarde, zoals De Rothschild en Rockefeller. Ze bouwden op St. Barths buitenissige onderkomens op de fraaiste stukken en hielden met krankzinnige grondprijzen het eiland lange tijd tot een exclusief paradijs.

De laatste jaren heeft een breder publiek de wuivende palmen, de poederwitte stranden en de veelkleurige zee ontdekt. Enkele peperdure hotels op het St. Tropez-achtige noorden van het eiland houden de toeristische populatie overigens exclusief genoeg.

YUCCA'S

De ruim opgezette en appartementachtige laagbouwhotels bevinden zich aan weerszijden van de smalle weg die het eiland omcirkelt. Door royale besproeiing van de tuinen is er een groeiende en bloeiende tropische plantenweelde ontstaan. Het is een feest om door dit gebied te rijden: de bebouwing is grotendeels aan het zicht onttrokken, terwijl de bloemen van de oleander, de bougainville en de flamboyant en de palmen overheersen. Ze vormen het thuis voor kolibri's, geelbortsjes en roodkeelpiepers. Eigenlijk alleen in de omgeving van de hotels is het wat drukker op de weg, toeristen scheuren er rond met afzichtelijke buggy's, scooters, jeeps en huurauto's. Maar wie ben ik om er wat van te zeggen, nu ik me zelf in een open jeep bezondig aan de ontsiering van St. Barths?

■ *Het vliegtuig moet nog even optrekken over een berg; daar ligt dan de korte landingsbaan, die weer eindigt in zee...*

Buiten het hotelgebied wordt het haast verlaten beeld van het eiland bepaald door landbouwgebieden en boerderijen die Normandisch aandoen. Af en toe zie je fraaie en goed onderhouden buitenhuizen, die beslist niet met de Franse slag zijn gebouwd. Het wegennet is van uitstekende kwaliteit, zoals dat een provincie van Frankrijk betaamt. De wat ruigere berghellingen zijn in bezit genomen door eerst soms uitbundig bloeiende yuca's op stam, cactussen en hogerop droge bosjes, die weelderig begroeid zijn door dat type plantjes, dat in Nederland verkocht wordt als zou het geen water nodig hebben. Je ziet ze overal in bloemenzaken (en dus ook bij mensen thuis): een houten stammetje in gelijmd siergrind, waaraan weer zo'n vaalgroen sprietig plantje zonder wortels is gelijmd. Ze schijnen goed te gedijen in keukens en badkamers of moeten eens in de zoveel tijd even bestoven worden met een plantenspuit; maar hier neemt de natuur door de regentijd haar beloop.

RANJA MET KOEKJE

In de dorpjes lijkt de tijd te hebben stil gestaan. Mensen moeten vroeger veel onderling getrouwd zijn, want op bij voorbeeld het kerkhofje van St. Jean domineren de familienamen Lédée, Berry en Brian. De r.k. kerk staat op een iets hoger terrein dan het in het felle zonlicht oog verblindend witte kerkhof en nog weer een niveau hoger staat de losse kerktoren. Blijkens een pamflet in de kerk roept de synode van Guadeloupe de bewoners van de parochies op in het Frans: 'Families, stelt u open voor elkaar en voor de toekomst. Bekeert u en gelooft in het Goede Nieuws'.

Op zondag besluit ik een dienst bij te wonen in de Episcopaalse kerk, die zich vlak bij de haven van Gustavia bevindt. Hier is de voertaal Engels en de voorganger uit de VS afkomstig. Er zijn misdienaars, weliswaar vrouwelijke, en iemand houdt een fraai blikkerend kruis op een stok omhoog. Vioolmuziek zorgt voor muzikale omlijsting.

Na afloop van de dienst is er ranja met een koekje in een naburig huis. Voor de buitenstaander heeft het kerkvolk weinig oog en het gesprek met een Amerikaans gepensioneerd echtpaar — dat hier een paar maanden per jaar is komen wonen —komt niet veel verder dan hun opgewondenheid over het recente bezit van een video-recorder. Er is immers niets te doem op St. Barthelemy en thuis was men aan een breed scala van t.v.-zenders gewend; op dit eiland straalt dus zelfs de ether een en al rust uit en ben je teruggeworpen op je video!

Van de elders in het Caribisch gebied zo actieve pinkstergroepen is op St. Barths weinig te merken. Die slaan blijkbaar niet aan bij de van oorsprong overwegend Franse bevolking of de schatrijke Amerikanen. Wel, die hebben op dit eiland dan ook zonder meer kansen te over God uit zijn schepping te kennen.

KISS-ME-NOT

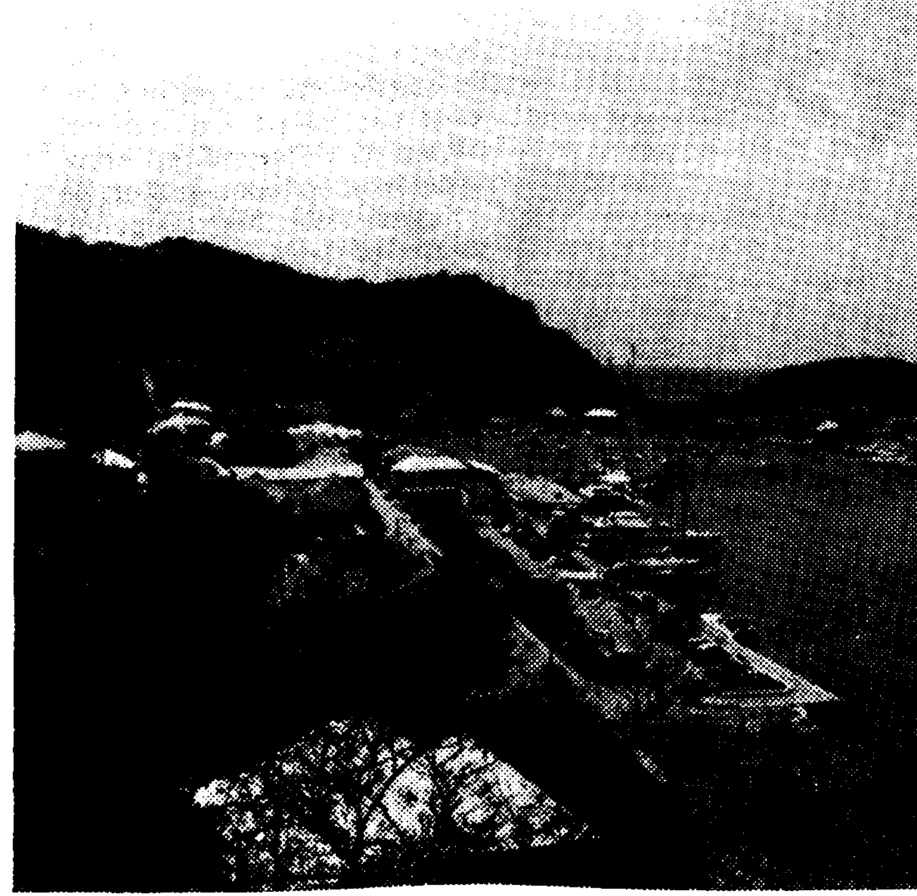
St. Barths wordt wel 'La Normandie Tropique' genoemd; daar is inderdaad veel voor te zeggen. Je kunt er heerlijke crêpes, verse croissants en goede Bordeaux met Franse francs betalen. Af en toe dragen oudere bewoners nog typisch Franse klederdracht. Wie Frans spreekt, doet dit met een haast onverstaanbaar nasaal Normandisch dialect. Soms zitten er Engelse of Zweedse woorden in of wordt het Frans verengelst of het Engels verfranst. In het vissersplaatsje Corossol dragen oudere vrouwen nog wel bij een lange hoog gesloten jurk een aparte witte muts, die 'quichenhotte' wordt genoemd. Dit woord schijnt een verbastering te zijn van 'kiss-me-not'; de muts werd niet alleen gedragen als bescherming tegen de zon, maar ook tegen lastige mannen!

Maar: er blijken dus ook Zweedse koloniale resten op het eiland te zijn, vooral in Gustavia. Sommige straten dragen Zweedse namen ('gatan') en naar het schijnt is in een toren en in de rode baksteen van sommige huizen een Zweedse stijl herkenbaar, Ik weet het niet, want ik ben nog nooit in Zweden geweest! Ook in monumenten op het kerkhof liggen Zweedse bewijzen en de vervallen forten Karl, Oscar en Gustav laten geen twijfel over Zweedse aanwezigheid bestaan. Mooier zijn haast de zeiljachten en de grote driemasters die buitengaats in het veelkleurige water 'Port de Plaisance' liggen.

Een overweldigend eiland! Nu heb ik zoveel gereisd, nu ken ik al zoveel van het Caribisch gebied, toch ben ik weer laaiend enthousiast. Aan de zuidkant van het eiland ga ik te water in de 'Anse du Gouverneur', een kleine baai die alleen te voet of per boot is te bereiken. Het strand is wit en schoon, het water is behaaglijk en glashelder, het uitzicht overweldigend. Jammer dat het nu niet de tijd van het jaar is dat hier de zeeschildpadden hun eieren komen leggen of dat er walvissen voor de kust buitelen. Zo is het ook voldoende. Pelikanen duiken van uit de lucht het water in. Dan prâát je toch niet meer over een Deense dog...?

■ *In 1981 liep een schip met averij de haven van St. Barths binnen. Het bleek vast te zitten aan een Brits anker, zoals dat van 1700-1825 te Liverpool werd gemaakt. Veel schepen vergingen in dit gebied door oorlogen, piraten en orkanen. Het anker is nu een fotoprooi voor Amerikaanse toeristen...*

■ *De natuurlijke haven van de hoofdstad Gustavia is merkwaardig vierkant...*

De bekentenis van Lúcio
MODERNE ROMAN UIT PORTUGAL

AL ENKELE JAREN verschijnen bij uitgeverij De Arbeidspers met regelmaat vertalingen uit het Portugees, zowel van schrijvers uit Portugal zelf als uit Brazilië. Daardoor heeft de Nederlandse lezer kennis kunnen maken met werk van schrijvers als Fernando Pessoa, Machado de Assis en Carlos Drummond de Andrade. Auteurs van wereldformaat, die in een voor velen minder toegankelijke taal schreven.

Bij dit rijtje in het Nederlands vertaalde Portugese auteurs kan sinds kort ook de naam van Mário de Sá-Carneiro worden gevoegd, van wie kort geleden de novelle *Confissao de Lúcio* onder de titel De bekentenis van Lúcio verscheen.

Sá-Carneiro werd in 1890 in Lissabon geboren en pleegde op 26 april 1916 zelfmoord door gekleed in smoking in een Parijse hotelkamer strychnine in te nemen. In een nawoord van Harrie Lemmens, de Nederlandse vertaler van de roman, lezen we onder meer dat de schrijver tijdens zijn korte leven alleen twee verhalenbundels, een dichtbundel, een toneelstuk en de hier besproken novelle publiceerde. Posthuum kwam daar nog een bundel gedichten bij en een bloemlezing uit zijn brieven aan Pessoa, met wie hij gedurende de laatste jaren van zijn leven bevriend was en met wie hij geldt als grondlegger van de moderne Portugese poëzie.

In De bekentenis van Lúcio is de schrijver Lúcio Vaz aan het woord. Hij heeft een gevangenisstraf van tien jaar erop zitten wegens moord op zijn vriend, de dichter Ricardo de Loureiro en acht de tijd rijp om de ware toedracht te vertellen van de gebeurtenissen, waarvoor hij ten onrechte werd veroordeeld. Omdat hijzelf de gebeurtenissen nog niet volledig kan begrijpen, geeft hij de lezer een opsomming van 'louter feiten' zonder daar zelf conclusies aan te verbinden: 'Laat wie dat maar wil conclusies trekken uit die feiten. Ik verklaar hierbij dat ik dat nooit heb geprobeerd. Ik zou ongetwijfeld gek worden.'

Zo op het eerste gezicht lijkt het verhaal van Lúcio inderdaad een weergave te zijn van de gebeurtenissen, die hebben geleid tot de moord op zijn vriend. Beide schrijvers ontmoeten elkaar in Parijs, waar zij tussen andere kunstenaars werken en genieten van het leven en de uitgaanswereld. Terwijl Lúcio Ricardo beschouwt als vriend, bekent Ricardo hem, vlak voordat hij terugkeert naar Lissabon, dat hij geen vrienden heeft: "Om iemands vriend te zijn, zou ik (gezien het feit dat bij mij tederheid equivalent is aan vriendschap) degene voor wie ik waardering voel, man of vrouw, noodzakelijkerwijs eerst moeten bezitten. Maar iemand van je eigen geslacht kan je niet bezitten. Dus zou ik slechts bevriend kunnen zijn met iemand van mijn geslacht als die iemand of ikzelf van geslacht zou veranderen".

Als later Lúcio ook besluit terug te keren naar Lissabon, blijkt dat Ricardo inmiddels getrouwd is met Marta, een vrouw die geen verleden lijkt te hebben. Lúcio begint een relatie met de vrouw van zijn vriend en komt zo terecht in steeds moeilijker en vooral ook mysterieuze situaties, waarbij hij steeds meer het contact met de werkelijkheid dreigt te verliezen.

Mário de Sá-Carneiro weet in zijn verhaal een dreigende spanning op te bouwen, die de lezer van begin tot eind in de ban houdt. Zijn manier van schrijven is onmiskenbaar modern en (zeker voor zijn tijd) zeer gedurfd. Zijn tijd duidelijk vooruit geeft hij aanzet voor een stijl, die pas veel later in onze eeuw algemeen zou worden gebruikt.

Uiteindelijk volgt de dramatische ontknoping van verhaal, die niet alleen de gebeurtenissen in een toch wel bijzonder kader plaatst en zo ogenschijnlijk verklaarbaar maakt, maar ook de lezer laat zitten met dezelfde vragen waar Lúcio mee worstelt.

Behalve dat De bekentenis van Lúcio een boeiend geschreven boek is, draagt ook de mooie vertaling van Harrie Lemmens bij tot het nodige leesplezier. Wie eenmaal aan het boek begint, doet er wel goed aan geen andere afspraken te maken: Sá-Carneiro dwingt tot doorlezen!

●CAREL DE HASETH

Mário de Sá-Carneiro: De bekentenis van Lúcio, vertaald en van een nawoord voorzien door Harrie Lemmens.
Uitgeverij De Arbeiderspers, Amsterdam 1992.
ISBN 90 295 3699 3.

De bekentenis
Mário van de Sá-Lúcio Carneiro

Russische schurken:
POVERE INVENTARISATIE

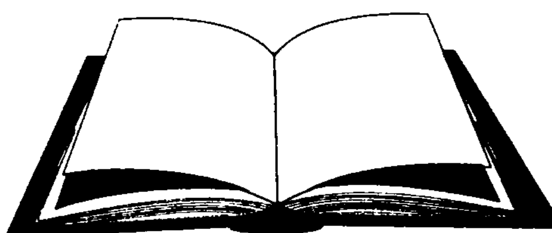
IN DE GESCHIEDENIS van elk willekeurig land komen wel een of meer uitgesproken misdadige lieden aan bod. Niet alleen betreft het hier sadisten en geestelijk gestoorden, die door hun tijdgenoten al werden geminacht, maar ook geëerde leiders, die onder allerlei (in hun tijd vaak zelfs als nobel beschouwde) voorwendselen, enorm veel leed berokkenden aan hun medemens.

Sommige figuren uit een ver verleden hebben eeuwenlang en tot de dag van heden gegolden als prototypes van misdadigers. Naarmate de techniek meer mogelijkheden bood en ook de propagandavoering professioneler werd, namen de excessen op dit gebied toe. Dat geldt in het bijzonder voor onze twintigste eeuw, waarin misdaden tegen de mensheid werden gepleegd, die al wat eerder vertoond was, verre overtroffen. En het meest beangstigend is wel, dat dergelijke grootschalige misdaden nog steeds plaatsvinden, zoals de gebeurtenissen in het vroegere Joegoslavië ons elke dag weer laten zien.

Terwijl het voorkomen van gewetenloze schurken een universeel verschijnsel is, hebben toch bepaalde landen de twijfelachtige reputatie een meer dan gemiddeld aantal van dergelijke lieden te hebben voortgebracht. Een duidelijk voorbeeld hiervan is Rusland, dat niet alleen in de tijd van de Koude Oorlog goldt als het Rijk van het Kwaad. Blijkbaar hebben Russische schurken door de eeuwen heen meer indruk gemaakt op de mensen dan die uit andere landen.

Vorig jaar verscheen bij de Arbeiderspers 'Russische schurken', een verzameling beschrijvingen van historische figuren, die de nodige misdaden op hun naam hebben staan. Naast Ivan de Verschikkelijke uit de zestiende en Peter de Grote uit de zeventiende eeuw, gaat het boek vooral over bekende en minder bekende negentiende- en twintigste-eeuwse boeven: Konstantin Pobedonostsev, Sergej Netsjajev, Jevno Azef, Roman von Ungern-Sternberg, Lavrenti Beria, Vladimir Lenin en Jozef Stalin.

Het is een, op zijn zachts gezegd, merkwaardige keuze, waar heel wat op aan te merken valt. Zo kan men zich afvragen wat een vage figuur als Sergej Netsjajev, die de moord op een revolutionaire medestander op zijn

geweten had (op welke moord Dostojevski overigens zijn roman Boze geesten schijnt te hebben gebaseerd), gemeen heeft met bij voorbeeld iemand als Stalin, op wiens gezag miljoenen Russen werden omgebracht of in concentratiekampen opgesloten en die de wereldgeschiedenis decennia lang mede heeft bepaald. Ook minister van Godsdienstzaken Pobedonostsev, over wie we lezen: 'Hij was een scherpzinnig man met een grote eruditie, hij genoot grote waardering als bekwaam rechtsgeleerde, maar esprit bezat hij niet... Hij was veel te principieel en rechtlijnig in zijn opvattingen om een grote schurk te kunnen zijn. Hij was een *melki bes*, een beknepen kwelgeest', hoort eigenlijk niet thuis in het rijtje misdadigers, dat gepresenteerd wordt.

Met een beetje meer moeite hadden de samenstellers van 'Russische schurken' een keuze van werkelijk met elkaar vergelijkbare boeven kunnen presenteren. Ook de manier waarop de misdaden worden beschreven, laat heel wat te wensen over. De samenstellers zijn daarbij in het geheel niet systematisch te werk gegaan. Bepaalde zaken veronderstellen zij bekend en op andere ogenblikken verwijzen ze naar andere auteurs, zonder dat in een notenapparaat de lezer iets meer over het werk, waaraan gerefereerd wordt te weten komt. Vooral dit laatste wekt de indruk dat de schrijvers zich schuldig maken aan een soort *name dropping* om toch vooral hun eigen belezenheid te etaleren.

Natuurlijk hoeft een dergelijk boek geen bloedstollende details over allerlei gruwelijkheden te bevatten, maar wie eerder kennis heeft genomen van wat er over dit onderwerp zoal geschreven werd, zal 'Russische schurken' als een uiterst tam en weinig overtuigend werk ervaren. Het schurkachtige van de beschreven personages komt op deze manier dan ook nauwelijks tot uitdrukking.

Helaas stelt het boek de lezer niet alleen in dit opzicht teleur. Een veel ernstiger tekortkoming in het werk is de verwarde en volkomen nietzeggende schrijfstijl, die pagina's lang wordt volgehouden en zelfs de meest volhardende lezer op den duur tot wanhoop drijft.

Onzinnige zinnen als "N.., voor het einde van 1571 circuleerde zijn Nova ex Moscovia per nobilem Albertum Schlichting allata de principis Iwani vita et tyrranide, overigens in het Duits geschreven", getuigen ervan dat de redacteurs van het boek hun werk niet naar behoren hebben verricht of dat zij geen hoge pet op hebben van de intelligentie van de lezer. En om nog een voorbeeld te geven van dit gedachteloos gebruik van holle frasen het volgende citaat: "Hij (Ivan de Verschrikkelijke) zag zichzelf als de onbetwiste leider van alle Russische gelovigen, als een vorst die uitsluitend verantwoording verschuldigd was aan God. Deze plicht bracht hij tot uitdrukking in zijn knielen, een bezigheid waaraan Ivan volgens een laat commentaar van Stalin te veel energie had besteed. De ikoon van de Vier Delen onthult dat Ivan de voorstelling van de tsaar als absoluut heerser heeft ontleend aan metropoliet Makari. Dat deze tovenaar een leerling zou opleiden die als Grozny de Verschrikkelijke de geschiedenis in zou gaan, kon in 1553 niemand voorzien".

Het is voor mij onbegrijpelijk hoe zulke alinea's terecht kunnen komen in een serieus aandoend boek van een overigens uitstekende uitgeverij. Het is dan ook jammer dat 'Russische schurken' de lezer niet biedt wat hij ervan had mogen verwachten: een misschien wat griezelige maar in ieder geval vlot geschreven en boeiende beschrijving van een aantal doortrapte en gewetenloze misdadigers uit de Russische geschiedenis.

●CAREL DE HASETH

Marc Jansen en Erik van Ree (red.): Russische schurken
Uitgeverij De Arbeiderspers, 1992.
ISBN 90 295 2329 8.

Studeer Actief
HANDIGE GIDS VOOR BEGINNEND STUDENT

OVER ENKELE MAANDEN zal het op Hato een drukte van belang zijn wanneer -- zoals elk jaar weer het geval is -- een groot aantal beursalen met het vliegtuig richting Nederland vertrekt, uitgezwaaid door familie en vrienden. Zij gaan het grote avontuur tegemoet, dat voor sommigen zal eindigen met het behalen van een diploma en voor anderen niets dan frustraties zal opleveren.

Het is gebruikelijk dat de studenten voor hun vertrek zoveel mogelijk informatie krijgen over wat hun in Nederland te wachten staat. Niet alleen professionele studiebegeleiders, maar ook oud-studenten geven op speciaal daarvoor georganiseerde avonden voorlichting over Nederland en studeren aan de aanstaande studenten en hun ouders. Hoe goed ook bedoeld, toch zal deze informatie nooit alomvattend zijn en de student zal vooral in de komende maanden heel veel zelf moeten verwerken.

Natuurlijk zal een Antilliaanse student die nooit eerder in Nederland is geweest, moeite hebben om zich aan te passen aan zijn nieuwe omgeving. Maar hij staat daarbij niet alleen; het studentenleven eist van iedereen bepaalde aanpassingen. Ook van de Nederlandse student, die voor het eerst op kamers gaat wonen en op zichzelf aangewezen is.

GIDS

Door de Volkskrant werd een tijdje geleden Studeer Actief, een beknopte, handzame gids voor beginnende studenten uitgegeven. In een tiental hoofdstukken geeft de samensteller, Cees Louwerse, die verbonden is aan het Bureau Onderwijs - Studie Consult, praktische tips over allerlei onderwerpen betreffende studie en student zijn. Zaken als omgaan met de studiestof, planning, college lopen en dictaat maken, omgaan met medestudenten en docenten worden op een heldere en originele manier behandeld. Eerst wordt de probleemstelling besproken, dan volgt een inventarisatie en tenslotte wordt aangegeven op welke manier het probleem kan worden aangepakt. Studeer Actief laat zich door de verzorgde en toch zakelijke lay-out en het gebruik van leuke illustraties prettig lezen.

In het hoofdstuk planning bijvoorbeeld wordt eerst besproken waarom plannen noodzakelijk is en wat voor moeilijkheden zich daarbij kunnen voordoen. Aan de hand van een tabel wordt een overzicht gegeven van de hoeveelheid tijd die men kwijt is aan de normale activiteiten gedurende een week: 56 uur om te slapen, 21 uur om te eten, 24 uur colleges, werkgroepen, lessen, 4 uur boodschappen doen en 10 uur elk voor huishoudelijk werk en reizen. Samen 125 uur, zodat er 43 uur overblijft voor studie, sociale contacten en ontspanning. Daarna wordt beschreven wat de student kan doen om deze tijd zo in te delen, dat zijn studie niet in het gedrang komt en hoe hij een eenmaal gemaakte planning actief kan bijstellen.

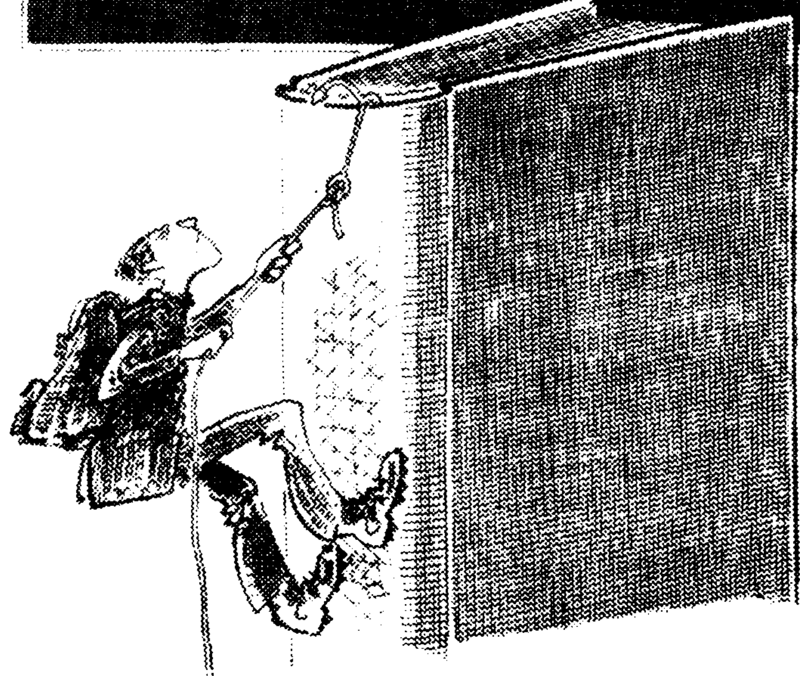
Louwerse biedt in Studeer Actief geen kant-en-klare oplossingen, maar wijst de student hoe hij door actief te handelen zelf zijn tijd kan indelen en zo zijn studieresultaten kan verbeteren.

Omdat Studeer Actief onderwerpen behandelt, waarmee elke student tijdens zijn studie in aanraking komt, is het boekje ook voor Antilliaanse studenten zeker aan te raden. Voor de prijs hoeft in ieder geval niemand het te laten liggen: men kan het aanvragen door Nfl. 3,75 over te maken op rekening nummer 46006 bij de (Nederlandse) Postbank ten name van *de Volkskrant* onder vermelding van 'Studeer Actief'.

●CAREL DE HASETH

Cees Louwerse: Studeer Actief
Uitgeverij Intro, Nijkerk 1992
ISBN 90 266 1935 9.

WEGWIJZER VOOR
DE BEGINNENDE STUDENT

'Ondergrondse' bisschop China overleden

PARIJS - Een bisschop van de ondergrondse rooms-katholieke kerk in China is in een gevangenis overleden. De tachtigjarige mgr. Etienne Liu Difen van Angua in de provincie Hebei zat sinds 1990 gevangen.

Zo meldt de kerkelijke informatiedienst *Eglise d'Asie* (Kerk van Azië) te Parijs. De bisschop is 14 november vorig jaar overleden. De doodsoorzaak is niet door de autoriteiten bekend gemaakt. Liu is meermalen gevangen genomen omdat hij weigerde zich aan te sluiten bij de Vereniging van Patriottische Katholieken in China, die door de communistische regering wordt gecontroleerd. Sinds zijn arrestatie in 1990 was niets meer van hem vernomen. Na de dood van Liu wordt nu ook gevreesd voor het lot van drie andere bisschoppen van de ondergrondse kerk die gevangen zitten.

■ *LOS ANGELES - Vreugde was er in Los Angeles over het uitblijven van geweld na de uitspraak in de mishandelingszaak Rodney-King tegen vier politie-agenten. Twee werden er veroordeeld, twee kregen vrijspraak. De vreugde uitte zich de daarop volgende zondag tijdens talrijke kerkdiensten. Zoals in de First Ame-kerk in het zuidelijke deel van Los Angeles.*

■ *MEXICOSTAD - In de Goede week werd in de voorstad Iztapalapa van de Mexicaanse hoofdstad het passiespel opgevoerd. Vele duizenden mensen kwamen kijken en leefden mee met het uitbeelden van wat ruim negentienhonderd jaar geleden gebeurde in Palestina. En Christus blijft lijden, ook heden ten dage, zoals uitgebeeld in de menigte kruisen (zie foto).*

(AFP-satellietfoto)

Met voorbijgaan van levende godsgeloof in Cariben

Nieuwe evangelisatie: overdragen van moraal?

= door Elisabeth Hollander =

"IN ONZE DAGEN is de Wereldraad van Kerken, die 322 kerkgenootsdchappen uit meer dan honderd landen omvat, een karikatuur geworden van de oecumenische beweging die in 1948 door Amerikaanse en Europese kerkelijke leiders werd opgericht", schrijft Joseph A. Harris in de *Reader's Digest* van februari 1993. De Wereldraad van Kerken is volgens hem afgedreven van het oorspronkelijke doel van christelijke eenheid naar de woelige wateren van een geseculariseerde oecumene.

Deze waaarschuwende woorden drongen zich hardnekkig op bij het doornemen van het tweede blok van het onderwijsproject dat door de Raad van Kerken te Curaçao is opgezet in het kader van de herdenking van vijfhonderd jaar evangelisatie 1492-1992.

Werd er in het eerste deel, het historische blok, nog veel aandacht besteed aan God en het geloof in God, bij voorbeeld in de tegenstelling tussen de ene ware God van de christenen en de vele goden van de indianen, in het tweede deel is er voor God zo goed als geen plaats meer ingeruimd. De reden hiervan wordt ons duidelijk gemaakt in hoofdstuk 10,2 waar als doelstelling van de nieuwe evangelisatie wordt aangereikt:

"...weet hebben en kunnen toepassen van de christelijke beginselen die primair van **morele aard zijn**".

En zo vervolgt de Raad van Kerken:

"Dit heeft als consequentie dat het moraal is die wij over te dragen hebben", al wil de Raad nog wel zover gaan dat 'deze zich moet profileren als een christelijke ethiek.'

Maar *what about God*? Waar is die gebleven in de nieuwe evangelisatie? Is evangelisatie niet op de eerste plaats het aanreiken van God? En was Jezus niet het menselijk gelaat van Gods onuitsprekelijke liefde?

IMPERIALISME

Zal er dan niet eerst en vooral gewerkt moeten worden aan een gestage opbouw van godskennis en een solide godsvrucht, die weliswaar eerder verankerd ligt in de wil dan in vluchtige emoties?

Zal er niet getracht moeten worden de ervaring van Gods liefde over te dragen, dat wil zeggen Jezus' verkondiging van het Koninkrijk Gods, waarin later de christelijke ethiek op een natuurlijke wijze verankerd kan worden?

Maar nee, zoals altijd herhaalt de geschiedenis zich ook hier. Verbaasden in het eerste deel de indianen zich er over dat hun goden vernietigd moesten worden alvorens er de ene ware God van de evangelisatie voor in de plaats te krijgen, in het tweede deel wordt de westerse godsverduistering 'God is dood' aangereikt als aanknopingspunt voor de nieuwe evangelisatie.

Zowel het een als het ander is een vorm van verregaand cultureel imperialisme met een volledig voorbijgaan aan zowel het oprechte godsbesef van de indianen vijfhonderd jaar geleden als het levendige godsgeloof van de Caribische mens in de twintigste eeuw.

Wat in het tweede blok aangereikt wordt kan dan ook niet anders genoemd worden dan een met zorg opgezette, zeer goed doordachte en in een zeer prettige stijl geschreven westerse, geseculariseerde maatschappijvisie, geworteld in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens.(12,2).

UITVLOEISEL

Maar de fundamentele vraag zal toch gesteld moeten worden of dat de bedoeling is van de nieuwe evangelisatie. Waarom niet uitgegaan van Handelingen 4:20: 'Het is voor ons onmogelijk niet te spreken over hetgeen wij gezien en gehoord hebben'.

Met andere woorden: waarom niet vertrouwd op de kracht van de bijbelse verhalen uit het evangelie? Maar bovenal: waarom de moraal gesteld boven het geloof in God, in plaats van de moraal te zien als een natuurlijk uitvloeisel van dit godsgeloof?

OPKOMST MAGIE

Het geloof in, de hoop op en de liefde tot God zal op de allereerste plaats aangereikt moeten worden in de godsdienstlessen. De later weer bekeerde scepticus Chateaubriand stelde immers al dat wie niets gelooft, tenslotte weer alles gaat geloven; met andere woorden, dat de neergang van de religie altijd gepaard zal gaan met de opkomst van de magie.

Het gevaar is niet denkbeeldig dat de nieuwe evangelisatie dan verwordt tot een pragmatische en zelfs subjectieve aangelegenheid. De ethische vragen verschrompelen dan al gauw tot de vraag of 'het' helpt en vooral of 'het' niet helpt. En kritiekloos levert men zich over aan horoscoop, astrologie, edelstenentherapie, yoga of psychosynthese.

Kan de Wereldraad terugkeren tot het geloof van de oprichters, vraagt Joseph A. Harris zich tenslotte af in Reader's Digest. Misschien zou de Raad van Kerken op Curaçao zich ook eens over deze vraag moeten buigen

Tweede deel Onderwijsproject 1993, Raad van Kerken, Curaçao

Kardinaal Hume na beslissing over wijding van vrouw:

"Opvang Anglicaanse priesters mag oecumene niet schaden"

LONDEN - De rooms-katholieke bisschoppen van Engeland en Wales hebben zich beraden over de opvang van Anglicaanse priesters die tot de rooms-katholieke kerk willen toetreden. Zij deden dit na het besluit van de Anglicaanse synode vrouwen tot het priesterambt toe te laten.

Volgens sommigen overwegen ongeveer elfhonderd Anglicaanse priesters zich bij de rooms-katholieke kerk aan te sluiten, maar de directeur van het katholieke mediabureau, pater Peter Verity, schat hun aantal aanzienlijk lager. "Er zijn zoveel onzekere factoren. Mijn schatting is eerder twee- tot driehonderd". De voorzitter van de bisschoppenconferentie van Engeland en Wales, kardinaal Basil Hume, waarschuwde aan het begin van de vergadering dat de oecumenische relatie met de Anglicaanse kerk niet mag worden verstoord. "Er mag niet aan worden getwijfeld dat wij welwillend onze oecumenische dialoog en vriendschappelijke betrekkingen met de Anglicaanse kerk voortzetten, evenals met alle andere christenen met wie we het doopsel delen", zei Hume.

De Anglicaanse priesters die zich bij de rooms-katholieke kerk willen aansluiten, hebben volgens Hume recht op begrip. Maar hun doel en het doel van de rooms-katholieke kerk moet zijn dat zij op den duur volledig lid worden van de rooms-katholieke kerk met alle rechten en plichten die daaraan zijn verbonden.

De Britse onderminister van Sociale zekerheid Ann Widdecombe is dezer dagen toegetreden tot de rooms-katholieke kerk. Nadat zij in de crypte van de kathedraal van Westminster de geloofsbelijdenis had afgelegd, waarin zij het leergezag van de paus erkende en de dogma's met Maria aanvaardde, werd haar het vormsel toegediend. Widdecombe besloot de Anglicaanse kerk te verlaten, nadat de synode vorig jaar november had besloten vrouwen toe te laten tot het priesterambt. In interviews heeft zij er steeds de nadruk op gelegd dat zij haar overgang naar de rooms-katholieke kerk meer ziet als het lopen naar de overkant van een brug dan als het overwinnen van een gapende kloof tussen beide kerken. Voor triomfantelijk gejuich is in haar ogen geen enkele reden.

Haar collega van Landbouw John Gummers overweegt dezelfde stap te ondernemen.

Ondertussen heeft een groep rooms-katholieken in Engeland een actiegroep opgericht voor de priesterwijding van vrouwen. Kardinaal Hume is 'lichtelijk in de war gebracht' door de bedoelingen van deze *Catholic woman's ordination*.

Aanleiding voor de oprichting is de negatieve reactie van het Vaticaan op de beslissing van de Anglicaanse kerk vorig jaar november, dat vrouwen vooraan tot priester mogen worden gewijd. Het Vaticaan keurde deze beslissing af omdat vrouwelijke priesters 'een groot obstakel vormen voor de christelijke eenheid'.

Geïnspireerd door het Anglicaanse voorbeeld hebben onlanngs rooms-katholieke vrouwen bij de Westminster kathedraal in Londen gedemonstreerd voor de toelating van vrouwen tot het priesterambt. Het was de eerste maal in Engeland dat er in het openbaar werd geprotesteerd tegen de rooms-katholieke traditie die alleen mannen als priesters toelaat. De twee uur durende demonstratie was georganiseerd door *Catholic women's ordination (CWO)*.

"Wij wilden ons van die uitspraak distantiëren", zegt Myra Poole, een religieuze. "Wij zijn van mening dat de andere stem van de rooms-katholieke kerk ook gehoord moet worden. Bovendien wilden we gebruik maken van het enthousiasme dat het Anglicaanse synodebesluit heeft losgemaakt. Maar we doen het vooral uit liefde voor de kerk".

Volgens een recent onderzoek, gepubliceerd in het katholieke weekblad *The Tablet*, is ongeveer een op de drie priesters in de Engelse r.k. kerk voorstander van vrouwelijke priesters. CWO hoopt dat dit thema weer op de agenda van de bisschoppenconferentie komt. De leden weten dat ze nog een lange weg te gaan hebben. Het zal nog wel een generatie duren, zo is hun mening, voordat de r.k. kerk vrouwelijke priesters accepteert.

WALES, SCHOTLAND

In een tijd dat de Anglicaanse Kerk van Engeland wacht op parlementaire goedkeuring van het synodebesluit van vorig jaar om vrouwen tot het priesterambt toe te laten, willen de twee andere Anglicaanse kerken van Groot-Brittannië (Wales en Schotland) vrouwen tot het priesterambt toelaten. De synode van de Anglicaanse kerk van Wales besprak het voorstel onlangs, die van Schotland volgt in juni.

Een enkelvoudige meerderheid van de synodeleden is voldoende, maar voor definitieve goedkeuring op een later tijdstip is tweederde meerderheid noodzakelijk in alle drie huizen van de synode (bisschoppen, geestelijken en leken).

De anglicanen in Ierland zijn hun geloofsgenoten voorgegaan. Hun synode ging in 1990 akkoord met zowel vrouwelijke priesters als vrouwelijke bisschoppen. De drie andere kerken houden het voorlopig bij vrouwelijke priesters. Als de tijd er rijp voor wordt geacht, zullen de bisschoppen de synode voorstellen om vrouwen tot het bisschopsambt toe te laten.

Eenheid met RK kerk voorlopig niet in zicht

WvK-secretaris: Interventie in Bosnië maakt crisis erger

GENEVE - De Wereldraad van Kerken is pertinent tegen militaire interventie in Bosnië-Hercegovina. Militair ingrijpen zou op zijn best uitstel van een oplossing zijn maar in werkelijkheid een verscherping van het conflict betekenen, aldus dr. Konrad Raiser in een vraaggesprek met het persbureau EPD. Raiser heeft de eerste honderd dagen als secretaris-generaal bij de Wereldraad er op zitten.

Het is volgens Raiser geen oplossing als vrede alleen door de aanwezigheid van honderdduizend buitenlandse soldaten gehandhaafd kan worden. Een oplossing moet erop gericht zijn dat moslims, Serviërs en Kroaten weer op vreedzame wijze met elkaar kunnen samenleven. Raiser ziet het als 'de hoogste prioriteit' voor de oecumenische beweging dat zij vreedzame vormen van het oplossen van conflicten ontwikkelt die in de plaats komen van 'de klassieke vorm door het gebruik van geweld'.

In verband met de oorlog in het vroegere Joegoslavie is het volgens Raiser van belang dat de oppositie- en vredesgroepen daar meer steun uit het westen krijgen. De Wereldraad zendt binnenkort een kleine delegatie naar het door Serviërs bezette gebied van oost-Bosnië.

De kerken hebben volgens Raiser de taak om 'een vreedzame houding, de bereidheid tot verzoening en weerloos verzet tegen de spiraal van geweld' te bevorderen. Hij erkende dat er in dit verband te weinig is gedaan door de Wereldraad, maar ook door de politici.

SCEPSIS

Raiser toonde zich sceptisch over een spoedige eenwording der kerken, vooral met de rooms-katholieke kerk. Het is volgens hem tijd om te erkennen dat de theologische dialoog zijn grenzen heeft. De onderlinge verschillen moeten duidelijk worden aangewezen. Raiser is erop tegen dat conflicten onder de dekmantel van een schijn-eenheid worden verdoezeld. "Het is geen schande toe te geven dat er op bepaalde punten verschillend wordt gedacht."

De verhouding tussen de Wereldraad en het Vaticaan moet realistisch worden benaderd. De rooms-katholieke kerk kan volgens Raiser niet haar beeld van de eenheid van de kerk, de wereldkerk, opgeven. De kerken in de Wereldraad moeten zich afvragen of zij dat als laatste woord accepteren of dat de eenheid langs andere wegen kan worden bereikt. Een ontmoeting tussen de paus en Raiser staat nog niet op het programma.

NIEUWE VORMEN

Buiten de gangbare grenzen van de kerken en confessies zijn er nieuwe vormen van christelijke gemeenschap ontstaan, aldus Raiser. De vernieuwing van de oecumenische beweging komt van de 'rand' van de kerken. De oecumenische basisgroepen moeten weer in het werk van de Wereldraad worden geïntegreerd. In dat verband wil Raiser het conciliair proces voor gerechtigheid, vrede en het behoud van de schepping nieuw leven inblazen.

Raiser is van plan de Wereldraad weer een grotere rol te laten spelen op politiek terrein. De tijd van terughoudendheid en vrees voor de leiders van de grote kerken, kenmerkend voor zijn voorganger dr. Emilio Castro, is voorbij. "Het schip van de oecumene vaart weer op open water".

Oproep van paus aan christenen:

Blijf ondanks moeilijke situatie toch in Irak

VATICAANSTAD - Paus Johannes Paulus II heeft de christenen in Irak gevraagd om "ondanks de moeilijke en kommervolle situatie" in hun land te blijven.

De paus deed deze oproep in een boodschap die werd voorgelezen in een Eucharistieviering in Baghdad waarin curiekardinaal Achille Silvestrini voorging. Het hoofd van de congregatie voor de Oosterse kerken maakt sinds zaterdag een rondreis door het Midden-Oosten, waarbij hij na Irak ook Jordanie en Israel zal bezoeken.

De paus zegt onder meer dat hij bij herhaling heeft gepleit voor opheffing van de economische sancties tegen Irak. "De zwakken en onschuldigen mogen niet de prijs betalen voor de fouten waar zij niet verantwoordelijk zijn." Op een bevolking van achttien miljoen inwoners zijn er nu nog zo'n 750.000 christenen in Irak.

Ongeveer een derde van de christenen is na de Golfoorlog uit Irak gevlucht.

President Saddam Husayn van Irak heeft maandag een ontmoeting gehad met kardinaal Silvestrini, die sinds zaterdag in het land verblijft. Dit heeft het persbureau INA te Baghdad gemeld. Daarbij heeft Saddam onder meer zijn visie op de wereldvrede en op het Palestijnse vraagstuk gegeven.

Strandaanleg en de gevolgen voor het koraalrif

= door drs. E. Meesters =

HET KORAALRIF BESTAAT uit bouwers - de koralen - en alle dieren en planten die voor hun voortbestaan afhankelijk zijn van de koralen. Zonder koralen zou er geen rif kunnen zijn. Geen vissen, geen kreeften, nada.

Koraalriffen worden vaak vergeleken met tropische regenwouden. De grote woudreuzen in de regenwouden vormen de basis waaronder en waarin alles leeft. Het aantal verschillende soorten planten en dieren dat er leeft is enorm, net als in de koraalriffen.

Koralen zijn afhankelijk van zonlicht dat ze door middel van eencellige algen die in hun weefsel leven, kunnen omzetten in energie. Om te zorgen dat de algen genoeg licht krijgen, kunnen koralen kleine hoeveelheden zand die van nature op het koraal terechtkomen door middel van microscopisch kleine trilhaartjes verwijderen. De algen in het koraalweefsel leveren het grootste deel van de energiebehoefte van het koraal en een deel van deze energie gebruiken ze om grote hoeveelheden kalk aan het zeewater te onttrekken voor bouw en groei van hun skeletten.

Die skeletten blijven achter als de koralen sterven en vormen de basis van het rif. Koraalriffen zijn in staat geweest om stijgingen in de zeespiegel gedurende de perioden tussen de verschillende ijstijden in te volgen door mee te groeien. Als het zeewater tijdens een ijstijd weer daalde, stierven de koralen. Na zo'n daling bleef een drooggevallen rif achter. De terrassen op de Vlakte van Hato zijn overblijfselen van deze koraalriffen, maar ook de meeste heuvels zijn oude koraalhellingen. De zeespiegel is zowel hoger als lager dan tegenwoordig geweest, want ook onder water zijn er nog fossiele riffen.

Een ander belangrijk aspect van koralen is hun voortplanting. Koralen planten zich voort door middel van larven. De larve ontstaat uit een bevruchte eicel en zal zich na een kort zwevend verblijf in het water vastzetten op een kaal stuk rots en proberen uit te groeien tot een kolonie die zich op haar beurt voortplant. Eenvoudig gesteld, zorgt de aanvoer van larven van stroomopwaarts gelegen riffen voor de herbevolking van lege plekken op stroomafwaarts gelegen riffen.

Bij de bouw van een kunstmatig strand is een aantal fasen te onderscheiden. Ten eerste de bouw van de dammen die het zand op zijn plaats moeten houden. Deze dammen kunnen direct, dat wil zeggen doordat ze als het ware een muur vormen, het zand binnenhouden (voorbeeld het Holiday Beach strand) of indirect door verandering van de natuurlijke stromingspatronen zorgen dat het strand niet wegspoelt (voorbeeld het Sonesta strand).

Deze laatste manier is goedkoper, want de dammen kunnen kleiner zijn, maar brengt duidelijk meer risico met zich mee. Indien de berekeningen niet helemaal kloppen, kan het zand in een mum van tijd verdwenen zijn. Gedurende de bouw van de dammen wordt het water erg troebel doordat stof van de stenen in het water gaat zweven. Dit is zeer fijn stof dat zeer lang in het water blijft drijven en het rif dus over een grote afstand beïnvloedt.

De tweede fase is het storten van het zand. Tijdens deze fase zweeft er zeer veel zand in het water. De zandkorrels hebben verschillende groottes en afhankelijk van golven en stroming zal elke korrelgrootte over een bepaalde afstand in het water zweven. Grote korrels blijven snel liggen en gaan het strand vormen, maar kleinere korrels zweven verder en worden afhankelijk van hun grootte over kleinere of grotere afstand getransporteerd.

Tijdens de derde en volgens sommigen laatste fase stabiliseert het zand zich en wordt het uiteindelijke strand gevormd. Dat wil niet zeggen dat het zand niet meer schuift, maar er vinden geen grote veranderingen meer plaats, zolang de dammen op hun plaats blijven en er geen onverwacht grote storm met zeer grote golven langs komt.

Een groot nadeel van de bouwwijze zoals bij het Sonesta (geen gesloten

■ *Strandafslag bij Princess Beach Hotel, april 1993.*

dammen), is de lange tijd die nodig is voor het gestorte zand om zich te stabiliseren. De stromingspatronen binnen de dammen die moeten zorgen dat het zand blijft liggen, zijn afhankelijk van de dammen, de normale stroming en golven en het zand dat is gestort. Zolang er nog geen evenwicht tussen deze factoren bestaat, veranderen de stromingspatronen en wordt er zand verplaatst dat op het rif terechtkomt.

Tijdens deze stabilisatiefase verdwijnen nog steeds grote hoeveelheden zand richting rif. Indien de dammen door gebrekkig onderhoud niet meer goed functioneren of gewoon niet goed gepland zijn, zal het zandverlies net zolang duren als mensen er zand bij blijven gooien.

Bij nadere bestudering van deze derde fase kan geconstateerd worden dat er misschien nooit een einde komt aan deze fase. Na de bouw van de Oosterschelde-dam zijn er nog zeker vijf jaar lang grote verschuivingen van de bodem opgetreden.

Elke dam, ook de Oosterschelde-dam, is er op berekend dat zij golven van een bepaalde grootte kan weerstaan. Als je een dam wilt die uit elkaar valt bij golven die eens in de tien jaar voorkomen, zal deze aanmerkelijk goedkoper zijn dan wanneer je een dam wilt tegen golven die maar eens in de eeuw voorkomen.

Vanaf de vaste wal is het eerste dat opvalt bij een kunstmatig strand de kleur van het water. Die is niet meer mooi blauw, maar melkwit door het zand dat in het water zweeft en zich met de stroming meestal in westelijke richting langs de kust van Curaçao verspreidt. Jammergenoeg doet dit verschijnsel zich niet alleen voor in de periode waarin het strand wordt aangelegd, maar ook nog in de jaren daarna. Dit komt onder andere omdat de dammen die om de stranden liggen om het zand binnen te houden, het begeven en niet goed hersteld worden, of simpelweg omdat ze nooit op hun taak berekend zijn geweest.

Tijdens een korte inventarisatie langs de Curaçaose stranden afgelopen week bleken Princess Beach, Avila Beach en het Sonesta duidelijk last te hebben van strandafslag.

Onderzoek door ondergetekende tijdens de bouw van het Sonesta-strand toonde aan dat het water extra sediment bevatte over een afstand van vijfhonderd meter stroomafwaarts en dat op vijftig meter van het strand gedurende de aanleg ongeveer vijf kilo droog zand per vierkante meter is neergedaald, gesedimenteerd met een mooi woord. Per hectare is dit dus 50.000 kilo. Al met al een troebele vertoning daar bij het Sonesta.

De hoeveelheid sediment in het water hangt af van de korrelgrootte van het zand, stroming, golven en - tijdens de bouw - van de activiteiten van de bouwers.

Wat er gebeurt onder water is te vergelijken met wat we in de wijken Wishi en Marchena zien, namelijk dat het er gemiddeld een beetje donkerder is dan in de andere wijken van Curaçao. Dat komt doordat het stof in de Isla-rook het licht weerkaatst, absorbeert en verstrooit. Ook komen er stofdeeltjes uit de lucht omlaag. Naast het directe gevolg dat de daken van deze twee wijken eerder doorrotten door het zwavelzuur dat in de lucht zweeft en op de daken 'sedimenteert', zijn er indirecte gevolgen die aantoonbaar zijn in de gezondheid van de bewoners.

Onder water vindt naast de sedimentatie van zand ook weerkaatsing, verstrooing en absorptie van het licht plaats door dit zand met als gevolg dat het voor de koralen veel donkerder wordt. Wij zien dit als een lichte vlek in het water omdat er zoveel licht terugkaatst. Licht dat normaal doordringt tot meer dan honderd meter diepte.

De effecten hiervan op het koraal zijn aanwezig in de groei, de voortplanting en het herstelvermogen. Men zou het kunnen vergelijken met mensen die niet genoeg te eten krijgen. Jonge mensen groeien minder en zijn vatbaarder voor ziektes. Bovendien is de geestelijke ontwikkeling ook minder, al is mij niet bekend of dit laatste ook voor koralen opgaat.

Bij de bouw van de dammen en het storten van het zand zal er een stuk van het rif opgeofferd worden. Het rif wordt bedolven onder rotsblokken en zand. Dit stuk rif zal geen riffuncties meer vervullen. Geen vestiging van nieuwe koralen op het zand en geen productie van koraallarven om sterfte op riffen die stroomafwaarts liggen te compenseren. De rifbodem zal niet meer meegroeien met een eventuele zeespiegelstijging, zoals die voorspeld wordt, onder invloed van het broeikaseffect.

Koralen die niet bedolven worden onder deze 'toeristisch-noodzakelijke' ontwikkeling ondervinden gedurende en vaak dus ook na de aanleg van het strand een enorme stress door de verhoogde sedimentatie. De negatieve effecten op koralen hebben alle te maken met hun energievoorziening. Door de verminderde lichtdoorlaatbaarheid van het water zal minder licht het koraaloppervlak bereiken met als gevolg dat de koralen minder energie uit het licht kunnen halen. Dit wordt nog verergerd omdat koralen veel energie verliezen aan het verwijderen van zand dat op het weefsel terecht is gekomen. Energie die eigenlijk gebruikt moet worden voor andere zaken zoals groei, voortplanting en herstel.

Door de verminderde energie-opbrengst produceren koralen minder voortplantingsprodukten. Dit is door onderzoek verscheidene malen bevestigd. Minder voortplantingsprodukten betekent minder larven en dus minder nieuwe koralen. Bij voortdurende stress zullen er steeds minder koralen overblijven want zelfs koralen hebben niet het eeuwige leven. Een verminderde produktie van koraallarven zal bovendien niet alleen het rif ter plekke, maar ook het rif verder stroomafwaarts beïnvloeden.

Een bijkomend effect is dat de larven van koralen zich minder goed kunnen vestigen onder verhoogde sedimentatie. Dus niet alleen zijn er minder larven door de lagere produktie, maar ook is het moeilijker voor de larven die er zijn om zich te vestigen. Dit komt

a) omdat er minder hard substraat aanwezig is, want er ligt steeds meer los zand en dat is geen stevige ondergrond om op vast te gaan zitten;

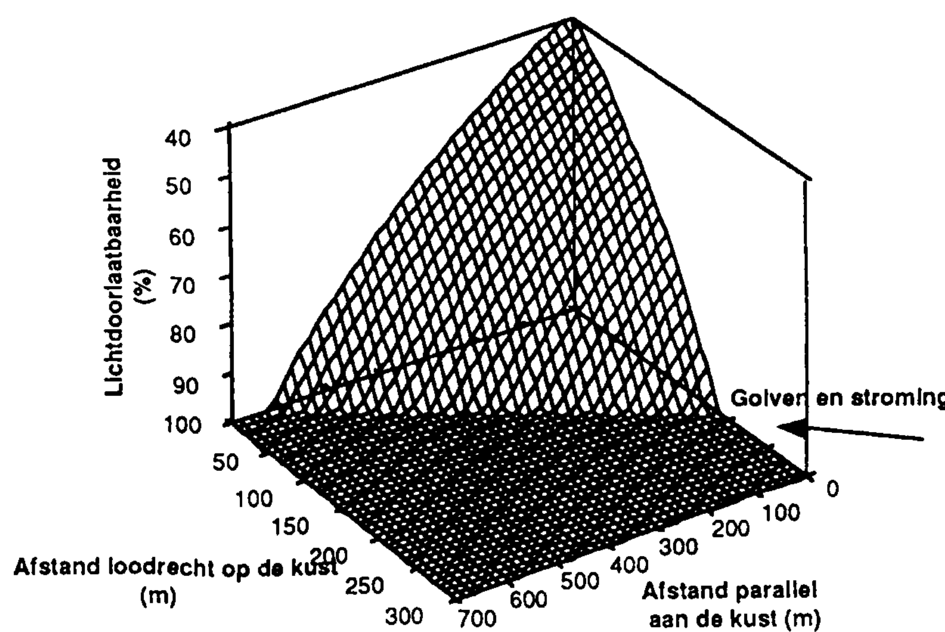
b) omdat de larven bedolven raken onder het sediment en

c) omdat koraallarven kwetsbaar zijn en de schurende werking van schuivend zand niet overleven.

Onderzoek van ondergetekende heeft aangetoond dat koralen tijdens de zeer hoge sedimentatie bij de aanleg van het Sonesta-strand minder goed in staat waren zich te herstellen van kleine beschadigingen. Je zou kunnen zeggen dat ze een verminderde weerstand hadden. Als je dan ziek wordt, leg je soms erg snel het loodje.

Door al deze effecten zullen riffen die niet gewend zijn aan een verhoogde sedimentatie langzaam veranderen. Vaak duurt het jaren voordat zo'n verandering duidelijk wordt, maar dan is het te laat om er nog iets aan te doen. De verandering wordt vaak duidelijk door een verschuiving in de koraalsoortensamenstelling van het rif en een afname in koraalbedekking.

Koraalsoorten die goed tegen een verhoogde sedimentatie kunnen zullen het langer volhouden. Dit is al goed te zien op de riffen van Curaçao. Bij de plaatsen met veel sedimentatie zie je geen elandsgewei-koraal (*Acropora palmata*) meer, maar wel veel hersenkoraal (*Diploria strigosa*) en mosterdkoraal (*Porites astreoides*). Ook neemt de aanwezigheid van algen en sponzen ten opzichte van de koralen vaak toe. Over het algemeen neemt de soortenrijkdom af op zo'n rif. Het rif wordt dan saai, eentonig en kwetsbaar. Op de lange duur verandert het rif langzaam in een zandvlakte (bij voorbeeld bij St. Cruz en Knip).

■ *Op basis van de verzamelde lichtmetingen tijdens de aanleg van het Sonesta strand kan een model gemaakt worden dat de invloed van het zand weergeeft. De afstanden in de grafiek zijn slechts ter indicatie en kunnen afhankelijk van de omstandigheden groter en kleiner zijn.*

Het mag duidelijk zijn dat de aanleg van kunstmatige stranden geen goede zaak is voor het rif van Curaçao. Zeker op de manier waarop de stranden op het moment aangelegd worden, zullen de negatieve gevolgen zich over een grote afstand uitstrekken. Reeds nu zou ik het rif tussen het Seaquarium en de Piscaderabaai als zeer slecht willen betitelen. Dit betekent niet dat er geen verbetering mogelijk is. Het opknappen van de bestaande dammen zou al veel zand binnen de muren houden en een einde maken aan de negatieve gevolgen en misschien zou het rif zelfs weer enigszins opknappen.

Oplossingen voor problemen op deze schaal kunnen eigelijk alleen maar gevonden worden door overleg met specialisten uit alle betrokken gebieden. Samen met deze specialisten zou de overheid tot een afweging moeten komen waarbij ook de wensen van de Curaçaose bevolking met betrekking tot het in stand houden van het Curaçaose koraalrif en de bereidheid tot eventuele financiële offers in acht dienen te worden genomen.

Als koraalrifbioloog kan ik slechts enkele tips geven. Allereerst zou ik voordat met de bouw van nieuwe stranden begonnen wordt alle bestaande stranden laten controleren op deugdelijkheid. Hieruit zal ook een aantal inzichten voortvloeien dat gebruikt kan worden bij de bouw van nieuwe stranden. Na vaststelling van deze *State of the Beach* zullen bij een aantal stranden de dammen nodig verbeterd moeten worden.

Dan de bouw van nieuwe stranden. Het moge thans duidelijk zijn dat verhoogde sedimentatie voorkomen moet worden. Niet alleen tijdens de bouw, maar vooral erna. Dit levert een aantal bruikbare suggesties op:

☛ De aanleg van dammen en stranden dient zo snel mogelijk te gebeuren om de stresperiode zo kort mogelijk te houden.

☛ Stenen voor de dammen en korrelgrootte van het zand dienen aan bepaalde minimumeisen te voldoen om zandverlies zoveel mogelijk tegen te gaan. Grote stenen kunnen gespoeld worden waardoor het zeer fijne stof ervan zou verdwijnen.

☛ De bouw moet niet gebeuren tijdens periodes van hevige stroming (januari tot maart), grote golven en tijdens het voortplantingsseizoen van de koralen (oktober/november). Dit om de vestiging van nieuwe koralen mogelijk te maken.

☛ Na de bouw dient het strand enige tijd intensief gecontroleerd te worden, waardoor ernstige gebreken snel verholpen kunnen worden. Hierna kan men volstaan met een maandelijkse controle van de onderhoudsstatus van het strand en controle op eventuele lekken. Deze controle kan redelijk goedkoop zijn. Te denken valt aan lichtmetingen en maandelijkse sedimentatiemetingen en een inspectie van de dammen. Voor licht en sedimentatie kunnen toetsingswaarden bepaald worden op gezond riffen. Dit *monitoring*-projec zou tevens bruikbare gege vens kunnen opleveren ove het zeewater rond Curaçao.

☛ Na de bouw of verbeterin van een strand zou de eige naar verplicht moete worden de dammen in goed staat te houden.

Tot slot zou ik willen opmerken dat zand va stranden niet het enig gevaar is. Op de meest plaatsen in de wereld is lan dontginning en de daarme gepaard gaande bodemerosi de belangrijkste reden voo het verdwijnen van koraal riffen. Tijdens een regenbu (ook bij hevige wind) ver dwijnen tonnen zand va braakliggende stukke grond. Bijna alle geplande bouwprojecten liggen aa zee. Dit doet het ergst vrezen voor de riffen va Curacao.

OVER DE AANLEG van kunstmatige stranden wordt verschillend gedacht. Toerisme-ontwikkelaars menen dat zandstranden onontbeerlijk zijn voor een vakantie op het eiland, terwijl natuur- en milieubeschermers wijzen op de gevaren die het wegspoelende zand oplevert voor het koraalrif. Op den duur betekent dat vernietiging van hetzelfde rif, waarvoor de toerist naar Curaçao komt.

Een ander bezwaar is het feit dat de plaatselijke bevolking entree moet betalen (vaak te veel) of zelfs de toegang tot het strand ontzegd krijgt, terwijl een kunstmatig strand wel vaak voor de helft uit de belastingcenten van deze mensen wordt betaald.

Ook de duik-operators zijn niet enthousiast over de aanleg van kunstmatige stranden, want ze moeten nu verder varen voor een mooi rif. Dat maakt de duiktrips duurder, hetgeen geen gunstige ontwikkeling is voor het duiktoerisme.

Het is duidelijk dat de keuze voor kunstmatige stranden een politieke is. Om een afgewogen oordeel te kunnen vellen, is het nodig op de hoogte te zijn van de biologische gevolgen van de aanleg van een strand. Koraalbioloog Erik Meesters (Carmabi) gaat in bijgaand artikel in op de aspecten die een rol spelen bij de strandaanleg.

■ *Het strand van het Avila Beach Hotel, april 1993. Bij de parasol en de trap is het zand duidelijk weggespoeld.*

Zwangerschapsbegeleiding en kraamzorg:

Noodzaak of luxe?

IEDERE VROUW die moeder is, is zwanger geweest (adopties daargelaten). Meestal een tijd, die in het geheugen gegrift staat. Iedereen weet vaak nog tot in detail hoe het was, wat er allemaal gebeurde in die tijd en hoe het voelde om nieuw leven in je lichaam te laten groeien.

Hoe is het geregeld met zwangerschaps- en kraamzorg op Aruba? Bij wie zou je je kunnen melden als je zwanger bent? Een viertal vrouwen, dat samen de stichting Cizka draaiende houdt, wil graag praten over hun bezigheden en hun bezieling.

Saskia, Dominique, Esther en Ludy zitten al met hun kinderen op de porch als ik arriveer, ook met een kind. Het wordt een goed gesprek, waarbij we allemaal af en toe onze moederrol moeten vervullen, als een van de kinderen even aandacht nodig heeft.

= door Annelien van Hemert =

De stichting Cizka is in 1989 opgericht door dr. Vieira met als doel zwangerschapsbegeleiding en kraamzorg te coördineren op Aruba. De eerste jaren was de stichting wel bezig, maar niet buitengewoon actief. Daar kwam verandering in bij de wisseling van het bestuur. De huidige bezetting is gedreven en wil graag concreet bezig zijn. "Het begon eigenlijk met het regelen dat mensen uit San Nicolas ook thuis of in de buurt konden bevallen", aldus Esther. "Vaak beviel de vrouw onderweg naar het ziekenhuis. Daarvoor moest een oplossing bedacht worden, waardoor aanstaande moeders niet meer helemaal naar het ziekenhuis hoefden. Nu kunnen vrouwen thuis bevallen of in Centro Medico, wat een veel rustiger gedachte is".

■ *Saskia, Esther, Dominique en Ludy: "Onze doelgroep bestaat uit Arubaanse vrouwen, maar niet alleen diegenen die het kunnen betalen. Vooral de armeren hebben deze hulp keihard nodig".*

Er waren helaas weinig of geen kraamverzorgsters op Aruba. Saskia: "Mensen met een verpleegkundige of een verzorgende achtergrond kunnen nu bijgeschoold worden door mij, zodat ze kunnen assisteren bij een thuisbevalling en de zorg voor moeder en baby op een verantwoorde wijze op zich kunnen nemen. Ook wordt hun geleerd voorlichting en instructies te geven aan het nieuwe ouderpaar en ze hebben een signalerende functie die niet onderschat mag worden. Als er iets is met moeder of kind, zijn zij in staat dat te onderkennen en verdere stappen te ondernemen in de vorm van doorverwijzing of het waarschuwen van een arts of verloskundige. En *last but not least*, de kraamverzorgsters doen een beetje licht huishoudelijk werk.

Binnenkort is het overigens mogelijk om een opleiding tot kraamverzorgster te volgen op de geherstructureerde MBO-opleiding. De onderhandelingen daarover zijn in volle gang".

THUIS BEVALLEN

Of je naar een gynaecoloog gaat, misschien liever je huisarts bij de bevalling hebt of de voorkeur geeft aan een verloskundige, is de vrije keuze van het aanstaande ouderpaar. Op Aruba zijn enkel gouvernementspatiënten verplicht om een verloskundige te nemen. De meeste anderen geven de voorkeur aan een gynaecoloog, misschien uit een gevoel van 'als er iets gebeurt, ben ik bij een dokter'. Esther: "Ik heb voornamelijk PPK-patiënten, die dus geen vrije keuze hebben. Ook komen veel Nederlandse vrouwen naar mij toe, omdat ze bekend zijn met verloskundigen. Het is in Nederland ook verplicht om naar een verloskundige te gaan, indien er een is in de plaats waar men woont. Als ik vermoed dat er een medische reden voor is, stuur ik door naar een arts. Dan wordt het wel vergoed voor PPK-patiënten. De communicatie tussen mij en de gynaecologen op het eiland is uitstekend. We weten wat we aan elkaar hebben".

Overigens doen huisartsen wel ziekenhuisbevallingen, maar als een vrouw per se thuis wil bevallen, zal ze aan moeten kloppen bij dr. E. Boderie of bij Esther. Zij zijn de enige twee die thuisbevallingen doen. "Het komt wel steeds meer voor, maar het is nog niet zo algemeen als in Nederland. Toch, als alles met moeder en kind goed is, lijkt het mij fijner om in je eigen omgeving, waar alles vertrouwd is, te bevallen van je kindje", aldus Esther.

Saskia voegt daaraan toe: "Bevallen is een natuurlijke zaak, die je op de meest natuurlijke manier moet benaderen. In principe ben je bezig met gezonde mensen, niet met patiënten. Dit natuurlijk proces heeft geen medische maar een deskundige begeleiding nodig".

Alle disciplines die vertegenwoordigd zijn in de Cizka, werken weliswaar afzonderlijk van elkaar, maar zijn wel nauw verweven. Ludy: "Ik geef de aanstaande moeder zwangerschapsbegeleiding. Die bestaat uit gymnastiek en ontspanningsoefeningen. Ook geven we voorlichting over bevalling, borstvoeding en oefeningen die het lichaam na de bevalling weer zo snel mogelijk in vorm brengen. Vrouwen stellen natuurlijk ook vragen. Als ik het antwoord schuldig moet blijven en het ligt in het vakgebied van een van de anderen, verwijs ik ze naar hen. Zo gaat dat over en weer. We proberen een aanstaande moeder zo volledig mogelijk voor te lichten".

Het programma is zo samengesteld dat in principe alle mogelijke vragen aan de orde komen en er toegewerkt wordt naar de 'grote dag'. "Ik adviseer zwangere vrouwen vanaf een maand of zes gymnastiek te gaan volgen. Ik heb altijd een vaste groep cursisten, die tien weken lang het programma volgt," zegt Ludy. "Als je eerder begint, ben je alles al weer vergeten als de bevalling begint en dat is dus weinig zinvol. Nu stoppen de vrouwen met de gym als ze in de laatste maand zijn".

Bij de cursus hoort ook een bezoek aan de verloskamers, een partnerles en een videovertoning. "De partnerles wordt opvallend goed bezocht en is vaak heel gezellig. Mannen worden op deze manier heel bewust betrokken bij wat er zich allemaal gaat afspelen en kunnen actief hun deel daaraan hebben. Over de videofilm ben ik niet helemaal tevreden. Het is een Nederlands produkt met een onooglijke vrouw, die erg veel lawaai maakt tijdens de bevalling. Dat schrikt af en dat is natuurlijk niet de bedoeling. We zoeken naar een goede voorlichtingsfilm, die geschikter is. Maar misschien hebben we die al gevonden, dat is nog even afwachten. Een stel dat op Aruba een kindje gekregen heeft, heeft daarvan opnamen gemaakt en die mogen we gebruiken. Hoe het er precies uitziet, weet ik nog niet, maar dat is een optie. Verder gaat Esther te rade bij collega's in Nederland om eens te zien of er bruikbaar materiaal voor ons bijzit".

BORST OF FLES

Borstvoeding is een hoofdstuk apart. Ludy: "We zijn grote voorstanders van borstvoeding, ten eerste omdat het de natuurlijke voeding voor een baby is. Maar vaak wil de moeder na een aantal weken weer gaan werken en dan is het niet echt makkelijk, dus wordt er dan sneller gekozen voor de fles". Het financiële aspect weegt echter wel mee bij kersverse moeders. De blikken flesvoeding zijn schrikbarend duur en plegen een forse aanslag op het budget. Ook het gebruik van flesvoeding behoeft enige voorlichting.

Dominique: "Er zijn nog steeds artsen, die een moeder adviseren 'er maar een schepje extra' in te doen. Dat is zo verkeerd. Die flesvoeding is prima, mits je je aan de gebruiksaanwijzing houdt. Anders krijgt het kind ingewandsstoornissen en dat is volkomen onnodig. Je mag nooit afwijken van de voorgeschreven hoeveelheid, die op het blik vermeld staat. Je kweekt er ook nog eens dikke kinderen mee en dik betekent echt niet dat alles goed gaat met de baby. Ook daarin kunnen kraamverzorgsters een voorlichtende taak hebben, zij zijn immers degenen bij wie de moeder de eerste dagen aanklopt met vragen over de voeding".

Het is een hardnekkig misverstand dat de eerste dagen te weinig voeding zou zitten in de moedermelk. Vanaf de eerste minuut is de voeding perfect, zij is namelijk gemaakt voor het pasgeboren kindje. Ook wordt vaak gedacht dat de moeder niet genoeg melk zou hebben. Natuurlijk komt dat weleens voor, maar meestal zijn moeder en kind na een paar dagen op elkaar afgestemd. Een ander punt is de aanwezigheid van buitenlandse vrouwen, die niet bij machte zijn om Engels of Nederlands te lezen. Zij weten helemaal niet wat er staat voorgeschreven op het blik flesvoeding en hebben dus de hulp van iemand daarbij nodig.

CULTUUR

De cultuur op Aruba is anders dan in Nederland. Intieme zaken zijn niet zo makkelijk bespreekbaar, maar de vragen erover liggen er wel. Saskia: "Bij voorlichting over kraamzorg behandel ik die zaken ongevraagd, omdat mensen een beetje moeite hebben het ter sprake te brengen. Want vragen als 'wanneer mag je weer vrijen' en 'waar koop ik een goede bh' zijn heel zinnig en van algemeen belang. Iedereen die zwanger is, stelt zichzelf dit soort vragen. Ook gebeurt het wel dat je na een voorlichting even apart genomen wordt door iemand, die haar vraag dan alsnog stelt. Ook vragen over voorbehoedmiddelen komen aan de orde en we hameren er altijd op dat borstvoeding geen voorbehoedmiddel is. We verwijzen natuurlijk ook door naar *Famia Planea*, die daar alle informatie over heeft".

Een thuisbevalling is altijd vele malen goedkoper dan een ziekenhuisopname. Vreemd genoeg worden de kosten niet vergoed, tenzij men particulier verzekerd is bij een van de Nederlandse maatschappijen. Bij een thuisbevalling hoort natuurlijk kraamzorg, hoewel er mensen genoeg zijn, die dat niet kunnen betalen. Saskia: "Onze doelgroep is de Arubaanse vrouw en dan niet alleen de bemiddelde".

Esther vult aan: "De vrouwen, die het het hardst nodig hebben, kunnen het niet betalen. En het is hard nodig. Ik heb gevallen meegemaakt van ontstoken naveltjes, die per toeval ontdekt werden, vrouwen die met een baarmoederontsteking doodziek liggen te zijn terwijl er niemand is. Juist voor deze vrouwen, die helaas vaak ook nog eens onder de minst hygiënische toestanden leven, is het pure noodzaak dat er kraamzorg is. De kraamverzorgster komt niet de hele dag, maar de eerste dagen zeker twee keer per dag. Als er iets is, signaleert zij dat. Dat kan de redding van een moeder of haar kind zijn".

Kraamhulp kost vijftig florin per dag, gewoon te veel voor die groep. Natuurlijk is er de hulp van het Wit-Gele Kruis, maar die hebben nauwelijks tijd om de baby te baden, laat staan dat ze verder inzetbaar zijn. Saskia: "We zijn bezig om tot een samenwerkingsverband te komen. Het Wit-Gele Kruis heeft het echter zo ontzettend druk, die zijn al overbelast. Bovendien zijn zij niet geschoold om juist de specifieke zorg van een pasgeboren baby ten volle te kunnen uitvoeren. Ze baden en wegen de baby tot de navelstreng eraf valt. Dat is natuurlijk prima, maar kraamzorg is wel wat meer. En dan hebben we het nog alleen over de minimale kraamzorg, drie uurtjes per dag, verdeeld over de ochtend en de middag".

Vroeger was de mantelzorg - familie van het ouderpaar - de kraamhulp bij uitstek. Helaas is dat sterk teruggelopen, omdat bijna iedereen al dan niet in loondienst werkt, ook moeders, zusters en tantes van aanstaande moeders. De tijd is dus meer dan rijp voor kraamzorg. Cizka adviseert aanstaande moeders wat er minimaal in huis moet zijn voor een bevalling en welke spulletjes nodig zijn om de baby daarna te verzorgen.

Saskia: "Ik wil goed duidelijk maken dat wij niet gaan controleren of alles wel in orde is. We kijken of een thuisbevalling mogelijk is. Is de kamer waar de bevalling moet plaatsvinden groot genoeg? Is er water in de directe omgeving? Meer van dat soort dingen. We adviseren de aanstaande ouders. Als zij niet voldoende geld hebben voor de aller-allernoodzakelijkste spullen, dan leveren wij die".

Esther vult aan:"Ik wil vooraf weten wat me te wachten staat. Verrassingen zijn tijdens een bevalling niet welkom. Ik heb altijd de noodzakelijke spullen bij me, ingeval het eventueel niet in huis is. Je moet kunnen improviseren en dat is ook wat er van een kraamhulp verwacht wordt. Improviseren met de aanwezige mogelijkheden".

Saskia: "Als we bedjes, commodes en dergelijke krijgen van mensen die uit de kinderen zijn, gebruiken we die om uit te lenen aan hen die deze spullen niet aan kunnen schaffen".

Hoewel er geen subsidie beschikbaar is gesteld voor de stichting Cizka, is er wel toestemming van de directie Volksgezondheid om een programma te maken dat uitgezonden gaat worden op TeleAruba onder de titel *Salud pa un y tur*. Hierin wordt ver de doelgroep bereikt. We hebben er voor gekozen om het in de vier meest voorkomende talen van het eiland uit te brengen. De tekst staat in mijn computer en ik zal er een mooie lay-out bij bedenken. Nee, we hebben geen geld om het professioneel te laten drukken. Met de hulp van anderen kunnen we het goedkoop produceren. Het is in ieder geval een begin".

In de folder wordt de stichting voorgesteld en komen zaken als zwangerschapsbegeleiding, voeding en dieet, verloskundige zorg en kraamzorg aan de orde.

Voor Nederlanders op het eiland is het zo gewoon dat er kraamzorg is, dat ze schrikken als ze ontdekken dat op Aruba eigenlijk nog steeds niets officieel is geregeld. Alle leden van de Cizka werken op vrijwillige basis voor de stichting. Het kost hen veel tijd, veel inspanning en vaak veel teleurstelling als een project niet van de grond kan komen omdat er geen geld beschikbaar is. Het wordt de hoogste tijd dat de werkers beloond worden voor hun inspanningen, zodat de Arubaanse regering als eerste in het Caribisch gebied kan zeggen: "Kraamzorg? Natuurlijk is die prima op ons eiland. De gewoonste zaak van de wereld in een ontwikkeld land. Toch..?"

teld waar Cizka voor staat zodat een breder publiek op de hoogte is van deze stichting. In eigen beheer heeft Cizka ook een folder gemaakt, die bij alle huisartsen en gynaecologen verkrijgbaar zal zijn. De folder is geschreven in maar liefst vier talen, een teken dat Cizka weet waar zij mee bezig is.

Esther: "Het heeft weinig zin als je slechts een deel van

De stichting Centrum Interdisciplinaire Zwangerschapszorg en Kraamzorg Aruba (Cizka) bestaat uit: Saskia Kole, wijkverpleegkundige en voorzitter, Esther Croes, verloskundige en vice voorzitter, Dominique van Grinsven, diëtiste en secretaresse, Ludy van der Vaart, lerares lichamelijke opvoeding en lid en Dirk Fopma, bedrijfsarts en lid.

Vervolg van pag. 3

bestaat om 'zuinig aan te doen', wordt volgens Wolters ondervangen door het aanspreken op een 'wij-gevoel'. "We gaan regelmatig op *teambuilding* met de diensten. Er moet een collectieve wens bestaan dat het de gemeente als geheel goed gaat". Dat het systeem wel krachtige bestuurders en een standvastige burgemeester vergt, is een expliciete voorwaarde, beaamt hij.

CONSEQUENTIES

De Groningse hoogleraar bestuurskunde, prof. dr. M. Herwijer, is het in principe eens met het systeem van 'zelfbeheer', maar hij constateert tegelijk dat bestuurlijke organisaties niet gewend zijn hun medewerkers op de resultaten aan te spreken. In het bedrijfsleven wordt een manager bij tegenvallende winst of verliezen op een andere post gezet of ontslagen. Bij ambtenaren is dat nagenoeg onmogelijk. "Resultaten positief of negatief, worden voor kennisgeving aangenomen. Men is niet gewend daar consequenties aan te verbinden", meent Herwijer.

De gemeente Tilburg denkt dat dit probleem opgelost kan worden door het invoeren van flexibele beloningssystemen. Daarvoor wordt er al enige tijd met de vakbonden onderhandeld. Niet dat er beknot wordt op het loon als iemand heeft gefaald, maar wel dat er een extra beloning komt als de beloofde prestaties zijn geleverd. Tilburg heeft bovendien nog een kunstmatige ingreep bedacht om de interne concurrentie te stimuleren. De gemeente laat eens in de vier jaar van iedere dienst afzonderlijk een 'röntgenfoto' maken. Wolters: "Om *windowdressing* en het vertekenen van de werkelijke situatie tegen te gaan, laten we een adviesbureau de diensten doorlichten op externe gerichtheid, personeelsbeleid, management en de ontvankelijkheid voor politieke sturing. De diensten komen graag goed uit die beoordeling te voorschijn. Zo ontstaat een interne competitie. Je kunt het vergelijken met bedrijven die per afdeling interne doelen laten formuleren"

Managementmethodieken uit het bedrijfsleven loslaten op een politiek-gestuurde organisatie is overigens een nieuwe noch Nederlandse vinding. De Amerikaanse president Lyndon Johnson trachtte tijdens zijn ambtsperiode al een soortgelijke *tour de force* uit te halen door alle staten een bedrijfsmatige aanpak op te leggen. Het plan mislukte jammerlijk, naar verluidt door te gehaaste invoering. Nederlandse gemeenten begonnen reeds in de jaren zeventig te experimenteren met andere bestuursvormen. Zo schakelde Nijmegen in 1974 een extern adviesbureau in om een nieuwe opzet voor zijn organisatie te ontwikkelen. De voorstellen leidden niet tot verandering. Tijd en klimaat waren blijkbaar nog niet rijp. Het vernieuwingstij herleefde echter door het streven naar efficiënter, sneller en duidelijker werken en steeds grotere toevloed van bedrijfseconomen en heao'ers naar overheidsinstanties. Deze stroming bereikte ook Den Haag. Per 1 januari 1991 is deze gemeente tot een 'concernmodel' overgegaan. Door de reorganisatie werd de abominabele financiële situatie pijnlijk duidelijk. Het tekort in de gemeentekas bedroeg een kwart miljard gulden; dit bedrag is inmiddels opgelopen tot 300 miljoen gulden op een totale gemeentelijke 'omzet' van 4,6 miljard gulden.

Komt de politieke dimensie wel tot haar recht in een sterk marktgerichte organisatie? Weten raadsleden de voortvarende managers genoeg tegenwicht te bieden? "Onder invloed van het pragmatisme is het allemaal minder speels geworden", geeft J. Melis van de CDA-fractie in de Tilburgse gemeenteraad toe. "Maar we zijn redelijk tevreden. We hebben een zeer dynamische burgemeester en dito ambtenaren. Wel moeten we blijven oppassen dat we onszelf niet voorbijhollen". Sietsma, van Deloitte & Touche, is niet bang voor het verloren gaan van het politiek primaat. "Het concernmodel is niet zaligmakend.

Ideologen en theologen zijn flexibel

Spanje in de tijd van Columbus

HOE ZAG HET land eruit dat de ontdekkingsreis van Columbus financierde? Columbus staat enerzijds model voor de koloniale expansie, die aan zeer veel autochtone culturen een einde maakte of deze zelfs geheel uitroeide. Anderzijds staat hij ook model voor de westerse beschaving die hij over de wereld heeft verspreid. Twee meningen die lijnrecht tegenover elkaar staan en, hoewel beide erkend, nergens te verzoenen zijn.

Het afgelopen jaar stonden Columbus en zijn ontdekkingsreis in het middelpunt van de belangstelling. 500 jaar is een mooi afgerond getal dat vraagt om herdenkingen. Zelfs als ze controversieel zijn. De stichting Fesska nodigde dr. Gerrit Willem Drost uit om op Curaçao een serie lezingen te houden over het Spanje uit de tijd van Columbus.

= door Nel Casimiri =

Drost heeft zich in dit onderwerp verdiept en wel speciaal in de geschiedenis van de *moriscos*, de islamieten die in die tijd nog in Spanje woonden. Het jaar 1492, met de overgave van Granada, luidde hun ondergang in, al werden hun prachtige beloftes gedaan. In 1609 werden ze definitief uit Spanje verdreven.

Hoe bent u tot dit onderwerp gekomen?

"Het was oorspronkelijk een bijvak bij mijn studie theologie. Mijn latere promotor Van Arkel is expert op het gebied van de geschiedenis van het antisemitisme. Hij heeft daar een onderzoeksmodel voor ontwikkeld dat ook te gebruiken is in andere discriminatoire situaties, zoals bij voorbeeld in Zuid-Afrika.

Toen ik bij dat bijvak kwam binnenvallen werd er een tweetal jaar werkcolleges gegeven over de geschiedenis van de apartheid. Daaraan heb ik meegedaan. Na mijn doctoraal godgeleerdheid zag ik geen brood meer in de theologie en ik heb dus ook geen kerkexamen gedaan.

Volgens het promotiereglement kun je ook promoveren op een bijvak. Ik wilde graag een situatie bestuderen waarin de christenen de moslims hebben gediscrimineerd. Nu eens geen joden of negers, maar moslims. Zo ben ik bij het zestiende-eeuwse Spanje terechtgekomen. Daarvoor heb ik eerst Spaans geleerd en uiteindelijk is er een dik boek uit voortgekomen.

Het is een mooie uitgave. Tijdens de receptie bij mijn promotie heeft de dochter van de drukker het boek verkocht. Ook de kranten hebben er veel aandacht aan besteed en daarbij de inhoud doorgetrokken naar de actualiteit. Ik heb bijna geen exemplaren meer over. Toen ik er nog tweehonderd in huis had vroeg ik iedereen die erover schreef erbij te vermelden waar ze te koop waren. Dat hoeft niet meer".

In het kader van het promotieonderzoek doorzocht u ook archieven in Nederland?

"Ik ben mijn onderzoek begonnen in Nederland. Er zijn veel Spaanse bronnen in Nederland te vinden. Het is te gek om oude Spaanse drukken uit de zestiende eeuw in de Koninklijke Bibliotheek of in de bibliotheek van de Universiteit van Leiden in het Spaans te bestuderen. Ik heb veel gevonden, maar het is natuurlijk geen vergelijk met met wat te vinden is in Madrid.

Het was mijn onbekendheid met het thema. Ik dacht belangrijke Spaanse archieven door te spitten over de *moriscos*. Maar het is zo omvangrijk. En de literatuur erover is slecht georganiseerd. Toen ontstond het idee de studie te beperken tot wat over *moriscos* werd gepubliceerd in de tijd dat ze nog in Spanje woonden. Vandaar dat ik veel materiaal heb kunnen vinden in Nederland. Maar het leeuwedeel toch in Spanje".

Wat is de link van uw proefschrift met Curaçao? Hoe komt het dat men u voor deze lezingencyclus heeft gevraagd?

"Het doel van de lezingencyclus is het verstrekken van achtergrondinformatie over het Spanje van waaruit Columbus vertrokken is. Columbus en zijn nakomelingen hebben op dit continent nogal huisgehouden. Daarbij is het goed stil te staan bij wat Spanje in de zestiende eeuw heeft gedaan met zijn minderheden in eigen huis".

■ *Columbus afgebeeld als eerste ontdekker van West-Indië. Gravure van Th. D. de Bry.*

Maar hier waren het geen minderheden.

"Nee, maar hier waren het ook andere culturen. Het is een ander uitgangspunt, maar slechts ten dele. Hoe sta je ten opzichte van niet of vermeend niet-katholieke minderheden? Hoe reageer je daarop. Het gaat om het punt van de tolerantie, Als er ten opzichte van de minderheden tolerantie had geheerst, had dat ook ten aanzien van de Nieuwe Wereld consequenties gehad. Als Barthelomé de Las Casas wat rechts van het midden had gestaan, was het misschien heel anders gegaan. Maar het *rücksichtslos* andere culturen vernietigen hier ging op dezelfde manier als de Spanjaarden in Spanje zelf te werk gingen. De Spanjaarden wilden in de zestiende eeuw heel Europa koloniaIiseren, heel Europa tot een Spaans wingewest maken.

Dat wilden ze van de Nieuwe Wereld ook. Denk aan alle ideeën over goud zoeken. In Nederland kwamen de Spanjaarden om belasting te plukken. De Spanjaarden hadden imperialistische neigingen. Men noemt het nu echter geen kolonialisme meer, maar de geschiedenis van de westerse expansie. Je kunt het ook gewoon kolonialen noemen, weet je, waartegen je je moet verzetten".

Hoe staat het met de belangstelling voor uw lezingen?

"Gemiddeld bestaat het publiek uit zo'n vijftien toehoorders. Mijn idee zegt me dat het geheel beter gepromoot had kunnen worden. Voor een groot deel zijn het steeds dezelfde vijftien mensen. Het is niet veel, maar het is wel een zeer geïnteresseerd publiek. Na een van de lezingen is met het publiek een bepaalde vertrouwensband ontstaan. Na afloop hebben we over de actualiteit gediscussieerd, waarbij het probleem van de rassendiscriminatie op Curaçao aan de orde is geweest. Ik heb op mijn manier over dingen gesproken, waar ik in Nederland nauwelijks aan toe gekomen ben op dit niveau.

Dat je bepaalde uitspraken kunt doen zonder meteen een etiket opgeplakt te krijgen, in een heel open sfeer, was buitengewoon prettig. Ik wou dat het Nederlandse publiek ook zo leerzaam was voor mij. In Nederland stelt men vlug vragen, maar die gaan er meestal om de eigen mening ten toon te spreiden of de spreker aan te vallen. Van het pronken met eigen kennis heb ik hier niet veel gemerkt. Wel merk ik vooral in de pauzes dat men zich goed heeft voorbereid, gegevens heeft opgezocht en zich een eigen mening heeft gevormd. Het is een goed publiek, ik ga met plezier naar de lezingen toe.

Door omstandigheden blijf ik een paar dagen langer op Curaçao dan gepland en ik heb aangeboden een extra bijeenkomst te houden voor vrijwilligers over een thema naar hun keuze. Het moet natuurlijk wel iets te maken hebben met wat ik weet, zodat ik iets kan bijdragen".

Hebt u in de Spaanse archieven die u hebt doorgewerkt ook gegevens over Curaçao gevonden?

"Curaçao wordt in de Spaanse geschiedenis amper vermeld. Curaçao is met alle mogelijke tentakels aan Nederland verbonden. Ook op het Latijns-Amerikaanse vasteland hebben de Spanjaarden behoorlijk huisgehouden.

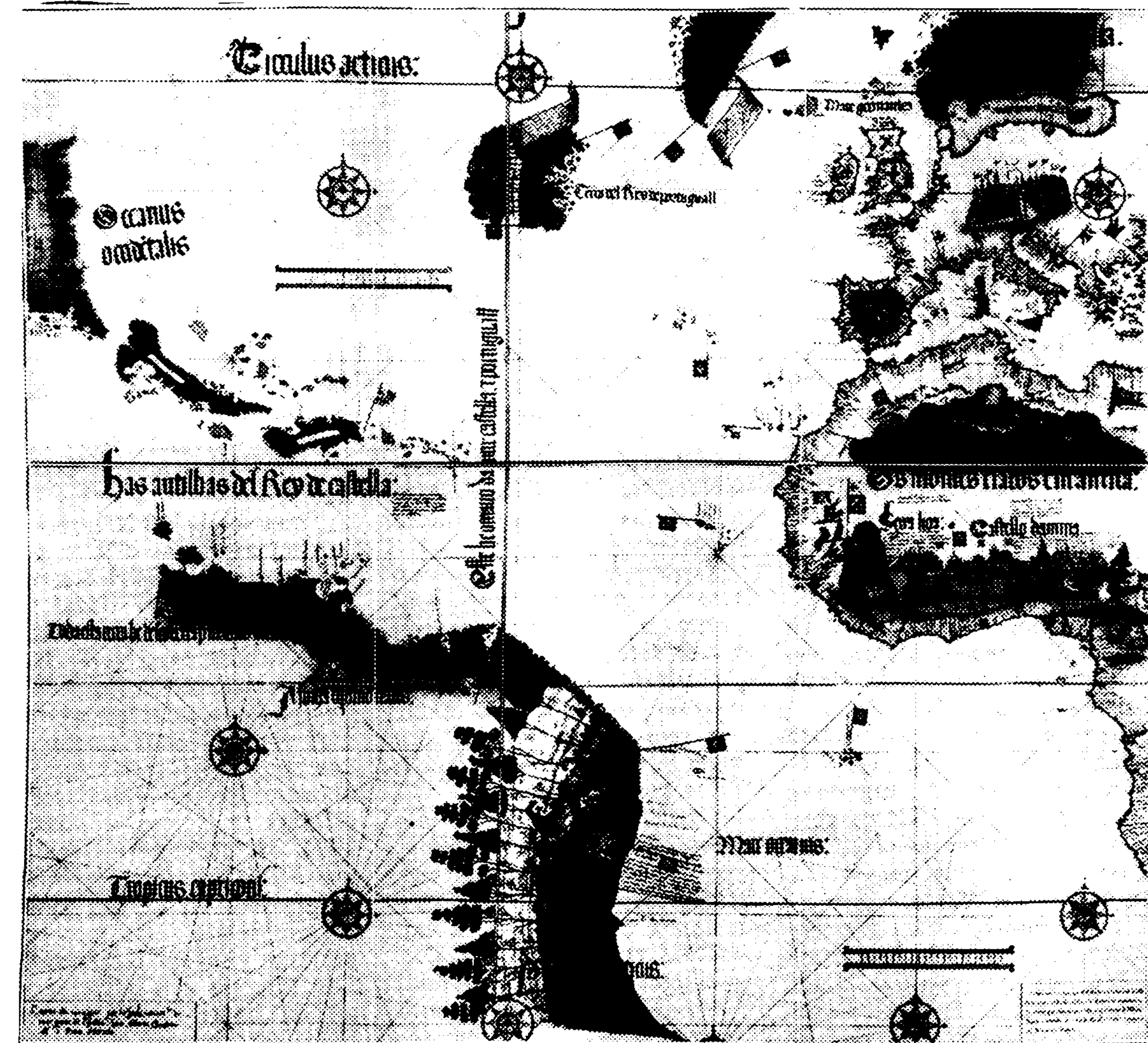
De Spanjaarden waren selectieve racisten. Dat heb ik gisteravond uit de doeken gedaan. Escobar del Corro bijvoorbeeld was een hevige antisemiet. Die wilde een rassenzuivering met alle mogelijke kracht doorvoeren. Niet alleen de joden maar ook alle afstammelingen van joden, die al generaties christen waren, betrok hij daarbij. Daarentegen hadden in de Nieuwe Wereld de indianen vanuit de eenvoud des harten het christendom aanvaard en hen mocht je dus niet lastig vallen. Joden waren veinzerds van geslacht tot geslacht. Functies werden hun afstammelingen daarom onthouden".

U hebt nogal de nadruk gelegd op de verschillen tussen theorie en praktijk.

"Ik ben niet geïnteresseerd in hoe het in de officiële documenten staat. Ik wil weten hoe het in de praktijk heeft gefunctioneerd. Veel historici zeggen: zo werd het in 1566 bepaald dus zo gebeurde het. Maar er is niet zoveel verschil met nu. Er bestaan nu ook prachtige wetten, maar in de praktijk gaat het vaak anders. In mijn lezingen leg ik sterk de nadruk op: Hoe was het officieel, maar hoe werkte het in de praktijk? Als je dat strikt historisch doet, trekken de mensen zelf de lijn naar de actualiteit. En op zo'n moment ben ik weer een normale discussiepartner, want van het heden weet ik net zoveel als andere mensen.

Als historicus ben ik zo'n optimist dat ik denk dat er iets van de historie te leren valt, zelfs al weet ik dat dat meestal niet het geval is".

Uit de officiële stukken blijkt dat bij de overgave van Granada een zeer tolerante houding van de Spanjaarden tegenover de moslims werd afgesproken. Het kwam bijna neer op godsdienstvrijheid. In 1609 staat in de officiele stukken dat de *moriscos* zich al die jaren weigeren te bekeren en daarom als straf tenslotte uit Spanje worden verdreven. In beide stukken gaat het om godsdienstige facetten. Uit andere archiefstukken blijkt echter dat het vertrek van de *moriscos* veel financieel en economisch voordeel oplevert voor tal van vooraanstaande Spanjaarden.

■ *Het westelijke deel van de Cantino-wereldkaart uit 1502.*

"Als je kritisch in de maatschappij rondkijkt kun je daar leuke historische vraagstellingen aan ontlenen. Er verandert niet zoveel aan de maatschappij. Het blijkt in de geschiedenis altijd weer om het geld te gaan. Tenslotte draait alles weer altijd om de economische verhoudingen.

Ideologieën zijn flexibel. Theologen en ideologen zijn zeer flexibele denkers. Die flexibiliteit heb ik leren kennen en dat heeft bij mij ook de interesse opgewekt te onderzoeken hoe bepaalde wetten in de praktijk werkten.

De islam, het christendom, het boeddhisme, de hindoestaanse leer, in wezen zijn ze allemaal even flexibel. Als voorbeeld geef ik u een uitspraak van een Leids arabist uit de negentiende eeuw, Dozy. Hij schreef een boek over de geschiedenis van de islam en bij het punt ethiek gekomen schrijft hij: "Over de ethiek van de islam kunnen wij kort zijn. Net als alle andere godsdiensten wil de islam het goede. Laten wij nu doorgaan met de historische...."

Dr. Drost heeft tijdens zijn bezoek ook rondgetoerd over Curaçao. "Zondag hebben we een bezoek gebracht aan Landhuis Kenepa. En als ik dan zo binnen sta, zie ik in gedachten de koloniale landheren van vroeger aan tafel zitten met vrouw en kinderen. En dan hoor ik "Goedemiddag, koloniale bloedzuigers...." Een uitspraak van Johannes van Vloten, een linkse liberaal uit 1863. Maar sta ik op de porch met het prachtige uitzicht, dan komen er weer andere gedachten bij me op, zoals "O, God, Gij leidt ons voorgeslacht...".

De opmerking van Johannes van Vloten maakte hij toen hij er kennis van had genomen dat Nederlandse lieden in Batavia een standbeeld wilden oprichten voor Jan Pieterszoon Coen. Van Vloten maakte zich daar zo kwaad over dat hij een pamflet tegen die actie heeft geschreven. Daarin stond: "Het ergste is nog dat koning Willem III, die koloniale bloedzuiger, beschermheer van die stichting is".

Wat natuurlijk mijn gedachten richt op het slot van de Max Havelaar: "Aan u draag ik mijn boek op, Willem den Derde, koning, groothertog, prins,...". Niet alleen theologen zijn flexibel, ook vorsten. Maar het koningschap staat voor een idee. En ideologieën zijn flexibel.

Schimmel produceert kankermedicijn

= door D.J.F. Scheper oncoloog =

KANKER IS DE op een na meest voorkomende ziekte in de westerse landen. Op Curaçao vormt deze ziekte een bedreiging voor onze samenleving. Naast vroege diagnostiek moet de combinatie van de verschillende modaliteiten zoals chirurgie, radiotherapie en chemotherapie zorgen voor vorderingen in de strijd tegen deze kwaadaardige aandoeningen.

Fundamenteel onderzoek op het gebied van resistentie tegen de verschillende anti-kankermedicijnen heeft geleid tot het zoeken naar methoden in het laboratorium om deze ongevoeligheid van de tumorcellen voor de tot dusver gebruikte behandelingen te doorbreken. De ongevoeligheid berust op meerdere mechanismen waarvan slechts enkele opgehelderd zijn.

In de kliniek heeft het verhogen van de dosis van de conventionele cytostatica (anti-kankermedicijnen) bij het behandelen van kiemceltumoren geleid tot meer genezingen.

Voor vrouwen met borstkanker start in Nederland een landelijke studie waarbij wordt getracht de ziekte beter en langduriger onder controle te krijgen c.q. patiënten te genezen door de dosis van cytostatica met een veelvoud te verhogen.

Ook het toepassen van chemotherapie in een vroeger stadium, soms zelfs voor de operatie, leidt tot betere controle van de ziekte. Een alternatief is het toepassen van nieuwe geneesmidelen. Een van deze middelen is Taxol, geïsoleerd uit de conifeer *Taxus brevifolia*.

In 1991 werd dit middel geïntroduceerd als *novel drug* (wondermiddel). Het werd experimenteel toegepast bij eierstokkanker. Thans is het in Amerika geregistreerd als tweede lijns-geneesmiddel tegen deze ziekte na platinabevattende chemotherapie. Taxol is overigens een van de weinige cytostatica die via de oncologische gynaecologie is geïntroduceerd.

Het veelbelovende van dit middel berust op het unieke werkingsmechanisme. Het is opgebouwd uit een complex van chemische ringen die deling van de kankercellen blokkeert door interferentie met eiwitdraden in de cel (tubulin-microtubuleequilibrium). De normale functies van deze eiwitdraden, de reorganisatie van de celbestanddelen gedurende de celdeling, worden geremd en daarmee wordt ook de celdeling en de tumorgroei geremd.

Bij vrouwen met borstkanker zijn met het middel goede resultaten bereikt in Amsterdam. Echter zowel de dosering, de infusiesnelheid als de volgorde van toepassen van de verschillende middelen is thans onderwerp van studie.

Isolatie van Taxol uit de conifeer leidt tot de dood van deze boom, zodat het thans niet op grote schaal beschikbaar is. Een alternatief biedt de veel minder zeldzame Europese *Taxus baccata* die ook Taxol-achtige stoffen produceert. De naalden van deze Taxus-soort bevatten Taxotere dat door een chemische bewerking in Taxol kan worden omgezet. Taxotere is overigens een actief middel tegen maagkanker. Nog mooier zou het zijn een Taxol-fabriek te hebben die onafhankelijk van welke Taxus-soort dan ook de gewenste stof produceert.

De Amerikaanse prof. dr. Gary Strobel, plantenziektenkundige van de universiteit van Montana, is erin geslaagd een schimmel te isoleren dat leeft op de *Taxus brevifolia*. Net als zijn gastheer maakt deze nieuw ontdekte schimmel zelfstandig taxol, zij het in minimale hoeveelheden. Maar dat laatste is van minder belang dan het feit dat hiermee een nieuwe bron van het begeerde taxol lijkt te zijn aangeboord.

Het wachten is nu op verbetering van de taxolproduktie door de nieuwe schimmel, volgens Strobel en zijn medewerkers slechts een kwestie van tijd.

Miljonairs betwisten elkaar presidentschap in Nigeria

ABUJA - De multimiljonair Alhaji Bashir Tofa, een van Nigeria's rijkste zakenlieden, is tot presidentskandidaat gekozen voor de rechtse Nationale Republikeinse Conventie (NRC), een van de twee politieke partijen die door de militaire regering in Nigeria zijn toegestaan. De linksgerichte sociaal-democratische SDP schoof de mediagigant Alhaji Moshood Abiola, eveneens een meervoudig miljonair, als kandidaat voor het presidentschap naar voren.

Met deze uitslag is bevestigd wat algemeen al lang in brede kringen werd voorzien: De Nigeriaanse presidentsverkiezingen van 12 juni zullen worden gestreden door afgevaardigden uit de gelederen van de puissantrijke kliek politici en militairen die de touwtjes in Nigeria in handen hebben. Beide zakenlieden behoren tot het kamp van president Ibrahim Babangida, die zelf onlangs heeft aangekondigd dat hij zijn militaire bewind op 27 augustus na acht jaar zal overdragen aan een burgerregering.

De 55-jarige Abiola werd in brede kringen als de beste SDP-kanshebber beschouwd, omdat hij afkomstig is uit de Yoruba-clan, de grootste bevolkingsgroep in het rijke zuidwesten van Nigeria. Als moslim zou hij buitengewoon aanvaardbaar zijn voor de Hausa's in het noorden. Abiola heeft als krantenmagnaat vele belangen in westerse maatschappijen en is een goede bekende van president Babangida, die als generaal in 1985 via een staatsgreep aan de macht kwam.

NIET-GEÏNTERESSEERD

In Nigeria, waar de kiezers niet werkelijk geïnteresseerd zijn in wat hun favoriete presidentskandidaten in de toekomst van plan zijn, is Abiola de enige die niet schroomt om politiek hete hangijzers aan te snijden. Zo heeft hij er al meermalen voor gepleit dat de voormalige kolonisator Groot-Brittannië tot herstelbetalingen zou moeten worden gedwongen. Abiola ontkende na zijn verkiezing tot presidentskandidaat opnieuw dat hij als eventueel staatshoofd het beleid van Babangida ongewijzigd zal voortzetten.

Tofa, een 45-jarige zakenman afkomstig uit Nigeria's tweede stad Kano, kondigde aan dat hij als eventueel toekomstig president zich op zal stellen als het symbool van hoop en vooruitgang in het post-militaire Nigeria. "Wanneer de militairen straks het veld hebben geruimd zal Nigeria een tijdperk zonder staatsgrepen tegemoet gaan", aldus Tofa.

Het democratiseringsproces in Nigeria is tot nu toe volledig geleid door de militaire machthebbers, die in 1989 niet meer dan twee politieke partijen toestonden. De verkiezingen voor de Nationale assemblee in juni 1992 gaven de socialistische SDP zowel een kleine meerderheid in de senaat als in het huis van afgevaardigden.

De Nigerianen hebben weinig fiducie in een nieuwe burgerregering. Zij zien hun toekomstige presidentskandidaten, die zich met smeergeld een weg naar de top kopen, slechts als steenrijke bezienswaardigheden die het met hun vloot Mercedessen tot nationale beroemdheden hebben geschopt.

Onder de Loupe

Herinnering aan Radio Oranje

= door Victor Hafkamp =

RADIO ORANJE EN het illegaal luisteren naar de radio. Het thema van twee nieuwe Nederlandse postzegels die 5 mei uitgekomen zijn doet bij vijftigers en ouderen de herinnering herleven aan de sombere oorlogsjaren 1940-1945. De zegels verschijnen in de jaarlijkse reeks over de Tweede Wereldoorlog die PTT Post in Nederland sinds 1990 uitgeeft.

De zegels verschijnen samenhangend. Ze zijn ontworpen door de Hagenaar René van Raalte. Op de zegels staan tekstdelen uit de aankondiging van de uitzendingen van Radio Oranje. Voor tienduizenden Nederlanders maakten ze jarenlang deel uit van het leven van alledag. Talrijk waren de gezinnen, waar op de uitzendtijden op geheime plekken de radio werd aangezet om te luisteren naar een portie geestelijke vitamine.

Op de ene zegel van tachtig cent staat de tekst: *Hier is Radio Oranje. De stem van Strijdend Nederland op 1500 en 373 meter... en 25 meterband*. Op de achtergrond een foto van Jettie Bantzinger-Paerl, in die dagen bekend als Jetje van Radio Oranje. Zij bracht verzetsliedjes ten gehore. Op de andere zegel staat de tekst: *Radio Oranje. Goedenavond luisteraars in Nederland, in Oost en West, of waar ook ter wereld*. De achtergrond wordt op dit exemplaar gevormd door een foto van twee onbekende jongens op een onderduikadres die met een zelfgemaakte radio naar Radio Oranje luisteren.

Ontwerper René van Raalte heeft de met veel gekraak omgeven teksten van de radio-uitzending weergegeven in lange reels: *Flarden geluid in de ether, die schijnbaar van de ene zegel in de andere overlopen*, zoals hij zelf omschrijft.

Op 5 mei, de nationale feestdag, reikte ir. W. Dik, voorzitter van de Raad van Bestuur van Koninklijke PTT Nederland, de zegels uit aan Jettie Bantzinger-Paerl. Dat gebeurde in het Nationaal Oorlogs- en Verzetsmuseum in Overloon.

San Marino zorgde voor een zegel van 750 lire met een afbeelding van Edouard Brably (1844-1940), een Frans fysicus, die dankzij zijn grote interesse voor elektrische trillingen eind vorige eeuw een aantal conclusies vastlegde over de methode om Hertz-golven te ontdekken. Hij ontwierp een metalen buis die hij *radioconduttore* noemde. Ook dat toestel is op het zegelbeeld te zien.

De beide zegels horen tot een jaarlijkse reeks in verband met het eeuwfeest van de radio dat in 1995 wordt gevierd. Zegels met een portret van Marconi zullen deze — in 1991 gestarte reeks —in Italië en San Marino afsluiten.

Televisie is het thema van een velletje met drie zegels van tweeduizend lire dat San Marino in maart uitgaf ter gelegenheid van de inwijding van de staatstelevisie. Op twee zegels de reprodukties van een televisiescherm met onder andere de finish van een sprintwedstrijd op de wereldkampioenschappen atletiek in Tokyo, augustus 1991 en de landing op de maan door Amerikaanse ruimtevaarders op 21 juli 1969. De middelste zegel met een opname van het bergstaatje San Marino van beneden af gezien heeft als bijzonderheid het holografische cirkeltje links boven dat — al naar gelang de intensiteit van het licht — van kleur kan veranderen.

Aaland — spreek uit Oolland — een archipel in de Botnische Golf tussen Zweden en Finland, hoort staatkundig bij Finland, maar heeft een grote mate van autonomie. Behalve een eigen parlement heeft de eilandengroep nu ook een eigen postdienst die los van die van Helsinki, Finland, opereert. Eigen postwaarden had Aaland al enkele jaren. Om de postale onafhankelijkheid te voeren gaf Aaland 1 maart een blokje uit dat een stukje posthistorie behandelt. Twee zegels van 1.90 mark tonen respectievelijk het postkantoor in de hoofdstad Mariehamn en het postvervoer per boot tussen de eilanden. Een derde zegel (van 1.90 mark) laat het nieuwe logo van de post in Aaland zien en een vierde van dezelfde frankeerwaarde heeft een brief uit de tijd van de Russische bezetting tot onderwerp.

Reprodukties van postzegels op postzegels komen vrij geregeld voor onder andere ter gelegenheid van uitgiften voor nationale dagen van de postzegel. In België verscheen op 5 april de jaarlijkse zegel voor de Dag van de Postzegel. Op het zegelbeeld zien we een afbeelding van een exemplaar dat op 1 juni 1893 verscheen en waarme België een primeur had. Het was de eerste zegel ter wereld met een vignet *Niet bestellen op zondag - Ne pas livrer le dimanche*. Het was een uniek initiatief van de Belgische post dat door geen enkele andere postadministratie werd nagevolgd. Initiatiefnemer was minister J. Vandenpeereboom die enkele posthervormingen doorvoerde en met de uitgifte van zo'n zegel postbestellingen op zondag drastisch wilde beperken. Zijn initiatief had succes. De postbestellingen op zondag daalden met ruim twintig procent.

Belgische cynici stellen dat het soms door de week zo slecht gesteld is met de bestellingen dat er elke dag een nieuwe Vandenpeereboom lijkt op te staan. De gereproduceerde zegel toont koning Leopold II met zijn indrukwekkende baard. Baarden waren voor vorsten riskante versieringen, stellen sommige filatelisten. Volgens hen was de belangrijkste oorzaak van het aftreden van keizer Pedro II van Brazilië dat zijn baard te lang was geworden voor een afbeelding op een postzegel.

Ook Spanje zorgde onlangs voor een uitgifte in het kader van de Dag van de Postzegel. De Spaanse post koos overigens voor de afbeelding van een oude brievenbus. De afgebeelde bus op de zegel van 28 pesetas is te vinden in Cadiz en werd in 1908 gegoten van hard staal. Bovenaan de brievenbus zien we de koninklijke kroon van Spanje en daaronder een gevleugelde enveloppe.

Marokko gaf in januari ook twee zegels voor de Marokkaanse postzegeldag uit (1,70 en 2.80 dirhams), maar bijzonderheden daarover ontbreken.

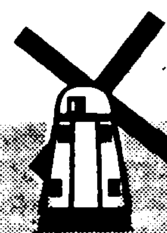
In de Verenigde Staten werd met veel vertoon op 6 april een blokje zegels in omloop gebracht dat het circus onder de aandacht brengt. Op de vier zegels van 29 cent zijn acrobaten, een clown en een olifant afgebeeld. Het is in Amerika tweehonderd jaar geleden dat de eerste circusvoorstelling werd gehouden. Bij de aanbieding van het eerste blok was Kenneth Feld, directeur van het circus *Barnum and Bailey* aanwezig. Hij had een deel van zijn artiesten meegenomen, zoals Jim Ragona, een ringacrobaat, clowns en zelfs de legendarische olifant *King Tusk*, het grootste zoogdier dat de wereld kent.

Monaco geeft elk jaar een circus-zegel uit. Er wordt in het prinsdom jaarlijks een festival voor circussen gehouden. Het zeventiende werd gememoreerd met een zegel van 2.50 franc met een tijger en een clown.

In Zwitserland is onlangs ongezouten kritiek geleverd op de ontwerpen van de exemplaren voor de 150e verjaardag van de Zwitserse postzegel. Filatelisten zijn gevoelig voor mooie plaatjes en leuke onderwerpen.

Een enquête in Nederland heeft uitgewezen dat 72 procent van de Nederlanders geen moeite zou hebben met een wijziging van het behoudende standpunt van de post dat — behalve de koningin — geen levende personen op zegels worden afgedrukt. De ondervraagden kregen een lijst met namen van personen die ze best eens op een postzegel zouden willen zien. Van die lijst scoren Ruud Gullit, André van Duin en Ruud Lubbers het hoogst. Van Duin wordt vaker genoemd door de mensen die geen zegels verzamelen dan door de filatelisten. Sporters en wetenschappers scoren hoog. Ook is er belangstelling voor kunstenaars, artiesten, politici, schrijvers en zangers.

Voor wat betreft de thema's scoren landschappen en steden, vlinders, vogels, Olympische Spelen, bloemen en sport hoog. Filatelisten blijken veel te voelen voor een publiekspostzegel, een zegel waarvan het onderwerp door het publiek is gekozen. Maar van alle ondervraagden — ook niet-verzamelaars — bleek meer dan veertig procent tegen.

Liever heimwee dan Holland

Zure lintjesregen

= door René van Nie =

LAAT IK U vertellen wie er dit jaar weer geen lintje heeft gekregen. Om dicht bij huis te blijven noem ik de Arubaanse serveerster op mijn stamterras. Ze is rond de veertig, getrouwd en heeft drie kinderen. Om vijf uur in de ochtend staat ze op, gaat baden en kleedt zich aan. Om half zes is ze dan bij haar ouders die iets verderop wonen en slecht ter been zijn. Ze wast haar vader en moeder, maakt ontbijt voor ze en kookt dan alvast het middagmaal. Daarna gaat ze naar huis, maakt ontbijt voor haar opgroeiende kinderen en zorgt ervoor dat die netjes op tijd naar school vertrekken. Dan kookt ze het middagmaal voor haar nog slapende man die in een restaurant werkt en elke nacht pas om een uur thuis komt en gaat dan zelf op weg naar haar werk.

Als ik rond de klok van negen nog wat slaperig op het terrasje aankom, serveert ze me mijn kopje koffie met een warme groet en staat vervolens tot vijf uur 's middags op haar beentjes om met glimlach al haar klanten te bedienen. Als ze om zes uur thuis komt, is haar man al naar zijn werk en moet ze de kinderen te eten geven. Vervolgens weer naar haar ouders rennen met wat eten dat ze van huis meeneemt en dan hun huis aan de kant maken. Zo zorgt ze ervoor dat het vader en moeder aan niets ontbreekt en de oudjes kunnen gaan slapen. Tot slot moet dan haar eigen huisje nog schoon en rond de klok van negen valt ze doodmoe in haar bedje. Dat doet ze nu al een jaar of tien. En ze krijgt geen lintje.

Iets verder van huis leeft Jan. Hij begeleidt aidspatiënten die thuis wonen tijdens het laatste stadium van hun ziekte en niet meer voor zichzelf kunnen zorgen. Hij wast ze, maakt eten voor ze, troost ze, doet boodschappen voor ze en vergezelt hen op hun laatste tocht naar het kerkhof. Hij zal nooit een lintje krijgen.

Dan ken ik ook nog mevrouw H. In haar eentje heeft ze vijf kinderen moeten grootbrengen, omdat haar man kort na de geboorte van het laatste kind is overleden. Al die tijd moest ze rondkomen van een schamel bedragje aan onderstand en wat ze verder als schoonmaakster zoal bijverdiende. Haar oudste zoon raakte aan de drugs, ging uit stelen, pikte geld van zijn eigen moeder en maakte van haar leven een hel. Maar ze vocht terug en wist hem van de drugs af te krijgen. Haar hele leven heeft ze zichzelf weggecijferd en ondanks vreselijke pijnen van de reumatiek haar hoofd boven water gehouden. Toch zal ze nooit een lintje krijgen.

Dan ken ik ook nog J. Hij was tot aan zijn nek verlamd en op het punt van sterven. Met een ongekende wilskracht en jarenlang doorzetten wist hij niet alleen te overleven, maar zijn handicap in zoverre te overwinnen dat hij weer met behulp van krukken kan lopen. Al jaren zet hij zich nu in om het lot van medegehandicapten te verbeteren. Ze te stimuleren en uit hun isolement weg te halen. Daarvoor krijgt hij geen cent al is hij daar ook dag en nacht mee bezig. Maar het is allemaal blijkbaar geen lintje waard.

Dan ken ik nog de heer G. Hij heeft een eigen bedrijfje, behandelt zijn medewerkers heel goed en betaalt ze meer dan normaal. Hij leeft zuinig en netjes, doet geen vlieg kwaad, spreekt over niemand een kwaad woord en geeft de helft van zijn inkomen weg aan een goed doel. Dat doet hij in stilte, want hij zoekt geen publiciteit en laat niet zijn mond, maar zijn hart spreken. En zal daarom ook nooit een lintje krijgen.

Mijn goede vriendin Els heeft een belangrijk deel van haar leven als verpleegster tussen leprapatiënten doorgebracht, ergens in een droog en onontwikkeld land midden in Afrika. Met beperkte middelen verzorgde ze rottende wonden omgeven door zwermen vliegen en stank. Ze leefde zelf een leven vol ontbering maar dat vond ze normaal. Ze is alweer enkele jaren terug in Holland, omdat haar eigen lichaam was gesloopt. Toch zou ze nog de kracht weten op te brengen om de boodschapper van het goede lintjesnieuws de deur van haar eenvoudige huisje in Amsterdam-West te wijzen en hem na te roepen dat wat ze heeft gegaan niet meer dan normaal was.

Zo is het dan ook zeker niet meer dan normaal dat je veertig jaar lang een hoge of mindere hoge functie bekleedt, is het niet meer dan normaal als je je leven lang liedjes zingt, toneel speelt, boeken schrijft of voorzitter bent of geweest van wat stichtingen of verenigingen. Is het niet meer dan normaal als je een hoge piet bent of was bij een groot bedrijf, griffier of advocaat, arts, lid van de Raad van Bestuur, leraar of hoofd van het een of ander.

Ik kan zo nog wel even doorgaan met het noemen van mensen die iets normaals hebben gedaan en daarvoor toch zo nodig moeten worden 'beloond' met een lintje. Ik kan zo ook nog wel even doorgaan met het opnoemen van lintjesloze mensen die zonder eigen belang het belang van hun minderbedeelde medemens voor ogen hebben. Fantastische, eenvoudige, eerlijke mensen zijn het met een heel groot hart. En om die reden mogelijk te groot en te goed voor een lintje.

Met verbijstering lees ik jaarlijks weer de namen en de functies van de ridders of officieren en ik vraag me dan af hoe velen van hen het toch in hun hoofd halen zo'n 'onderscheiding' te aanvaarden en waarom er aan die poppenkast zo'n gewicht wordt gegeven. Want die zure lichtjesregen is net zoiets onzinnigs als miss-verkiezingen, waaraan de beste en mooiste ook nooit mee doen. Daar zijn ze te verstandig en bescheiden voor.

Kook mee met Ma[y]

Yoghurttaart

400 gram bloem
1 theelepel bakpoeder
225 gram roomboter
375 gram suiker
1/4 theelepel zout
6 eierdooiers, geklopt
6 eiwitten
225 gram yoghurt.

BEREIDING:

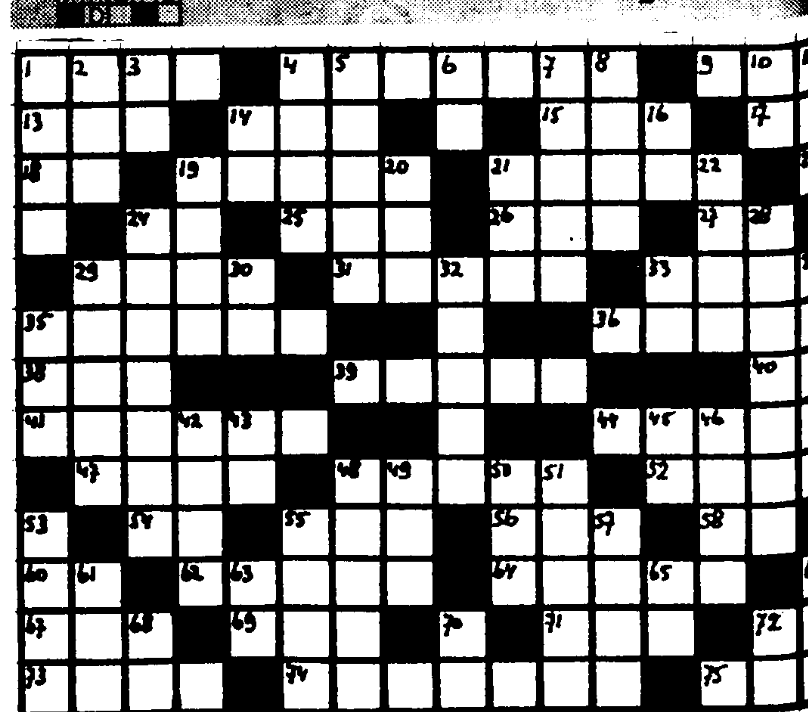
De bloem zeven en de bakpoeder eraan toevoegen. De[...] zacht roeren en er geleidelijk de suiker, het zout en d[e] geklopte eierdooiers bij doen. Alles bij de yoghurt voege[n], eiwitten stijf slaan en door het mengsel scheppen.

Het beslag in een bakvorm van ±25 cm. middellijn d[oen]. Bak de taart in een tot 350° F. voorverwarmde oven [...] minuten. Vijftien minuten laten afkoelen in de vorm. U[it de] vorm halen en helemaal laten afkoelen.

Maak nu een stroopje van wat water, suiker en sap [van] een citroen en giet dit over de afgekoelde taart.

Succes!

Kruiswoordpuzz[el]

HORIZONTAAL: 1. fris; 4. nadeel; 9. windinrichting; [...]rij; 14. boom; 15. snel; 17. bijwoord; 18. plaats [in de] bijbel; 19. serie; 21. geestelijke; 23. voorzetsel; [...] muzieknoot; 25. jongensnaam; 26. godheid; 27. w[ater]peil; 29. deel van een dierenlichaam; 31. boom[...] vlakte; 33. titel; 35. uitladen; 36. rondachtig vast li[cht]ampje; 38. boom; 39. inwendig orgaan; 40. ouderw[etse] meisjesnaam; 41. vorstelijke titel; 44. overmaking; [...] vouw; 48. plaats in Frankrijk; 52. tweezang; 54. mu[ziek]noot; 55. vreemde munt; 56. bevel; 58. hetzelfde; [...] Chinese maat; 62. godheid; 64. soort spijker; [...] muzieknoot; 67. Europeaan; 67. meubelstuk; 71. v[...]woord; 72. vlaktemaat; 73. moot; 74. eerbied; [...] voegwoord.

VERTICAAL: 1. handgreep; 2. nakomeling; 3. boom; [...] ombepaald telwoord; 5. deel van het lichaam; 6. mu[ziek]noot; 7. muze; 8. vleesgerecht; 10. voorzetsel; [...] sportterm; 12. deel van het lichaam; 14. lidwoord; [...] bijvoorbeeld; 19. bloem ; 20. muzieknoot; 21. keu[ken]gerei; 22. vreemd; 24. map; 28. vogel; 29. land in Euro[pa]; 30. voorzetsel; 32. nutteloze rest; 33. windrichting; [...] bijna alles; 35. waterdoorlatend; 37. watering; 42. afv[oer]sloot; 43. in persoon; 45. en dergelijke; 46. knaagdier; [...] droog; 49. kippeloop; 50. Europeaan; 51. stok; [...] uitstekende rots; 55. rivier in Duitsland; 57. mestvo[...]; 59. landbouwer; 61. mager; 63. rivier in Siberië; [...] muziekterm; 66. spoedig; 68. rondhout; 70. voorze[tsel]; 72. water in Noord-Brabant.

Winnaar vorige week

UIT HET GROTE aantal inzendingen van de Amigoe Puzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

J.P. Frouws
Ponton 44
Aruba

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe: Curaçao - Scherpenheuvel z/n, tot drie uur n.m.; Aruba - Kaya G.F. Betico Croes 110 tijdens kantooruren.

Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdag middag vijf uur.

Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden:

AMIGOE PUZZEL

Curaçao: POB 577, Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110 en Bonaire: Kaya Gobernador Debrot 152 t.n.v. Hubert Linkels.

Oplossing vorige week

HORIZONTAAL: 1. afwassen; 7. stempels; 14. dar; [...] oor; 17. EEG; 18. nep; 19. atol; 21. strelen; 24. paar; [...] kin; 27. Seraf; 28. bek; 29. is; 31. dom; 33. net; 34. s[...]; 35. St.; 36. oma; 38. nok; 40. sta; 41. ets; 42. ork; [...] rendier; 44. ver; 45. sem; 46. mei; 47. nor; 49. rad; [...] c.s.; 52. iel; 53. och; 55. pin; 57. M.O.; 58. ons; 59. ge[...]; 61. fez; 63. oven; 65. geraken; 67. kilo; 69. tal; 70. are; [...] eem; 73. Leo; 74. stengels; 75. pleister.

VERTICAAL: 1. Adagio; 2. fat; 3. wrok; 4. s.o.; 5. S.O.; [...] 6. erts; 8. teef; 9. een; 10. m.g.; 11. Enak; 12. Lea; [...] sprits; 16. gereedschap; 20. lid; 22. ren; 23. lat; 24. P[...]; 26. non; 28. boa; 30. smoes; 32. morel; 34. strop; [...] stram; 37. arm; 39. kei; 40. sen; 41. eer; 45. schots; [...] mes; 48. rif; 50. domoor; 52. inn; 53. oer; 54. hak; 56. [...] 58. oele; 59. geel; 60. deel; 62. zilt; 64. vat; 65. Gré; [...] nee; 68. Lee; 70. A.G.; 72. mi.